

ЕКОЛОГИЧНА ОЦЕНКА НА ОБЩ УСТРОЙСТВЕН ПЛАН НА ГРАД КЪРДЖАЛИ

ВЪЗЛОЖИТЕЛ:
Община Кърджали

ИЗПЪЛНИТЕЛ:
“ЛОПАГАН” ЕООД

Управител: инж. Христо Диков

2012 година

Екологична оценка на Общ устройствен план на град Кърджали

- 1 -

СЪДЪРЖАНИЕ

Списък на съкращенията	3
1. Въведение	4
2. Описание на основните цели на плана, връзки с други съотносими Планове и програми	13
3. Съответни аспекти на текущото състояние на околната среда и евентуално развитие без прилагане на плана	84
4. Характеристики за опазване на околната среда от национално и международно значение	85
5. Съществуващи екологични проблеми, установени на различно ниво, имащи отношение към плана. Райони с особено екологично значение	88
6. Цели на опазване на околната среда на национално и международно равнище, имащи отношение към плана, и начинът, по който тези цели и всички екологични съображения са взети под внимание по време на изготвянето на плана	89
7. Вероятни значителни въздействия върху околната среда	98
8. Мерки, предвидени за предотвратяване, намаляване и възможно най- пълно компенсиране на неблагоприятните последици от осъществяването на плана върху околната среда	99
9. Описание на мотивите за избор на разгледаните алтернативи и на методите на извършване на екологична оценка, вкл. при събиране на информация	100
10. Описание на необходимите мерки във връзка с наблюдението по време на прилагане на плана	101
11. Консултации с компетентни органи и заинтересовани лица	103
12. Синтезиране на резултатите от анализа на съществуващото състояние	105
13. Синтезиране на резултатите от анализа на възможните въздействия върху околната среда от предвижданията на плана	109
14. Алтернативи, в т.ч. нулева	109
15. Заключение	110
16. Приложения	

СПИСЪК НА СЪКРАЩЕНИЯТА

ОУП	Общ устройствен план
ЗООС	Закона за опазване на околната среда
ЗУТ	Закон за устройство на територията
ЕО	Екологична оценка
ГКПП	Граничен контролно пропускателен пункт
ГПСОВ	Градска пречиствателна станция за отпадъчни води
МБАЛ	Многопрофилна болница за активно лечение
ЗТ	Защитени територии
ПЗ	Природни забележителности
ДГФ	Държавен горски фонд
ДГС	Държавно горско стопанство
ТБО	Твърди битови отпадъци
РЦУО	Регионален център за управление на отпадъците
ПДН	Пределно допустима норма
СГН	Средногодишна норма
СДН	Среднодневна норма
ДВ	Държавен вестник
ЕС	Европейски съюз
ЕЖ	Еквивалентни жители
БДС	Български държавен стандарт
РИОСВ	Регионална инспекция по околната среда и водите
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
ОБР	Общински план за развитие
ОСР	Областна стратегия за развитие
РПРЮЗР	Регионален план за развитие на Югоизточния район за планиране
МС	Министерски съвет
ПМС	Постановление на министерския съвет
РДВ	Рамкова директива за водите
ПДК	Пределно допустима концентрация
ПУРБ	План за управление на речните басейни
ИБР	Източнобеломорски район
ОПООС	Общинска програма за опазване на околната среда

ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящата Екологична оценка се изработва на основание чл. 81, ал.1, т. 1 от Закона за опазване на околната среда /ЗООС/ и писмо на РИОСВ- Хасково с изх. № 839/21.04.2011 г., относно преценяване на необходимостта от екологична оценка за общ устройствен план на град Кърджали.

Общият устройствен план на град Кърджали, предмет на екологична оценка, наричан по-нататък за краткост ПЛАНА, е изработен през 2011 г. от проектантски колектив на Национален център за териториално развитие – ЕАД, София, с изпълнителен директор проф. д-р арх. В. Троева. Планът е разработен на базата на приет предварителен проект и отразени бележки, съгласно Протокол НЕС- 02- 02/29.01.2002 г., което не е приложено към проектната документация.

Местоположение и обхват на Общия устройствен план на град Кърджали- град Кърджали е разположен в сърцето на Източно-родопския планински масив, на двата бряга на древната река Арда. Градът се намира на 259 км. от София и на 100 км от Пловдив. Кърджали е на 50 километра разстояние от град Хасково и на около 15 километра от древния град Перперикон.

Съгласно чл.103, ал. 2 от Закона за устройство на територията (ЗУТ), **“Общите устройствени планове определят преобладаващото предназначение и начин на устройство на отделните структурни части на териториите, обхванати от плана”.**

Съгласно чл. 107 от ЗУТ с общия устройствен план на град с неговото землище или на селищно образувание с национално значение се определят:

1. Общата структура на територията, предмет на плана - жилищни територии; производствено-складови територии; територии за паркове и градини; територии за спорт и забавления; територии за обществено обслужване; територии с обекти на културно-историческо наследство; територии за курортно-туристическо и вилно строителство; територии за мрежи и съоръжения на техническата инфраструктура; земеделски територии; горски територии; територии за природозащита; нарушени територии за възстановяване; територии със специално, с друго или със смесено предназначение;
2. Общият режим на устройство на всяка от териториите по т. 1 със съответните правила и нормативи;
3. Териториите с публична държавна и с публична общинска собственост и режимът на тяхното устройство;
4. Изискванията към естетико-композиционното изграждане на територията;
5. Изискванията за устройство на достъпна за цялото население среда, включително за хората с увреждания.

Съгласно изискванията на Закона за опазване на околната среда (ЗООС), задачите на Екологичната оценка (ЕО) са:

- Да опише и определи екологичното състояние на територията, предмет на ОУП на град Кърджали;
- Да формулира съществуващите екологични проблеми, районите с особено екологично значение, рисковите зони, потенциалните въздействия в зоната на влияние;
- Да определи бъдещото състояние на околната среда без прилагането на плана;

- Да определи обвързаността на целите на плана с националната стратегия за околна среда;
- Да анализира и оцени предложените алтернативи за развитието на територията в перспектива;
- Да анализира силните и слаби страни на определени функции и тенденции на развитие;
- Да формулира и предложи мерки за предотвратяване, намаляване и възможно най-пълно отстраняване на неблагоприятните последици от реализацията на плана.

Възложител на Екологичната оценка на ОУП на града е:

- **Община Кърджали**, с адрес: град Кърджали, бул. „България” № 41, с лице за връзка арх. Петя Назърова – директор на дирекция и гл. архитект, при Община Кърджали, тел: 0361/ 67354 и Веселина Танчева, началник отдел „Опазване на околната среда”, при Община Кърджали, тел.: 0361/ 67379;

Изпълнител на Екологичната оценка на ОУП на града е:

- **“ЛОПАГАН” ЕООД** със седалище и адрес на управление гр. София, Община Столична, р-н Възраждане, ж.к. ”Света Троица”, бл.328, вх.А, ет.5, ап.13, ЕИК 200399619, представлявана от инж.Христо Диков – Управител, тел/факс: 024809001, 0888242321.

За постигане на целите на екологичната оценка, посочени по-горе, авторският колектив на ЕО анализира и оценява ОУП на град Кърджали, на база методически подход, според който ОУП представлява:

- **По характер** – проектен устройствен документ;
- **По статус** – документ, регламентиращ устройствените действия в административните граници на общината;
- **По значение** – програмен документ, определящ стратегиите за развитие на планираната територия в перспектива;
- **По период на прилагане** – далекоперспективен.

При разработване на екологичната оценка са използвани методите, посочени в Ръководство за екологична оценка на планове и програми в България, София, 2002 (аналитичен и диагностичен методи, матрица на въздействията, SWOT анализи, интервюта, обсъждания, консултации и др.), както и указанията и методиките на Директива 2001/42/ЕС за оценка на въздействието на някои планове и програми върху околната среда

Източници на информация за разработване на ЕО са национални, регионални и местни стратегии, програми и планове, специализирани научни разработки, статистически данни, Програма за управление на дейностите по отпадъците на територията на община Кърджали, Програма за подобряване качеството на атмосферния въздух в община Кърджали, Програма за опазване на околната среда и др.

1. ОПИСАНИЕ НА СЪДЪРЖАНИЕТО ОСНОВНИТЕ ЦЕЛИ НА ПЛАНА, ВРЪЗКИ С ДРУГИ СЪОТНОСИМИ ПЛАНОВЕ И ПРОГРАМИ

1.1. ОСНОВНИ ЦЕЛИ И ЗАДАЧИ НА ОУП- ГРАД КЪРДЖАЛИ

Основополагаща цел на общия устройствен план на града е *“..да предложи адекватен и съвременен пространствен модел за развитие на град Кърджали, за да се превърне в район, с висок икономически растеж и повишено благосъстояние на населението, с развит бизнес,*

социална и техническа инфраструктура, съхранена околна среда, духовен център на Югоизточна България”.

1.2. ВРЪЗКА С ДРУГИ ПЛАНОВЕ И ПРОГРАМИ

Съгласно § 1, т. 22 от Допълнителните разпоредби към ЗООС, "Планове и програми" са планове, програми, стратегии и други подобни документи, както и техните изменения, които:

- Се изискват от закони, нормативни или административни разпоредби;
- Са предмет на подготовка и/или приемане от публичен орган на национално, регионално или местно равнище, или които се подготвят от даден орган за приемане чрез одобрена от Министерския съвет или от Народното събрание процедура.

1.2.1. ВРЪЗКИ С ОБЩНСКИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ /ОПР/

Целеполагащо значение има формулираната визия за бъдещето на град Кърджали: „Община Кърджали – административен, културен и туристически център на Източни Родопи, с развита и конкурентноспособна индустрия и жизнено селски райони, независим от моноструктурна специализация в селското стопанство, осигуряващ сигурност, чиста околна среда и висок жизнен стандарт на своите граждани, привличащ младите хора, инвеститори и туристи.”

По-пряко свързани с ОУП са следните мерки, заложи в ОПР:

По първия приоритет: Развитие на конкурентноспособна и динамична местна икономика, реализираща местните потенциали и сравнителни предимства и повишаване на нейната инвестиционна привлекателност.

Специфична цел 1: привличане на нови динамични и конкурентни производства в общината и създаване на условия за стимулиране развитието на средния и малък бизнес във всички отрасли:

- *Мярка 1:* Повишаване на конкурентноспособността чрез маркетингова реклама на града и общината, премахване на пречките за инвестиции, координиране на инициативите за икономическо развитие;
- *Мярка 2:* Повишаване на достъпа и изграждане на бизнес и технологична инфраструктура, подкрепяща бизнеса;
- *Мярка 3:* Привличане на инвестиции за максимално оползотворяване на местните ресурси и пазарната им реализация;
- *Мярка 4:* Развитие на общинско-частно партньорство за развитие на бизнеса.

Специфична цел 2: Развитие на селското стопанство и свеждане до минимум на пустеещите земи, въвеждане и прилагане на алтернативно земеделие:

- *Мярка 1:* Създаване на предпоставки за развитие на селското стопанство чрез подобряване на информираността и условията за реализация на продукцията;
- *Мярка 2:* Постепенно въвеждане на алтернативен на тютюна поминък;
- *Мярка 3:* Подобряване на съществуващата и изграждане на нова инфраструктура в региона, свързана със селското стопанство.

Специфична цел 3: Повишаване на качеството на човешкия капитал и съответствието на квалификацията му с пазара на труда:

- *Мярка 1:* Подобряване образователното равнище и професионалните умения на работната сила;

- *Мярка 2:* Създаване на условия за непрекъснато професионално обучение с цел повишаване адаптивността на работната сила към потребностите на икономиката и инвестиционния процес;
- *Мярка 3:* Усъвършенстване на информационната система за търсената от инвеститорите работна сила и съответно предлаганите специалисти;
- *Мярка 4:* Реализиране на специфичните умения на хората за работа в страната и Европа.

Специфична цел 4: Развитие на техническата инфраструктура, създаваща условия за привличане на инвестиции, растеж и заетост:

- *Мярка 1:* Изпреварващи действия на общината, свързани с отварянето на ГКПП и функционирането на Общоевропейски транспортен коридор №9;
- *Мярка 2:* Доизграждане и поддържане на техническата инфраструктура с общинско значение чрез пряка заетост в ремонтните дейности и косвена заетост в съпътстващите дейности;
- *Мярка 3:* Подобряване на достъпа и развитие на информационните и комуникационни технологии в областта на публичните услуги и услугите за МСП;
- *Мярка 4:* Енергийна ефективност.

По втория приоритет: Изграждане на качествена жизнена среда - развитие на социалната сфера и услуги и повишаване на привлекателността на града за инвестиции и местоживеене.

Специфична цел 1: Повишаване на грижите за жителите на града:

- *Мярка 1:* Подобряване на образователното обслужване на града;
- *Мярка 2:* Подобряване на здравните услуги;
- *Мярка 3:* Развитие на спорт и младежки дейности;
- *Мярка 4:* Подпомагане на социално-икономическото и културното развитие на Кърджали.

Специфична цел 2: Подобряване качествата на околната среда:

- *Мярка 1:* Прилагане на екологична оценка на устройствени планове, планове и програми за развитието на икономически сектори и ОВОС на инвестиционни проекти като основен превантивен механизъм за опазване на околната среда;
- *Мярка 2:* Изпълнение на Общинска програма за опазване на околната среда и реализиране на мерките в приетите Общински програми за управление на качеството на атмосферния въздух и управление на отпадъците;
- *Мярка 3:* Прилагане на технически и технологични мерки;
- *Мярка 4:* Партньорство с бизнеса и развитие с гражданско общество.

Специфична цел 3: Подобряване на административното обслужване и благоустройството в град Кърджали.

- *Мярка 1:* Подобряване на административното обслужване;
- *Мярка 2:* Подобряване на благоустройството.

По третия приоритет: „Отваряне” на град Кърджали към страната и света.

Специфична цел 1: Развитие на туризъм:

- *Мярка 1:* Социализиране на богатото природно и културно историческо наследство;
- *Мярка 2:* Развитие на познавателен и екологичен туризъм, чрез организиране на туристически маршрути;
- *Мярка 3:* Развитие на рекреативен и спортен туризъм;

Специфична цел 2: Развитие на трансгранично и междурегионално сътрудничество.

- *Мярка 1:* В сферата на културата и образованието;
- *Мярка 2:* В областта на икономическото сътрудничество;
- *Мярка 3:* Опазване на околната среда и развитие на инфраструктурата;

Специфична цел 3: Междуобщинско сътрудничество с общини от областта и съседни области.

- *Мярка 1:* Интегриране на усилията със съседни общини за обекти от общ интерес;

По четвърти приоритет: Постигане на териториален баланс в развитието на общината.

Специфична цел 1: Функционално зонироване на територията на общината и обособяване на специфични зони.

- *Мярка 1:* Обособяване на производствени зони и технологичен парк на юг от града по направление на транспортната инфраструктура на Общоевропейски транспортен коридор №9 в посока север-юг;
- *Мярка 2:* Обособяване на зони за рекреация по направление на водната инфраструктура на р. Арда и язовирите „Кърджали” и „Студен кладенец”;
- *Мярка 3:* Разширяване влиянието на вътрешно регионалния транспортен коридор по направлението на третокласния път 507 в посока югозапад-североизток чрез развитието на познавателния туризъм със съпътстващи подготвителни действия;

Специфична цел 2: Укрепване на няколко опорни центрове от селищната мрежа, които да импулсират развитие в зоната си на влияние и улеснят административното и социално обслужване.

По пети приоритет: Укрепване на институционалния капацитет на местно ниво за подобряване процеса на управление и усвояване на средства от структурните фондове и кохезионния фонд на ЕС.

Специфична цел 1: Увеличаване на местния капацитет за въздействие върху развитието на общината:

- *Мярка 1:* Подобряване на координацията и взаимодействието за прилагане на местната политика;
- *Мярка 2:* Подобряване на ефективността на прилагане на регионалната политика;

Специфична цел 2: Подготовка за усвояване на средствата по структурните инструменти на ЕС, а така също от национални и местни източници:

- *Мярка 1:* Създаване на капацитет за усвояване на средствата от фондовете на ЕС;
- *Мярка 2:* Развитие на нови подходи за насърчаване и насочване на регионалното и местно развитие;

1.2.2. ВРЪЗКИ С ОБЛАСТНАТА СТРАТЕГИЯ ЗА РАЗВИТИЕ /ОСР/

Областната стратегия в по-голяма степен от Общинския план за развитие прави изводи и формулира насоки и задачи за развитието, поради принципния си характер би следвало да повлияят на решенията на ОУП на града, респ. да получат с плана устройствени условия за реализация.

В областната стратегия е заложена следната визия: „ Област Кърджали- печеливша комбинация между развита промишленост, екологично селско стопанство и туризъм, един от най- привлекателните региони за живеене в България”

Тази визия отразява, както променените приоритети на областта, така и е в съгласие със следните няколко фактора, които са настъпили след разработване на Стратегията, а именно:

- Република България е член на Европейския съюз от 1 януари 2007 г.;
- Световната финансово-икономическа криза наложи прецизиране на стратегиите на регионите за постигане на по-голяма конкурентноспособност.

За ОУП на града от значение са стратегическите цели на стратегията и свързаните с тях специфични цели, приоритети, мерки и дейности, както следва:

- Стратегическа цел 1: Подкрепа за запазване на конкурентноспособните предприятия в областта и развитие на инфраструктурата за привличане на инвестиции;
- Стратегическа цел 2: Интегрирано развитие на екологично селско стопанство и туризъм;
- Стратегическа цел 3: Привличане на високотехнологични бизнеси в промишлеността и услугите на база на отлично подготвени местни специалисти.

Областната стратегия поставя фокуса върху пет приоритета за развитие на Област Кърджали:

Приоритет 1: Запазване и модернизирание на съществуващите предприятия и изграждане на индустриални зони и логистични центрове за привличането на външни инвеститори в преработвателната промишленост;

Специфична цел 1: Мерки за запазване на съществуващи предприятия:

- Подкрепа за съществуващите средни и големи предприятия;
- Подкрепа за съществуващите микро и малки предприятия;
- Насърчаване на предприемачеството;

Специфична цел 2: Създаване на индустриални зони и логистични центрове, които да обслужват фирми в преработвателната промишленост.

Специфична цел 3: Разработване на инвестиционен профил и реализиране на стратегия за привличане на инвестиции в област Кърджали:

- Разработване на инвестиционен профил на област Кърджали;
- Разработване на реализиране на стратегия и план за привличане на инвестиции в област Кърджали;

Специфична цел 4: Разработване и осъществяване на интегриран план за градско възстановяване и развитие на град Кърджали, както и на интегрирани планове за обновяване на останалите общински центрове.

Приоритет 2: Реконструкция на съществуващата техническа инфраструктура и приоритетно изграждане на транспортна и ВиК инфраструктура, както и депо за съхранение и третиране на отпадъците.

Специфична цел 1: Реконструкция на структуроопределящите елементи на точковата и линейната пътна инфраструктура.

Специфична цел 2: Изграждане на нови елементи на пътната инфраструктура.

Специфична цел 3: Възстановяване на съществуващата и изграждане на ВиК инфраструктура.

Специфична цел 4: Изграждане на депо за съхранение и третиране на отпадъците.

Специфична цел 5: Създаване на условия за газификация на област Кърджали.

Приоритет 3: Развитие на екологично чисто земеделие и животновъдство.

Специфична цел 1: Реализиране на програма за насърчаване на развитието на екологично чистото земеделие.

Специфична цел 2: Подпомагане на частни производители за развитие на животновъдството.

Специфична цел 3: Програма за оптимизиране на тютюнопроизводството в областта и подкрепа за стимулиране на алтернативни стопански дейности.

Приоритет 4: Интегрирано развитие на културно- исторически и алтернативен туризъм.

Специфична цел 1: Развитие на културно- историческия туризъм.

Специфична цел 2: Развитие на алтернативния туризъм.

Приоритет 5: Развитие на човешкия капитал, като ресурс за създаване и привличане на нови бизнеси.

Специфична цел 1: Повишаване на образователното равнище на населението предвид изискванията на бизнеса и инвеститорите.

Специфична цел 2: Подкрепа за подготовка на кадри за запазване на традиционни за областта сектори на икономиката и за въвеждане на нови високотехнологични производства.

Специфична цел 3: Развитие на социалната и здравната инфраструктура за населението.

Специфична цел 4: Укрепване на институционалния капацитете на областно и местно ниво за подобряване на процеса за управление.

1.2.3. ВРЪЗКИ С РЕГИОНАЛНИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ЮГОИЗТОЧНИЯ РАЙОН ЗА ПЛАНИРАНЕ /РПРЮЗР/

В стратегическата му част стратегическите цели, приоритетите, специфичните цели и мерките са формулирани изключително общо и се припокриват с постановките на Националната стратегия за регионално развитие. Постановките на Националната стратегия за регионално развитие са ръководни и за ОУП на града.

1.2.4. ВРЪЗКИ С ПЛАНОВЕТЕ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНИТЕ ТЕРИТОРИИ

Град Кърджали е град в България със сравнително ниско покритие от Натура 2000 и защитени територии. Независимо от това наличието на разнообразни и интересни видове, местообитания и други природни забележителности дава много възможности за развитие, както и отговорности свързани с ползването на земите и горите в тези райони и съобразяването на проектите за местно развитие с тях.

Общия устройствен план на града няма пряка връзка, тъй като не разполагат с планове за управление на защитените територии.

1.2.5. ВРЪЗКИ С ПЛАНА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА РЕЧНИТЕ БАСЕЙНИ В ИЗТОЧНОБЕЛОМОРСКИ РАЙОН- ПЛОВДИВ

В Плана за управление на водите на Източнореломорски район е направена характеристика на екологичното състояние на водите, идентифицирани са проблемите и е анализирано настоящото състояние на повърхностните и подземните води, като са определени значимите рискови фактори за постигане на общата цел на ПУРБ в Източнореломорски район, а именно постигане на „добро екологично състояние” на водите (реките, езерата, язовирите, изкуствените водни тела) и свързаните с тях екосистеми.

Постигането на основната цел за всеки речен басейн ще се осъществи посредством определяне и прилагане на необходимите мерки в интегрирани програми от мерки, като вземат предвид съществуващите изисквания в Европейската Общност. Там където състоянието на водите е вече добро, следва то да бъде поддържано.

Екологични цели за повърхностните води в Източнореломорски район- за постигане на „добро състояние” на повърхностните води е необходимо постигане на главните цели: „добро химично състояние” и „добро екологично състояние” или „добър екологичен потенциал” за силно модифицираните и изкуствени водни тела.

Целта на повърхностните води не е само постигането на добро състояние, но също и недопускане на влошаване качеството на водите. При положение, че екологичното състояние на водното тяло в момента се оценява, като „високо”, то не трябва да се влошава до „добро” в бъдеще.

Екологични цели за подземните водни тела в Източнореломорски район- целта за подземните води е постигане на „добро състояние”, което се обуславя от „доброто химично” и „доброто количествено” състояние на водните тела.

За ИБР постигането на целите за „добро химично състояние” за подземните водни тела е свързано главно с намаляване на замърсяването с нитрати. Замърсяването е свързано със селскостопанска дейност, както и с биогенно замърсяване от населените места, дължащо се на липсата на изградени канализационни мрежи в малките населени места и течове от амортизирани тръби на изградените в миналото канализации. При биогенно замърсяване фактор са също и отпадъците- от съществуващите депа и нерегламентирани сметища.

1.2.6. ВРЪЗКИ С ОБЩИНСКАТА ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

Програмата е разработена в съответствие с чл. 79, ал. 1 от Закона за опазване на околната среда, в съответствие с указанията на Министъра на околната среда и водите.

Програмата си поставя няколко основни цели:

- Да идентифицира и анализира проблемите в областта на околната среда, да установи причините и да предложи решения и действия за тяхното преодоляване;
- Да използва природните дадености за развитие на икономически потенциал;
- Да открие приоритетите в разглежданата област;
- Да обедини усилията на общинските органи, държавните институции, населението, НПО и предприятията за решаване на проблемите;
- Да използва оптимално ограничените финансови и човешки ресурси, като ги концентрира за решаване на най-приоритетните проблеми.

1.2.7. ВРЪЗКИ С ОБЩИНСКАТА ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ ПО ОТПАДЪЦИТЕ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНА КЪРДЖАЛИ

Програмата е част от ОПООС /Общинската програма за опазване на околната среда/ и разработена в съответствие с принципите на управление на отпадъците, залегнали в международните правни актове, по които Република България е страна, общата европейска и национална политика в тази област, както и основните принципи, на които се основава Националната програма за управление дейностите по отпадъците:

- **Устойчиво развитие-** постигане на трайни резултати с икономически разумни решения;

- **Екологосъобразност**- обезвреждане на отпадъците следва да бъде извършено без риск за човешкото здраве и околната среда. Обезвреждането на отпадъците следва да бъде разглеждано в контекста на общата национална политика в областта на управление на отпадъците и опазване на околната среда. В този смисъл програмата предоставя рамка за планиране от страна на общинските администрации, операторите на съоръжения за обезвреждане и притежателите на отпадъци;
- **Принцип на предотвратяване и йерархия на управлението на отпадъците**- принципът на предотвратяването е въведен на конференцията на Обединените нации по околна среда и Развитие през 1992 г. в Рио де Жанейро. Декларацията от Рио за Околна среда и Развитие определя принципа, както следва: “Където съществува заплаха от сериозни необратими щети, липсата на пълно научно обяснение не трябва да се използва като причина за отлагане на ценово- ефективните мерки за защита на околната среда от деградацията”;
- **Принцип на превантивността**- насочва се вниманието, предвиждане и избягване на потенциалните проблеми, при дейностите с отпадъците на най- ранен етап. Дава се предимство на предотвратяването на замърсяването пред последващото отстраняване на вредите, причинени от него като по този начин се подпомага предотвратяването на риска за околната среда и човешкото здраве;
- **Принцип на самостоятелността при управлението на отпадъците**- изискванията на чл. 5 /1/ от Директива 2006/12/ЕС11 /Рамкова Директива за отпадъците/ са: „Страните членки на ЕС трябва да предприемат подходящи мерки в сътрудничество с другите страни членки на ЕС, където е необходимо или препоръчително, за да се установи интегрираната и подходяща мрежа за инсталациите за депониране, вземайки под внимание най- добрата налична технология, без излишни разходи;
- **Принцип на близост**- новите инсталации за третиране на отпадъците трябва да са разположени възможно най- близо до източника на отпадъците, отчитайки аспектите свързани с околната среда, здравето на населението и технологиите, като се отчитат и финансовата пригодност;
- **Най- добри налични техники /НДНТ/, неизискващи прекомерни разходи**- принципът се позовава на изискванията на Директивата на Европейския Съвет 96/61/ЕС и Закона за опазване на околната среда. НДНТ е най- ефективният и най-напредналият етап в развитието на дейностите и методите за тяхната реализация, показващи техническата пригодност на съответните техники за осигуряването по принцип на основата на съответните норми за допустими емисии и проектиране с цел предотвратяване и в случаите, когато това е практически невъзможно- за намаляване на емисиите и въздействието им върху околната среда в нейната цялост.
- **„Замърсителя плаща” и в частност „отговорност на производителя”**- принципът „Замърсителят плаща” означава, че лицето, което замърсява, трябва да плати за отстраняване на замърсяването. Що се отнася до управление на отпадъците, генераторът на отпадъци трябва да поеме стойността за третиране и обезвреждане на отпадъците. Принципът обикновено изисква прилагането на схеми от типа „заплати за колкото изхвърляш”, отчитащи обема или теглото на отпадъците, въз основа на които се определя такса „битови отпадъци”.
- **Отговорност на производителя**- стойността за третиране на отпадъците трябва да се поеме от- собственика на отпадъка, който е отговорен за събирането или третирането на отпадъка; предишния собственик или производител на продукти, от които са се генерирани отпадъци;
- **Участие на обществеността**- населението е основен участник в управлението на отпадъци, тъй като то самото е генератор и трябва да е добре информирано за въздействието върху околната среда, при третиране на генерираните отпадъци. Съзнанието и културата на населението предопределя до голяма степен чистотата на населените места, а така също и състоянието на депата за твърди битови отпадъци;

- **Прилагане на принципите в случай на безвъзмездна схема на плащане-** грантовете за изграждане на съоръженията за управление на битовите отпадъци имат за цел намаляване на стойността на управление на битовите отпадъци. Използването на безвъзмездна помощ има за цел намаляване на високите стойности такса смет за домакинства.

1.2.8. ВРЪЗКИ С АКТУАЛИЗИРАНАТА ПРОГРАМА ЗА ПОДОБРЯВАНЕ КАЧЕСТВОТО НА АТМОСФЕРНИЯ ВЪЗДУХ В ОБЩИНА КЪРДЖАЛИ

В съответствие с подготовката на нова нотификация пред Европейската комисия, във връзка с искане за удължаване до 11.06.2011 г. на срока за постигане на съответствие с нормите за фини прахови частици и непостигане до настоящия момент на необходимите резултати от предвидените мерки в Плана за действие към Програмата за подобряване качеството на атмосферния въздух 2004- 2010 г., с изискванията на новото екологично законодателство, Общинска администрация- Кърджали актуализира комплексна Програма за подобряване качеството на атмосферния въздух /КАВ/ 2011- 2013 г., на територията на Община Кърджали.

Актуализирането на програмата се налага с оглед привеждането ѝ в съответствие с нормативните изисквания и по- специално:

- Извършване на количествено определяне на приноса на отделни сектори/източници на емисии към нивата на замърсяване;
- Преразглеждане на действащите мерки и установяване на адекватни и ефективни действия в зависимост от конкретния принос /дял/ на всеки един източник;
- Актуализация на Програма за намаляване на нивата на замърсителите в атмосферния въздух и достигане на установените норми за вредни вещества на Община Кърджали за периода 2011 – 2013 година.

Главната цел на актуализацията на действащата към момента програма, е на база количествено определяне на приноса на отделни източници на емисии към нивата на замърсяване:

- Да се предложат нови, ефективни и краткосрочни мерки, които да осигурят съответствие на КАВ с изискванията на действащата нормативна база, съобразно нормите за опазване на човешкото здраве;
- Да се насърчи осъществяването на утвърдени европейски практики допринесли за намаляване емисиите на определени замърсители във въздуха;
- Осъвременяване и подобряване процеса на управление качеството на атмосферния въздух, чрез системата за наблюдение и засилване на контрола и отчетността;
- Повишаване на обществената информираност и култура по проблемите на замърсяването на атмосферния въздух;
- Осигуряване на своевременна и достоверна информация за състоянието на атмосферния въздух и източниците на замърсяване.

2. СЪОТВЕТНИ АСПЕКТИ НА ТЕКУЩОТО СЪСТОЯНИЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА И ЕВЕНТУАЛНО РАЗВИТИЕ БЕЗ ПРИЛАГАНЕ НА ПЛАНА

2.1. ТЕРИТОРИАЛЕН ОБХВАТ, МЕСТОПОЛОЖЕНИЕ, ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА

Територията на град Кърджали, предмет на планиране, притежава следните общи характеристики:

- **Местоположение на града-** Кърджали е разположен в сърцето на Източно-родопския планински масив, на двата бряга на древната река Арда. Градът се намира на 259 км. от София и на 100 км от Пловдив. Кърджали е на 50 километра разстояние от град Хасково и на около 15 километра от древния град Перперикон;
- **Площ на града-** площта на градската територия е около 1 110 ха;

- **Население**- по данни на ГРАО, населението на град Кърджали към 15.03.2012 година възлиза на 49 261 души /по настоящ адрес/;
- **Селищна мрежа**- Днешната структура на селищната мрежа в град Кърджали е формирана след продължително историческо развитие, което води началото си от средните векове. Точното време на основаването на гр. Кърджали не е установено, но се приема, че градът се е зародил в края на XIV в. и носи името на уважавания тогавашен пълководец Кърджа Али.
- **Икономика**- в град Кърджали са изградени значителен брой предприятия, дружества и фирми в цветната металургия, машиностроене, текстилна и трикотажна промишленост, дървообработваща и мебелна промишленост, електроника и хранително-вкусова промишленост. 80% от всички предприятия в град Кърджали са частна собственост и само 14% е държавна и общинска. В структурата на регистрираните предприятия най-голям дял има търговията и само 10,5% заема промишлеността. Дружествата са със сравнително съвременно оборудване, и в тях работят високо квалифицирани специалисти;
- **Климат**- Град Кърджали и прилежащата територия попадат изцяло в климатичния район на Източно-Родопските речни долини, който представлява част от континентално-средиземноморската климатична област. Южното географско положение на града определя сравнително голямата продължителност на слънчевото греене. Средната годишна продължителност надхвърля 2320 часа, която свидетелства общо взето за твърде благоприятен соларен климат, тъй като представлява едва 52 % от възможната продължителност на слънчевото греене, която би се наблюдавала при съвсем безоблачно небе. Кърджали се отличава и с високи стойности на сумарна слънчева радиация, благодарение на която през студеното полугодие се формира благоприятен термичен режим. Средната януарска температура е положителна +1,6 градуса. При много резки застудявания минималните температури в най-ниската част достигат до -10 - -12 градуса, а екстремните - до -26,5 градуса. Ниските части на поречието на реката и околните възвишения, способстват за образуване на мъгли през зимата, а през лятото - до прегряване, когато понякога температурата достига +42,1 градуса. Най-горещ е м.юли - 23,4 градуса средна месечна температура. Средногодишното количество на валежите е 696 мм - по-голямо от средното за страната. Максимумът на валежите е през зимата. Поради мекия термичен режим, снежната покривка е твърде нетрайна - понякога се задържа само няколко часа. През летните месеци понякога влажността на въздуха достига под 30 %, като в съчетание с високите температури на въздуха и при затишие, създават условия за прегряване и биоклиматичен дискомфорт. Районът на Кърджали се отличава със сравнително малка средна скорост на вятъра - 0-1 м/с. Независимо от това през отделни, макар и кратки периоди от време, могат да се наблюдават и ветрове със скорост 15-20 м/сек. Твърде силни и поривисти са южните ветрове с фьонов характер, които понякога предизвикват известни повреди на леки постройки, огради и др. В района преобладават северните ветрове - 32,4 %. На второ място са южните - 21,5 % и североизточните - 17,1 %. Характерен е високият процент тихо време - 58,7 %. Близостта на двата язовира "Кърджали" и "Студен кладенец", които по своя хидроложки и температурен режим приличат на естествени езера, допринасят за известни изменения в режима на някои от климатичните елементи. Величината на тези изменения е в зависимост от местните ландшафтни условия и площта и обема на завирената вода. Съществени изменения се наблюдават в режима на температурата на въздуха, броя на дните с мъгли, скоростта на вятъра, относителната влажност, продължителността на периодите без мраз и без слани.;
- **Преобладаващи ветрове**- районът на Кърджали се отличава със сравнително малка средна скорост на вятъра- 0-1 м/с. Независимо от това през отделните, макар и кратки периоди от време, могат да се наблюдават и ветрове със скорост 15- 20 м/с. Твърде

силни и поривисти са южните ветрове с фьонов характер, които понякога предизвикват известни повреди на леки постройки, огради и др. В района преобладават северните ветрове- 32.4 %. На второ място са южните- 21.5 % и североизточните- 17.1 %. Характерен е високият процент тихо време- 58.7 %;

- **Релеф**- град Кърджали е разположен в Източно- Родопското структурно понижение. Релефът се определя, като ниско ридов и хълмист, със сложни морфологични структурни единици. Има котловиден характер. Земята тук крие огромни залежи от оловно-цинкови руди, бентонит, перлит, зеолит, азбест, скъпоценни и полускъпоценни минерали, злато;
- **Надморска височина**- надморската височина на града е 275 м.;
- **Почви**- почвеното разнообразие в района се обуславя преди всичко от разнообразието на релефа, растителността, почвообразуващите основни скали и специфичните климатични условия със средиземноморско влияние. Почвите, които притежават добри до средни продуктивни възможности, заемат твърде ограничени площи;
- **Растителност**- естествената растителност е изместена от културна селскостопанска, но на места, където е запазена е представена от дъб, габър, бук, храсти. Изкуствените насаждения са предимно от черен и бял бор и противоерозионни храсти;
- **Речна мрежа**- водните ресурси на територията на град Кърджали са значителни. Територията ѝ се отводнява от р. Арда и притоците ѝ. В близост до града са изградени два от най-големите язовири в страната- яз. "Кърджали" и яз. „Студен кладенец“;
- **Основни пътни връзки**- през територията на града преминават жп линията Русе-Подкова и първокласния път Русе-В.Търново-Ст.Загора-Хасково-Кърджали-Маказа, който е част от трасето на Общоевропейски транспортен коридор (ОЕТК) № 9 през територията на Р България, и ще осигурява връзка към строящия се Граничен контролно-пропускателен пункт за Р Гърция през прохода Маказа. С откриването на Граничен контролно пропускателен пункт (ГКПП) Маказа и рехабилитацията на пътя Кърджали – Подкова разстоянието до границата с Р Гърция ще е около 55 км., което ще допринесе за увеличаване на трансграничните контакти и всички произтичащи от тях възможности.

2.2. КЛИМАТИЧНИ ФАКТОРИ И ВЪЗДУХ

2.2.1. КЛИМАТИЧНИ ФАКТОРИ

Според климатичната класификация на Събев и Станев (“Климатични райони на България и техният климат” 1959 г.) районът на Кърджали попада в Континентално-средиземноморската климатична област, Южно-българската климатична подобласт, Климатичният район на Източно-родопските речни долини (до 400 м. н. в.) и Източно-родопския нископланински климатичен район (400 – 1000 м. н. в.).

Климатичните особености за района се определят, както от разположението на България в умерените ширини на северното полукълбо, така и от орографията на района с характерните елементи от топографията и релефа на Източните Родопи. Особеностите на релефа и надморската височина, наклон и изложение на скатове оказват влияние на разпределението на топлината, светлината, количеството на валежите и влагата, ветровата картина и разпространението и разсейването на замърсяванията на атмосферния въздух.

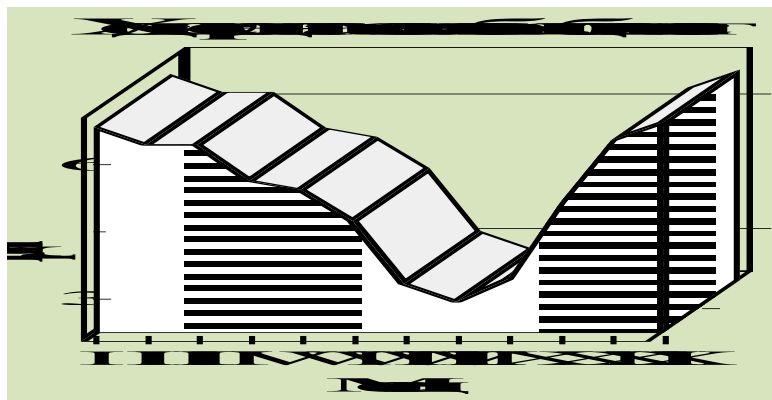
Слънчевата радиация е основен климатообразуващ фактор и главен източник на топлинна енергия за природните процеси протичащи върху земната повърхност, в атмосферата и хидросферата. За района на Кърджали общото времетраене на слънчево греене в района възлиза средно на 2249 часа годишно /при максимално за страната 2330 часа/, като максималната му продължителност е през юли и август.

РАДИАЦИОНЕН ФАКТОР

МЕСЕЦИ												
I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	за год.
Средна месечна и годишна продължителност на слънчевото греене /часове/												
79	109	146	191	225	261	322	318	250	167	103	768	2249

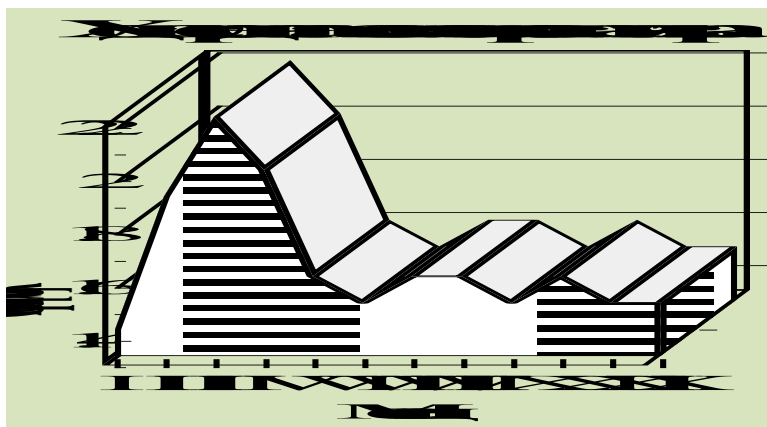
ОБЛАЧНОСТ

МЕСЕЦИ												
I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	за год.
Средномесечна и обща годишна облачност /дни/												
6,6	6,2	6,2	5,4	5,2	4,5	3,1	2,7	3,2	4,9	6,3	6,7	5,1
Средномесечен и средногодишен брой на ясните дни /по обща облачност/												
3,4	4,2	4,5	4,5	3,9	6,4	12,2	15,3	12,5	8,0	4,0	3,5	82

ХОД НА СРЕДНАТА МЕСЕЧНА ОБЩА ОБЛАЧНОСТ

По данни от ХМС- Кърджали преобладаващата честота на ветровете е по посока север /32,4 %/ и юг /21,5 %/, което определя района с характерна двупосочна роза на ветровете. Тихото време /скорост на вятъра под 1 m/sec/ е с висок относителен дял в годината – средно 58,7 % от дните в годината. Тихото време преобладава през зимните месеци /63-66 %/, когато могат да се очакват и инверсионни състояния на атмосферата с мъгли.

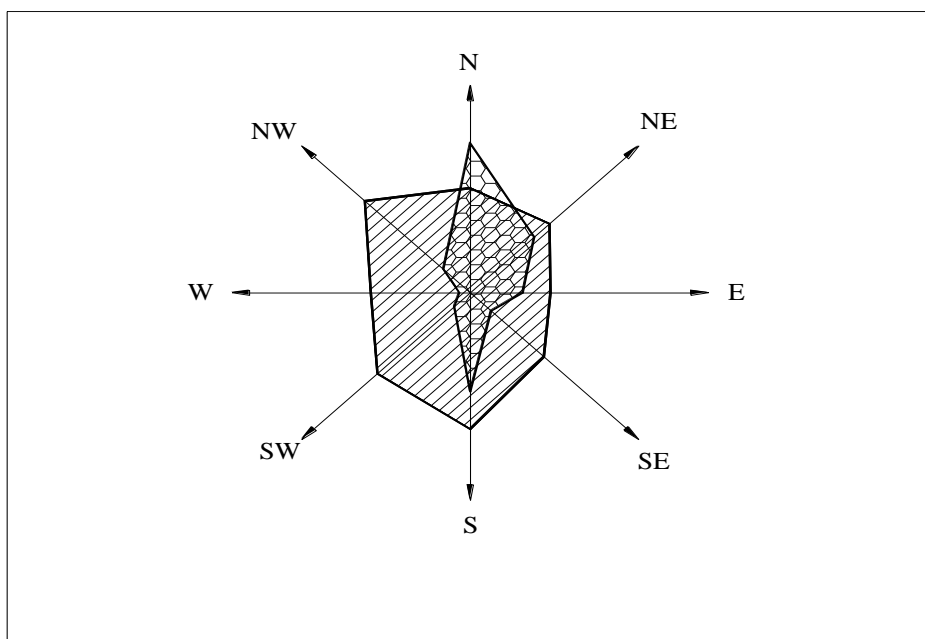
ХОД НА СРЕДНАТА МЕСЕЧНА СКОРОСТ НА ВЯТЪРА

Честота на вятъра по посока (%) и тихо време (%) за ХМС – Кърджали

По посока	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	За год.
N	37,7	32,2	37,2	26,6	25,3	30,7	35,2	32,6	35,1	36,8	27,6	31,9	32,4
NE	13,1	10,7	15,9	15,1	17,3	17,5	23,9	25,9	23,6	19,6	11,7	11,1	17,1
E	10,2	7,3	7,2	9,9	10,4	10,7	12,0	12,9	11,3	6,5	9,7	10,3	9,9
SE	2,9	6,3	4,4	5,6	7,0	5,2	6,2	6,0	6,7	5,8	8,3	2,5	5,6
S	20,8	30,1	26,5	32,4	25,6	18,2	7,8	8,8	10,7	17,5	31,7	28,1	21,5
SW	5,4	6,1	2,2	4,2	5,2	4,5	2,5	2,8	2,6	4,6	3,2	7,8	4,3
W	2,0	1,4	1,5	1,8	1,8	3,8	3,2	2,3	2,4	1,8	2,1	1,1	2,1
NW	7,7	5,9	5,1	4,5	7,3	9,6	9,2	8,6	7,7	7,4	5,8	7,2	7,2
Тихо време	63,1	54,8	50,1	50,8	58,4	59,6	57,7	58,6	59,1	61,4	64,3	65,6	58,7

Скорост на вятъра по посока, в *m/sec*
/средномесечни стойности и средна за годината/ за ХМС – Кърджали

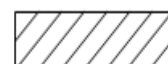
По Посока	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	За год.
N	3,9	4,0	4,1	3,9	3,8	4,3	4,0	4,1	4,0	3,8	3,7	3,8	4,0
NE	3,0	3,3	3,4	3,2	3,3	3,2	3,6	3,8	3,4	3,4	3,1	2,6	3,3
E	2,3	2,0	2,7	2,0	2,9	2,7	2,7	2,9	2,8	2,6	2,3	2,4	2,5
SE	3,6	3,0	3,0	3,5	2,8	3,0	3,2	3,7	3,1	4,1	3,5	2,8	3,3
S	5,1	5,2	5,7	5,5	4,7	3,8	3,5	4,4	4,2	5,6	5,4	6,1	4,9
SW	4,6	5,1	4,2	4,1	3,6	4,1	3,4	3,1	4,0	4,1	3,5	5,7	4,1
W	2,0	2,6	3,8	3,4	2,7	3,4	3,2	3,4	3,2	5,0	2,2	2,6	3,1
NW	4,8	5,6	5,6	4,3	3,5	4,6	4,3	4,8	4,4	3,8	6,5	4,0	4,7

РОЗА НА ВЕТРОВЕТЕ ЗА РАЙОНА НА ГР. КЪРДЖАЛИ /ТИХО ВРЕМЕ 58,7 %/

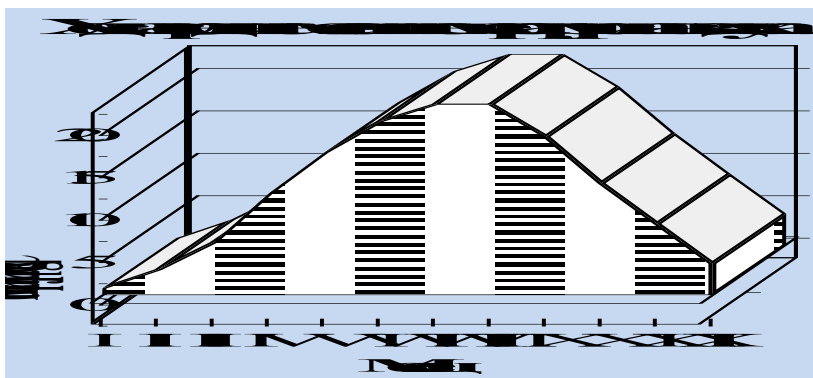
Честота на вятъра по посока /%/

Скорост на вятъра по посока /m/sec/

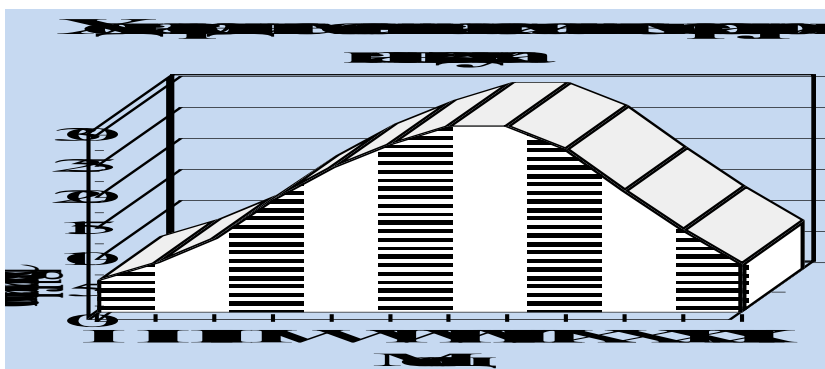

ТЕМПЕРАТУРА НА ВЪЗДУХА

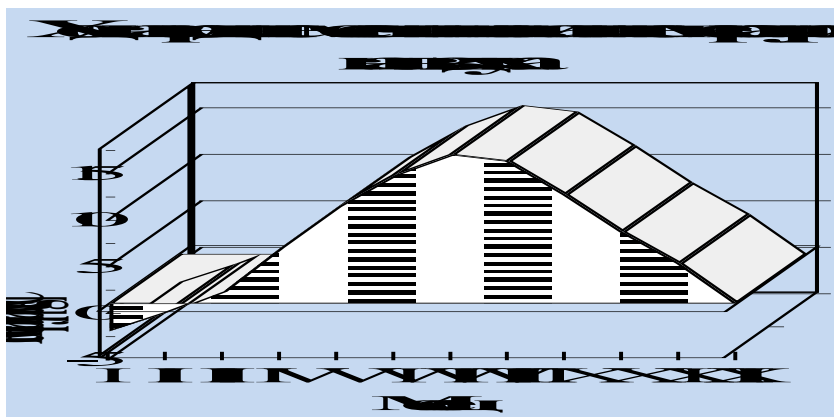
МЕСЕЦИ												
I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	за год.
Средномесечна температура на въздуха, °C												
0,8	3,0	6,2	12,0	16,8	20,5	23,4	23,1	18,7	13,2	8,4	3,4	12,2
Средномесечни максимални температури на въздуха, °C												
5,2	8,0	11,9	18,2	23,3	27,1	30,7	30,7	26,3	19,6	13,3	7,8	18,5
Средномесечна минимална температура на въздуха, °C												
3,0	-1,0	1,3	6,0	10,4	13,8	16,0	15,3	11,7	7,7	4,3	0,3	7,0

ХОД НА СРЕДНИТЕ МЕСЕЧНИ ТЕМПЕРАТУРИ НА ВЪЗДУХА

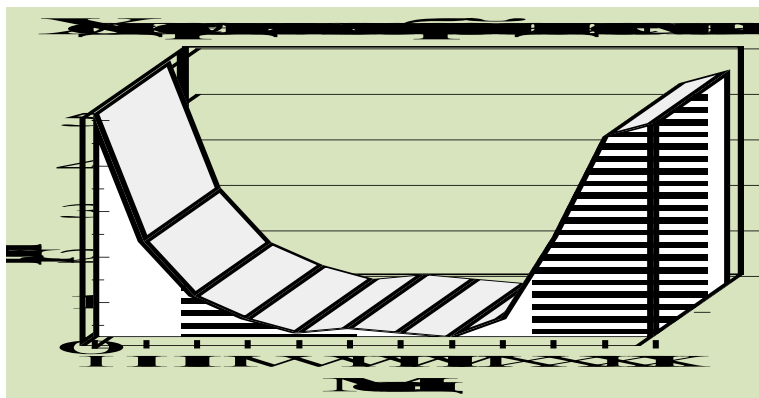
ХОД НА СРЕДНИТЕ МЕСЕЧНИ МАКСИМАЛНИ ТЕМПЕРАТУРИ НА ВЪЗДУХА

ХОД НА СРЕДНИТЕ МЕСЕЧНИ МИНИМАЛНИ ТЕМПЕРАТУРИ НА ВЪЗДУХА
МЪГЛА

МЕСЕЦИ												
I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
Дни с мъгли, брой ^{2/}												
4,9	2,1	0,9	0,9	0,1	0,2	0,1	0,0	0,4	2,2	4,4	4,7	20,3

Дни с мъгла: 19,1 – зимно полугодие (м. X - III) и 1,1 – лятно полугодие (м. IV- IX);
Максимален брой дни с мъгла 20,3 дни в годината.

ХОД НА СРЕДНИЯ МЕСЕЧЕН БРОЙ НА ДНИТЕ С МЪГЛА

Сезонното разпределение на валежите е със зимно-пролетен максимум и лятно-есенен минимум без да е ясно изразено, което показва една относителна равномерност в разпределението на валежите по сезони. Годишната сума на валежите е сравнително голяма (за Кърджали е 687 мм, а за високите части на района е в границите 700 – 1100 мм). Максимална стойност валежите имат през декември, а минималната – през август. Засушаванията в района с продължителност над 10 дни са най-много през есента и през лятото. По данни от Климатичния атлас годишният индекс на сухотата за ниските части на района е 10 до 20, а за средните и високите – от 20 до 30. Средната дата на поява на снежна покривка е 14 декември, а на изчезването ѝ – 5 март, така че продължителността на дните със снежна покривка е средно 91 дни.

ВЛАЖНОСТ НА ВЪЗДУХА И ВАЛЕЖИ

МЕСЕЦИ												
I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
Средномесечна относителна влажност на въздуха, в %												
83	78	74	68	69	67	60	57	66	75	81	83	72
Средномесечна сума на валежите (mm):												
68	53	50	54	70	69	39	30	32	62	76	82	687
Средномесечен и годишен максимален денонощни валеж (еднократно в mm)												
22	20	18	19	22	25	18	17	16	25	29	27	49

Сезонна сума на валежите: зима– 202 mm, пролет– 175 mm, лято– 138 mm, есен– 172 mm.

Представената климатична картина отразява особеностите на онези земи от града, в които протичат интензивните урбанистични процеси. Подчертано разнообразният релеф на територията на града мотивира разнообразие в проявлението на отделните елементи на климата. Като правило, с увеличаване на надморската височина се намаляват стойностите на температурата на въздуха, увеличават се скоростите на ветровете и количеството валежи и

влажността на въздуха. От устройствена гледна точка, тези параметри имат съответната роля при определяне функционалното предназначение на даден елемент от територията на града.

Обобщено, климатичните условия на територията на града не съдържат ограничителни параметри по отношение устройственото развитие на различни функционални зони и системи.

2.2.2. АТМОСФЕРЕН ВЪЗДУХ

Анализ и оценка на съществуващото състояние

Климатичните характеристики, които играят най-съществена роля за формирането на природния потенциал на замърсяване на въздуха в района са, както следва :

- Посока и скорост на вятъра;
- Процент тихо време;
- Брой на дни с мъгла и температурни инверсии;
- Количества и периодика на валежите;
- Интензивност на слънчевото греене;
- Наличие на локални сезонни приземни преноси на въздушни маси.

За оценката на основните източници на емисии, те са разделени и представени в следните основни сектори:

- Промишленост;
- Транспорт;
- Отопление (битови и обществени източници);
- Депа, кариери, хвостохранилища, насипища и др.;
- Строителни.

Основни източници на вредни емисии

В процеса на урбанистично развитие на град Кърджали са се формирали две производствени зони : Източна и Южна, в които са съсредоточени производствени дейности на цветната металургия, хранително-вкусова, машиностроене, шивашка, строителна, дървообработване и други промишлености.

Емисии от промишлени източници

На територията на град Кърджали няма големи горивни инсталации, подлежащи на контрол по изискванията на Наредба № 10 за норми за допустими емисии /концентрации в отпадъчни газове/ на серен диоксид, азотен диоксид и общ прах, изпускани в атмосферен въздух от големи горивни инсталации (ГГИ) (ДВ, бр. 93/2003 г.).

Замърсяването на въздуха е следствие от комбинираното въздействие на няколко основни промишлени предприятия - „ОЦК” АД, „S&V Индъстриъл Минералс” АД, “Монек юг” АД и хвостохранилище на „Горубсо-Кърджали” АД.

Предприятията имат следния режим на работа:

- „ОЦК” АД - непрекъснат режим на работа;
- „Ес енд Би индастриъл минералс” АД - прекъснат режим на работа;
- “Монек юг” АД /прекъснат режим на работа/.

Замърсяването на атмосферния въздух със серен диоксид, олово и кадмий е свързано с производствената дейност на „ОЦК” АД. Това показват и резултатите на извършените от компетентните органи измервания. Резултатите от емисионния контрол през 2010 г., показват, че не са спазени нормите за допустими емисии на серен диоксид, кадмий и олово в отпадъчните газове от оловно производство, определени в Комплексно разрешително № 124/2006 г. Дейностите и мерките, заложи в инвестиционната програма на “ОЦК” АД, гр.

Кърджали, за осигуряване спазването на нормите за допустими емисии, не са изпълнени и до момента, въпреки, че това е трябвало да е изпълнено до 31.10.2007 г.

Друг източник замърсител на въздуха с прах е „Ес енд Би Индастриъл Минералс” АД - фабрика „Бентонит и зеолит”. Дружеството монтира нови пречиствателни съоръжения – Ръкавни филтри „МЕТЕКО” в двата цеха. Извършените контролни измервания показват преустановяване на замърсяването с прах на атмосферния въздух при преработката на бентонитови глини.

В допустимите норми са емисиите и от третото предприятие - “Монек юг”АД.

Емисии от транспорт

Транспортът има принос в замърсяването на въздуха с ФПЧ₁₀ и оловни аерозоли. Емисиите зависят най-вече от типа на превозните средства, които се използват /леки коли, тежкотоварни и автобуси/, вида на използваното гориво /дизел, бензин или газ/, интензивността на трафика и състоянието на пътната мрежа. Емисиите се изхвърлят неравномерно, както в рамките на денонощието, така и през дните от седмицата и сезоните, като се отчитат върхови стойности в началото и края на работния ден и през зимния сезон.

За целите на анализа транспортните отсечки могат да се разделят на два вида - с интензивен и със слаб трафик. Това разграничение е направено в съответствие с изискванията на модела за оценка на емисиите от транспорта в атмосферния въздух и на тази база се използват два подхода: моделиране на базата на линейни източници на транспорта и моделиране на базата на площни източници на транспорта.

При първия подход се определят годишните емисии на базата на генерираните емисии по основни пътни артерии на града, разпределени аналитично по видове на база на структурата на транспортния състав в града/общината.

При втория подход емисиите се определят на базата на средно отчетени стойности /брой регистрирани автомобили и среден пробег за ден и/или година/ за отделните квартали на града, определени като площни източници

Емисии от депа, хвостохранилища, кариери, насипища и др.

В близост до град Кърджали са разположени депо за отпадъци край с. Вишеград и две хвостохранилища - хвостохранилище „Кърджали 1“ и хвостохранилище „Кърджали 2“.

Съществуващото депо за обезвреждане на твърди битови отпадъци се намира на 4 км югоизточно от границите на гр. Кърджали, в землището на с. Вишеград и заема площ 42 209 дка. В процес на изграждане е нов Регионален център за управление на отпадъците, който ще е разположен на територията на землищата на с. Вишеград и с. Островица. Предвижда се общата площ да е 400 дка, като само площта на депото за отпадъци се предвижда да бъде 72 дка.

И двете хвостохранилища в близост до града са с оператор „Горубсо-Кърджали“АД - Кърджали. Хвостохранилище „Кърджали 1“ е рекултивирано, но от няколко години, след започването на преработка на златосъдържащи руди, дружеството изгражда временни депа за така наречения „междинен продукт“ върху рекултивираната повърхност. Планира се след евентуалното стартиране на цианидното извличане на злато този продукт да се преработи отново, а отпадъкът да се депонира върху „Кърджали 2“.

В заключение може да се направи извода, че замърсяване от хвостохранилище „Кърджали_2“ се получава само в случаите на аварийни ситуации с оросителната инсталация в комбинация със сравнително силен вятър. Поради практическата невъзможност да се даде количествена оценка за честотата на тези събития, няма как да се направи оценка на годишните емисии от този източник. Практическата липса на годишни емисии и замърсяване може да се постигне, чрез спазване на необходимата технологична дисциплина, при експлоатацията на обекта и при поддържане в изправност на техническите съоръжения за оросяване.

Битови горивни източници- основен източник на замърсяването с фини прахови частици се явява битовото отопление през зимния сезон. За подобряване качеството на атмосферния въздух в град Кърджали, Общинска администрация- Кърджали е в процес на реализация на една от основните мерки заложи в „Плана за действие”, към Актуализираната комплексна програма за подобряване качеството на атмосферния въздух в Община Кърджали, а именно строеж на газификационната мрежа.

Качеството на атмосферния въздух- за 2011 г., в Автоматична измервателна станция ”Студен кладенец”, която е разположена в зона с предимно обществени и жилищни сгради и незначителен автомобилен трафик в кв. «Студен кладенец» и се поддържа от Регионална лаборатория – Хасково към Изпълнителна агенция по околна среда – София, са регистрирани превишения на нивата на следните атмосферни замърсители – фини прахови частици (ФПЧ10), серен диоксид, олово и кадмий.

Фини прахови частици, с размер до 10 микрона (ФПЧ₁₀)

Месец от 2011г.	Брой регистрирани данни през месеца	Брой превишения на СДН [50 µg/m ³]	Измерена средна стойност (µg/m ³)
01	31	25	107.445
02	28	18	75.488
03	31	15	56.718
04	30	4	32.960
05	31	0	29.782
06	30	1	30.270
07	31	1	33.913
08	31	4	34.961
09	30	6	41.768
10	31	6	35.872
11	30	24	86.802
12	31	19	78.717
Измерена средна стойност на ФПЧ₁₀ за годината:			53.72
Общ брой регистрирани данни за отчетения период: 365			
Общ брой регистрирани превишения на СДН: 123			

През 2011 г. от общо 365 регистрирани средноденонощни стойности за ФПЧ10, 123 броя превишават допустимата норма от 50 µg/m³ или 33.7% от общия брой средноденонощни стойности. Най- голям брой стойности превишаващи пределната стойност за СДН от 50 µg/m³ са регистрирани през зимните месеци- януари, февруари, ноември и декември. Превишаващите стойности през 2011 г., надхвърля допустимия брой превишения за една календарна година /35/, регламентирани в Наредба № 12/ 15.07.2010 г. за норми за серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици, олово, бензен, въглероден оксид и озон в атмосферния въздух.

В сравнение с 2010 г. се наблюдава увеличаване броя на регистрираните превишения на средноденонощната норма от 50µg/m³ за фини прахови частици с размер до 10 микрона.

Серен диоксид

Година	СЧН от 350 µg/m ³	СДН от 125 µg/m ³
--------	------------------------------	------------------------------

2010	88 бр.	9 бр.
2011	38 бр.	4 бр.

През 2011 г. са регистрирани 38 стойности, превишаващи пределната стойност /ПС/ за СЧН от $350 \mu\text{g}/\text{m}^3$, от тях 13 превишават алармения праг от $500 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Регистрирани са и 4 стойности, превишаващи пределна стойност за СДН от $125 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Най- високата стойност от $960.70 \mu\text{g}/\text{m}^3$ е регистрирана през месец март. Броят на регистрираните превишения на ПС за СЧН от $350 \mu\text{g}/\text{m}^3$ надхвърля допустимия брой за една календарна година /24/ и ПС за СДН от $125 \mu\text{g}/\text{m}^3$ надхвърля допустимия брой за една календарна година /3/, регламентирани в Наредба № 12/ 15.07.2010 г. за норми за серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици, олово, бензен, въглероден оксид и озон в атмосферния въздух.

След регистрираните превишения на серен диоксид в началото на 2011 г., със Заповед № 29/ 15.04.2011 г. на Директора на РИОСВ- Хасково е спряна производствената дейност на цех „Агломерация” от инсталацията за производство на олово и оловни сплави на „ОЦК” АД, град Кърджали, чрез пломбиране на агломерационна машина. Цех „Агломерация” е най-големият източник на емисии от серен диоксид на производствената площадка на „ОЦК” АД, град Кърджали.

В автоматична станция „Студен кладенец”, град Кърджали след пломбиране на агломерационна машина се наблюдава спад в превишенията на серен диоксид. След затварянето на цех „Агломерация” са регистрирани девет стойности за серен диоксид /от всички 38 регистрирани през 2011 г./, превишаващи ПС на СЧН от $350 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

В сравнение с 2010 г. се наблюдава намаляване на броя на регистрираните превишения на ПС за СЧН от $350 \mu\text{g}/\text{m}^3$ и ПС за СДН от $125 \mu\text{g}/\text{m}^3$ за серен диоксид.

Олово

Година	СГН от $0,5 \mu\text{g}/\text{m}^3$	Пъти над СГН
2010	$1.025 \mu\text{g}/\text{m}^3$	2.05 пъти
2011	$1.738 \mu\text{g}/\text{m}^3$	3.48 пъти

Регистрираните стойности за олово в атмосферния въздух на град Кърджали през 2011 г. превишават 3.48 пъти средногодишната норма СГН от $0.5 \mu\text{g}/\text{m}^3$, като средногодишната концентрация е $1.7386 \mu\text{g}/\text{m}^3$. В сравнение с 2010 г. се наблюдава увеличение на средногодишната норма, въпреки преустановяване на работата на цех ”Агломерация” в „ОЦК” АД.

Кадмий

Година	СГН $0,00001 \text{ mg}/\text{m}^3$
2010	$0.000025 \text{ mg}/\text{m}^3$
2011	$0.00002859 \text{ mg}/\text{m}^3$

Регистрираните стойности за кадмий в атмосферния въздух на град Кърджали през 2011 г. превишават средногодишната норма /СГН/ от $0.00001 \text{ mg}/\text{m}^3$. Измерената средногодишна концентрация е $0.00002859 \text{ mg}/\text{m}^3$. В сравнение с 2010 г. се наблюдава увеличение на средногодишната норма, въпреки преустановяване на работата на цех ”Агломерация” в „ОЦК” АД.

През 2011 г. продължава тенденцията за наднормено замърсяване на атмосферния въздух на гр. Кърджали с ФПЧ10, серен диоксид, олово и кадмий. Няколко са факторите, които обуславят тези резултати:

На първо място, това е наличието на основен производствен източник на емисии на вредни вещества в атмосферния въздух – “ОЦК” АД, гр. Кърджали. Резултатите от емисионния контрол през 2011 г., показват, че не са спазени нормите за допустими емисии на серен диоксид, кадмий и олово в отпадъчните газове от оловно производство, определени в Комплексно разрешително № 124/2006 г.

Друг източник замърсител на въздуха с прах е „Ес енд Би Индастриъл Минералс” АД – фабрика „Бентонит и зеолит”. Дружеството монтира нови пречиствателни съоръжения – Ръкавни филтри „МЕТЕКО” в двата цеха. Извършените контролни измервания показват преустановяване на замърсяването с прах на атмосферния въздух при преработката на бентонитови глини.

Допълнителен фактор за влошеното качество на атмосферния въздух на гр. Кърджали са: емисиите от транспорта, локални горивни източници, битовото отопление през есенно-зимния сезон, както и вторично замърсяване на въздуха с фини прахови частици, поради нередовно почистване и миене на уличната мрежа. От значение за разпространението и разсейването на замърсителите на атмосферния въздух в гр. Кърджали са и особеностите на релефа и надморската височина. Тихото време (скорост на вятъра под 1 m/sec.) е с висок относителен дял в годината – средно 58,7% от дните в годината. То преобладава през зимните месеци (63-66%), когато могат да се очакват и инверсионни състояния на атмосферата. При определени метеорологични условия /продължително безветрие, мъгла, ниска облачност/ се натрупват замърсители в приземния слой от ФПЧ₁₀, серен диоксид, олово и кадмий, превишаващи пределно допустимите норми.

3.3. ВОДИ

По отношение на повърхностните и подземните води, основните цели на ОУП са свързани с ПУРБ /Плана за управление на речните басейни/ и опазването им от замърсяване чрез:

- Пречистване на формираните отпадъчни води;
- Непрекъснат контрол на качествата на пречистените отпадъчни води;
- Изграждане на нови водоизточници, където е необходимо;
- Осигуряване на необходимия екологичен минимум в реките след водовземанията;
- Водочерпене в границите на експлоатационните запаси на водоизточника;
- Непрекъснат контрол на качествата на питейните води.

3.3.1. ПОВЪРХНОСТНИ ВОДИ

Водните ресурси на територията на град Кърджали са значителни. Река Арда е основна водна артерия в района, нейното поречие се определя, като най-водоносното в страната. В близост до града са изградени два от най-големите язовири в страната- яз. "Кърджали" и яз. „Студен кладенец”. Язовир „Студен Кладенец” оказва регулираща роля върху оттока на р. Арда, благоприятства енергодобива и напояването в района.

Неравномерното разпределение на оттока по месеци и сезони затруднява промишленото и стопанско използване на водите.

Река Арда BG3AR500R020- р. Арда е най- голямата родопска река и един от най- големите притоци на Марица. Площта на водосборната ѝ област до границата възлиза на 5273 м². Тя извира от Ардин връх на 1730 м н.в., тече през дълбока долина до турско- българската граница и се влива в Марица на турска територия, при град Одрин. Дължината на р. Арда до границата възлиза на 241 км. В река Арда се вливат към 25 притока, по важни от които са: Върбица и Крумовица. Водосборът на р. Арда е най- силно подложен на Средиземноморското влияние. Единствен в страната той е разположен изцяло успоредно на бреговата Беломорска ивица и в непосредствена близост от 40 до 60 км до нея.

Язовир „Кърджали” BG3AR570L021- язовирът се намира на северозапад от град Кърджали, стената му е на около 3 км. от града. Строителството на стената протича в периода 1957-1963 година. Тя е бетонна дъгово-гравитачна, извисява на 103,5 метра над

земята, а общият завирен обем на водохранилището е 497,2 млн. куб. метра. По големина е на второ място, а по форма, конструкция и изпълнение е единствената на Балкански полуостров. Тя е и една от малкото язовирни стени в света, които се извисяват над самия град.

Основното му предназначение е добив на електроенергия. Преработва водите на р. Арда от кота 324,30 до кота 285,00.

Язовир „Студен кладенец” BG3AR350L010- язовир разположен по средното течение на река Арда, на югоизток от град Кърджали. Със своите 27 км² площ, Студен кладенец е третият по големина язовир в България, след язовир Мандра и язовир Искър.

Подготовката за изграждане на язовира започва през 1954 г., а на следващата година започва и самият строеж, съпътстван от множество затруднения, свързани с приижданията на реката. В експлоатация хидровъзелът е пуснат през 1958 г.

Водосборната му област е 3 752 км² със среден годишен отток 1 600 млн м³. Бетонната язовирна - 350 метра.

Основата си стената е широка 61 метра, а в короната- 8 метра. Построена е върху десния скат на реката и на водохранилището с обем 489 млн. м³, което се простира общо на 29 км нагоре по течението.

Със заповед № РД- 272/03.05.2001 г., за категоризация на повърхностните води във водните обекти или в части от тях на Министерството на околната среда и водите, са определени следните проектни категории по участъци:

- р. Арда до гр. Кърджали- II категория;
- р. Арда в град Кърджали- II категория;
- язовир „Кърджали”- II категория;
- р. Арда след гр. Кърджали- III категория;
- язовир „Студен кладенец”- III категория.

Състояние на повърхностните води:

За яз. Студен кладенец е определено следното състояние :

- Язовир Студен кладенец- стена BG3AR00031MS0070- умерено/лошо състояние по показателите: азот общ, фосфор общ и цинк;
- Язовир Студен кладенец- средна част BG3AR00033MS0080- умерено състояние по показателите: БПК, азот-амониев, азот общ, фосфор общ;
- Язовир Студен кладенец- опашка BG3AR00039MS0100- лошо състояние по показателите: БПК, азот общ, фосфор общ, цинк, мед и кадмий.

Лошото състояние на водното тяло яз. «Студен кладенец»- опашка, се дължи на заустване на промишлени и битови отпадъчни води.

При извършваните анализи за химичното състояние (приоритетни вещества) се констатират периодични отклонения от стандартите за качество по показателите кадмий, олово и никел, което определя и лошото химично състояние на водното тяло. Наблюдават се отклонения за цинк от нормите по Наредба 7 от 1986 г.

Като най-силно замърсен участък от язовира може да се определи опашната част, където се заустват непречистените води от канализацията на гр. Кърджали, както и промишлените води от „ОЦК” АД, гр. Кърджали. В този участък има голямо количество утайки с високо съдържание на тежки метали и органични вещества, натрупани през последните десетилетия.

За подобряване екологичното състояние на района, Общинска администрация- Кърджали е разработила проект за изграждане на ГПСОВ и доизграждане на канализационна система в града, който бе внесен на 20.02.2012 г. за одобрение в Министерство на околната среда и водите. Проектът цели да се намали неблагоприятното въздействие върху околната среда, чрез осигуряване на канализационна мрежа и Пречиствателна станция за отпадъчни води на град Кърджали.

Обобщено състояние на повърхностните водни тела

№	Код	Водно тяло	Тип	Екологично състояние	Химично състояние	Обобщено състояние
1	BG3AR500R019	Кюшедере-приток на Арда в частта ѝ между яз. Кърджали и яз. Студен кладенец	TR24	4	Добро	Добро
2	BG3AR350L010	Яз. Студен кладенец	TL25	1	Лошо	Лошо
3	BG3AR300R011	р. Перперек до вливането ѝ в яз. Студен кладенец	TR24	4	Добро	Добро
4	BG3AR570L021	Яз. Кърджали	TL25	2	Лошо	Лошо
5	BG3AR500R020	р. Арда между яз. Кърджали и яз. Студен кладенец	TR27	2	Лошо	Лошо

Обобщени цели за повърхностните водни тела

№	Код	Водно тяло	Химично състояние		Екологично състояние		Общо състояние	
			Цел	Срок	Цел	Срок	Цел	Срок
1	BG3AR500R019	Кюшедере-приток на Арда в частта ѝ между яз. Кърджали и яз. Студен кладенец	Добро състояние	2015	Добро състояние	2015	Добро състояние	2015
2	BG3AR350L010	Яз. Студен кладенец	Добро състояние	2021	Добър потенциал	2021	Добро състояние	2021
3	BG3AR300R011	р. Перперек до вливането ѝ в яз. Студен кладенец	Добро състояние	2015	Добро състояние	2015	Добро състояние	2015
4	BG3AR570L021	Яз. Кърджали	Добро състояние	2021	Добър потенциал	2021	Добро състояние	2021
5	BG3AR500R020	р. Арда между яз. Кърджали и яз. Студен кладенец	Добро състояние	2021	Добър потенциал	2021	Добро състояние	2021

В Кърджали, в самия център на града, се намира чаплова колония, която гнезди в стара корекция на коритото на река Арда. Смесената чаплова колония е единствената в страната ни, гнездяща в границите на населено място. В нея могат да бъдат видени малка бяла чапла, нощна и гривеста чапли, малък воден бик и малък корморан. Всички те са защитени по закона за биологичното разнообразие, а малкият корморан е и световно застрашен от изчезване вид, за който се предвижда носенето на отговорност по наказателния кодекс, при посегателство срещу вида. В границите на колонията гнездят и други водолюбивы видове защитени по закона.

За опазване на чапловата колония и за подобряване условията на живот на тези ценни водолюбивии птици Общия устройствен план на град Кърджали си поставя следните мерки:

- С цел подобряване състоянието на мястото на гнездене на чапли в града е нужно да се извърши залесяване на терена с местни растителни видове;
- Да се преустанови изхвърлянето на отпадъци /ако има такива/, в близост до чапловата колония.

Програма от мерки за повърхностни водни тела предвидени в ПУРБ на ИБР, засягащи град Кърджали

- **Яз. „Студен кладенец” BG3AR350L010** - модернизиране на индустриална ПСОВ; подобряване стопанисването на хвостохранилището; проучвателен мониторинг свързан с анализ на седименти, биоакумулация, пълен скрининг на приоритетни вещества; доизграждане на канализационна мрежа над 10 000 ЕЖ; изграждане на ГПСОВ над 10 000 ЕЖ; почистване на отпадъците от язовири/ реки и/или прилежащите територии;
- **Яз. „Кърджали” BG3AR570L021** - проучвателен мониторинг свързан с анализ на седименти, биоакумулация на тежки метали, еутрофикация, дълбочинен профил на замърсяването и високи стойности на рН; проучване за дифузно замърсяване от индустриални източници; строг контрол на замърсителите във водосбора; задължение за изграждане на канализация, пречистване на водите и заустване извън зоната за къпане; осигуряване на екологичния минимум след ВЕЦ; контрол върху садковото рибовъдство; почистване на отпадъците от язовири/ реки и/или прилежащите територии;
- **Река Кюшедере BG3AR500R019** - приток на Арда в частта ѝ между яз. „Кърджали” и яз. „Студен кладенец”- насърчаване отглеждането на култури, изискващи малко вода;
- **Река Арда между яз. „Кърджали” и яз. „Студен кладенец” BG3AR500R020**- проучване на биоакумулацията на приоритетни и опасни вещества в риби; проучване за несъбрани и непречистени руднични води, картирането им и набеляване на мерки за отвеждане и пречистване; осигуряване на екологичния минимум след ВЕЦ; обследване и почистване на нерегламентирани сметища; насърчаване отглеждането на култури, изискващи малко вода.

2.3.2. МИНЕРАЛНИ ВОДИ

На територията на град Кърджали няма наличие на минерални води.

2.3.3. НАПОИТЕЛНИ СИСТЕМИ

Единствената намираща се в град Кърджали напоителна система „Прилепци”, е недействаща, поради необходимост от сериозен ремонт.

2.3.4. СЪЩЕСТВУВАЩИ ВиК МРЕЖИ И СЪОРЪЖЕНИЯ

Водоснабдяване и водоизточници

Град Кърджали се водоснабдява от язовир Боровица, разположен на територията на съседната община Черноочене.

Добри питейни качества на подаваната вода осигурява /за около 70% от населението/ изградената пречиствателна станция за питейни води ПСПВ към хидрокомплекс Боровица, която е в експлоатация от 1990 г. В района на водосбора на яз. Боровица няма замърсяващи промишлени обекти. Суровата вода е мътна, което налага пречистването ѝ с коагулант. Не са известни случаи на замърсяване на локални питейни водоизточници от изпускани отпадъчни води. За промишлени нужди се подава условно чиста вода от яз. „Кърджали”.

Сериозен проблем е амортизацията на водопроводната мрежа, изградена от азбестоциментови тръби. Честите аварии са причина за сериозни загуби на вода и лошо качество на услугата.

Общата дължина на водопроводна мрежа в град Кърджали е 81 878 м.

2.3.5. ПРЕЧИСТВАТЕЛНА СТАНЦИЯ ЗА ПИТЕЙНИ ВОДИ

Град Кърджали се водоснабдява от язовир „Боровица“. Добри питейни качества на подаваната вода осигурява /за около 70% от населението/ изградената пречиствателна станция за питейни води /ПСПВ/ към хидрокомплекс Боровица, която е в експлоатация от 1990 г.

2.3.6. КАНАЛИЗАЦИЯ. ПРЕЧИСТВАТЕЛНА СТАНЦИЯ

Град Кърджали има изградена канализационна система, като 60% от нея е изградена преди повече от 35 години. В част от промишлените предприятия, пречиствателни съоръжения за отпадните води са остарели и водата не се пречиства ефективно. Пречиствателна станция за отпадни води ПСОВ липсва.

Канализационната система е смесена- за дъждовни и отпадни води, с обща дължина 86 160 м, 60% от която е изградена преди повече от 35 години. В град Кърджали има 3 квартала без канализация. Изградените главни клонове вече са претоварени и не могат да изпълняват функциите си. Канализацията е доста стара, изградена е от бетонови тръби с пясъчно-циментова връзка, която вече не осигурява водоплътност поради напукване.

С изграждането на ПСОВ в Кърджали ще се преустанови замърсяването от битовите отпадъчни води на р. Арда и язовир „Студен Кладенец“, и ще се намали здравния риск за населението.

През 2008 година стартира един от най-големите екологични проекти реализирани от град Кърджали. Проектът „Водно огледало“ за корекция, почистване и изграждане на колектори на р. Арда. С неговото изпълнение значително се подобри екологичната обстановка на една от най-рисковите за града екологични зони.

Приоритетна цел на българската „Национална програма“ е подобрене състоянието на водните потоци и речните басейни. За да реализира тази цел, Българското Правителство подготви:

- „Изпълнителна Програма към Директива 91/271/ЕЕС свързана с третиране на градски отпадъчни води“;
- „Национална Програма за изграждане на градски пречиствателни станции за отпадъчни води за населените места с над 10.000 ЕЖ“.

Базирайки се на тези инициативи и критерии за оценка Пречиствателна станция за отпадъчни води от град Кърджали се определя, като приоритетна.

Проектът цели да се намали неблагоприятното въздействие върху околната среда, чрез осигуряване на Пречиствателна станция за отпадни води, която да изпуска пречистени отпадни води в съответствие с българските стандарти за управление на заустваните води.

Проекта включва механично и биологично пречистване, денитрификация, дефосфатизация, обеззаразяване на водата и стабилизиране и уплътняване на утайката до вид удобен за депониране.

В процеса на пречистването се образуват следните отпадни продукти за депониране:

- Отпадъци от решетките- 1.34 м³/дн, 490 м³/година;
- Пясък от пясъкозадържател- 1.0 м³/дн, 365 м³/година;
- Обезводнена утайка- 19.13 м³/дн, 6 982 м³/година.

За временно складиране на обезводнена изгнила утайка се предвижда открита площадка с дренажни канали.

2.4. ЗЕМИ И ПОЧВИ

2.4.1. СТРУКТУРА НА ТЕРИТОРИЯТА

Почвеното разнообразие в района се обуславя преди всичко от разнообразието на релефа, растителността, почвообразуващите основни скали и специфичните климатични условия със средиземноморско влияние.

Основни структурни елементи на територията на града:

- **Земни от горския фонд**- общата площ на горите е 29 008 ха, като държавните гори са 96,5 %, докато общинските са нищожните 0,1 % (40ха). Естествените насаждения представляват 42% от залесената площ, от които широколистните са 41,8%. Обща леситост- 42,3%. 49,6% от горите са с основно дървопроизводителни и средообразуващи функции, останалите 47,7%- защитни и рекреационни гори;
- **Защитени територии и зони**- в териториалният обхват на град Кърджали частично попадат следните защитени зони от екологичната мрежа „НАТУРА 2000”, по смисъла на ЗБР: „Родопи- Източни” /за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна, приета с Решение на МС № 122/02.03.2007 г./ и „Студен кладенец” /за опазване на дивите птици, обявена със Заповед № РД-766/28.10.2008 г./ . Също така попадат и следните защитени територии по смисъла на Закона за защитените територии: Природна забележителност „Находище на родопски силивряк”- обявена със Заповед № 233/04.04.1980 г. на КОПС и Природна забележителност „Находище на венерин косъм” в местността Кьош дере, обявена със Заповед № 1114/03.12.1981 г. на КОПС.
- **Територии, заети от транспортна инфраструктура**- като цяло пътната мрежа в града е развита под средното за страната равнище. Това се определя от планинския характер на терена и силното разселване на населението в много населени пунктове.

2.4.2. ЗЕМЕПОЛЗВАНЕ

Ползване на горския фонд

Характерно за дейността на лесничейството е много големият обем залесяване, както и отглеждането на младите насаждения. Залесяването е комбинирано с различни противоерозионни технически мероприятия – баражи, каменни прагове, биоплетове, биопрагове. Въпреки направеното, този процес не е напълно овладян и на някои места продължава да действа линейната и площна ерозия.

Естествените горски насаждения заемат малък процент от горските територии, преобладават изкуствено залесените площи и създадените гори след реконструкция на насажденията - предимно иглолистни видове. Изкуствено залесените площи са лесопаркът северно от гр. Кърджали, защитните гори около яз. ”Кърджали”, залесената площ около „ОЦК” АД, защитните гори източно от града.

Лесоустройственият проект на лесничейството осигурява добри предпоставки за стопанисване и ползване на горския фонд, като основните насоки на организация на горското стопанство в града са съобразени с поставената цел по групи гори и земи съобразно функциите им:

- В горите и земите с основно дървопроизводителни и средообразуващи функции организацията на стопанисването е насочена преди всичко към разширеното възпроизводство на главния продукт – дървесината. Проектирани са подходящи залесявания, реконструкция на насажденията, сечи и други мероприятия изцяло съобразени с екологичните условия на района;
- Стопанисването в защитните и рекреационни гори и земи има за цел непрекъснато подобряване и увеличаване на особените им функции. Така в защитните гори (противоерозионни и мелиоративни) основната цел е запазване на съществуващата растителност и почвата, както и ограничаване на ерозионните процеси чрез подходящи мероприятия, запазване на инженерните съоръжения и подобряване на ландшафта около тях. В лесопарковете предимство е дадено на техните здравно-украшни функции и създаване на подходящи условия за краткотраен отдих на населението;

- В защитените природни територии основната цел е да се запази естествената обстановка около съществуващите природни феномени и запазване на редките растителни видове.

При предвидените залесявания съотношението на иглолистни към широколистни гори по площ се запазва. Развитието на дейностите, свързани с възпроизводството, ползването и опазването на горите, създава работни места за голяма част от населението на общината. Въпреки благоприятните възможности, досега дървесината не се преработва дълбочинно, а се изнася във вътрешността на страната и в чужбина. При преработката на място ще се създадат предпоставки за алтернативна заетост, както и за създаване на малки и средни предприятия за дърводобив и дървообработка.

На територията на горския фонд ще се осъществяват и в бъдеще редица странични ползвания – паша на едър и дребен добитък, добив на сено от голите площи, добив на листников фураж. Има добри условия за добив на билки, горски плодове, гъби, орехи.

Ползване на земеделски земи

Преобладаващ дял са частните земеделски стопанства са с относително малки парцели земя със средна площ 0,52 ха. Малката средна площ на използваната земя и ниското ниво на специализирано кадрово обслужване определено спъват конкурентоспособността на отрасъла.

Високият относителен дял на тютюна придава на растениевъдството характер на монокултурен подотрасъл. Това от своя страна го прави твърде зависим и рисков сектор, за който няма ясна алтернатива.

2.4.3. СЕЛИЩНА МРЕЖА

Днешната структура на селищната мрежа в град Кърджали е формирана след продължително историческо развитие, което води началото си от средните векове. Точното време на основаването на гр. Кърджали не е установено, но се приема, че градът се е зародил в края на XIV в. и носи името на уважавания тогавашен пълководец Кърджа Али.

Осигуреност и устройствени планове

Град Кърджали е единственото населено място в общината, осигурено с нов общ устройствен план /макар и в процес на одобряване/. Дори в селата от градското ядро, където има осигуреност с регулационни планове, регулацията не е проведена, което възпрепятства изграждането на съвременна инфраструктура и осигуряването на комунални услуги /в частност – сметосъбиране/.

Вследствие промените в обществено-икономическите условия, законовата и нормативна уредба, са налице обективни потребности за привеждане на съществуващата устройствена и градоустройствена основа в съответствие с новите изисквания, свързани с нарастваща необходимост от ново строителство предимно за целите на нови производства, туризъм и отдих.

2.4.4. ПОЧВИ

Срещат се различни типове почви, с характеристики, както следва:

- **Канелени горски почви**- формирането им протича при преходно-континентален и преходно-средиземноморски климат и при участието на топлолюбива широколистна, горска растителност, разнообразен почвен субстрат /силно натрошени и изветрели гранити, гранитогнайси, гнайси, слюдени шисти и др./ Канелените горски почви се разделят на типични, излужени и оподзолени канелени горски почви;
- **Делувиални почви** (colluvisols) - образуват се в резултат от свличането, движението и натрупването на разнообразен теригенен и скален материал по вдлъбнатините на терена и в основата на планински склонове, хълмове, дерета и др.. В горната част на конусите и шлейфовете се формират от по-чакълести и грубчастични почви. В средната и долна част с по-добро овлажнение имат развит хумусен хоризонт, а в

конусите и шлейфовите периферии където изклиняват на повърхността подпочвени води - те са заблатени. Нуждаят се от предпазване от ерозия и почистване от камъни;

- **Кафяви горски почви**- са песъчливо-глинести. Те са най-широко разпространените почви в планинските райони с над 600 м надморска височина. Тези почви са богати на хумус – до 12%, но хумусното вещество не е много качествено – не е завършен процесът на хумификация. Реакцията е слабо кисела – рН 5,5-6. Средно запасени са с усвоим азот и усвоим фосфор. Нуждаят се от комбинирано торене. На тях обикновено има горска растителност, рядко се използват за земеделие (най-често картофи);
- **Хумосно- карбонатни**- срещат се в планините между кафявите горски и планинско-ливадните почви;
- **Смолници**- заемат сравнително малка площ. Различна степен на ерозираност.

Замърсени почви – формират се в резултат от наторяване, нераглемнтирано изхвърляне на отпадъци, работа на производствени предприятия.

На територията на града са регистрирани и проучени замърсените земеделски земи от промишлена дейност. В землището на града са картирани замърсени земеделски земи с тежки метали- цинк, олово и кадмий, с източник „ОЦК” АД. За тези земеделски земи са разработени “препоръчителни култури за ползване”, при които няма пренос на замърсители в произвежданите култури/ растителна продукция. Като статистика- 2 673 ха замърсени над ПДК, от които 107 ха над 5 ПДК, 162 ха- между 3 и 5 ПДК, 313 ха между 2 и 3 ПДК и 2091ха- между 1-2 ПДК.

Вкисляването на почвите в района, е в следствие на природни процеси (почвен тип) и трябва да се има предвид при избора на култури.

Замърсените почви в района на Кърджали са добре проучени, картирани и предприети своевременни мерки за безопасното им използване. Прилагането на агроекологичните схеми по Националната програма за развитие на селските райони (НПРСР), ще ограничи природните процеси като ерозия и вкисляване.

Мероприятия за рекултивация на замърсените почви с тежки метали около източниците на замърсяване

- **„ОЦК” АД, град Кърджали**- съгласно изпълнение на Програмата за отстраняване на екологични щети, причинени до момента на приватизацията, „ОЦК” АД изпълнява обект: „Ремедиация на силно замърсени площи”. Изработен е Работен проект от сдружение „Гео Евро Консулт”, който е приет с Решение П- 4/2008. Проведена е процедура по ЗОП и е сключен договор с изпълнител. Проектът предвижда третиране на замърсените почви с различни торове и добавки, а също и въвеждане на ограничения в ползването на земеделски земи.
- **„Ес енд Би Индастриъл Минералс” АД**- работи се по утвърдена екологична програма на фирмата за 5 годишен период 2009-2013 г. Всички включени мероприятия в програмата имат за цел да намалят или предотвратят негативното въздействие върху компонентите на околната среда в резултат от дейността на фирмата. Предвидените мероприятия, са:
 - Продължаване системните наблюдения върху изградената реперна мрежа в района на свлачищната зона;
 - Във връзка с изпълнение на проекта за биологичната рекултивация на находище „Пропаст” се извършва отглеждане на посадените фиданки, планово окопаване и поливане;
 - Продължаване насипването със земни маси от участък Доброволец в южния участък на Пропаст-север;
 - Извършване на системно сухо и мокро почистване на рудничния път от включването му в републиканската пътна мрежа, до отклонението за фабрика “Бентонит”, както оросяване при необходимост на карьерните и вътрешнозаводските пътища.

2.5. ЗЕМНИ НЕДРА И ПОДЗЕМНИ ВОДИ

2.5.1. ЗЕМНИ НЕДРА

Източните Родопи през еоцена са били покрити от еоценско море, което е отложило варовици и пясъчници. Нахлуването на еоценското море е било предшествано и съпроводено от оживена вулканична дейност с изригване на големи маси лава. Поради това в района се срещат скали от трите основни типа- вулканични, седиментни и метаморфни. Вулканичните скали са представени от андезит и риолит, вулкански туфи; седиментните- от варовици, варовити мергели, мергели, пясъчници, туфи, туфобрекчии, пясък и чакъл, а метаморфните- от мрамори, гнайси и гранитогнайси.

Извършените геоложки проучвания в района са установили следните геолого- литоложки разновидности:

- **Палеоген**

Палеогенските отложения в района се представят от варовици, бентонитова глина и мергелно- пясъклива серия. Варовиците са бели до бежево- розови на цвят, много плътни, без карстови явления в тях. Те са подложка върху, която залягат пясъкливо- мергелни отложения, покрити с бентонитова глина. Мергелно- пясъкливата серия е представена от синьо- мергели, плътни с пясъчни порслойки с дебелина от 0,2- 0,3 м. Бентонитовата глина е светло- жълта на цвят, в твърдо- пластична до твърда консистенция, на места със среден пясък. Дебелината достига до 1,5 м.;

- **Кватернер**

Кватернерните отложения залягат върху палеогенските отложения и са представени от алувиални и делувиални материали. Алувият е представен от средни до едри чакъли, на места са валуни, с пясъкливо- глинест до глинесто- пясъклив запълнител. Те залягат непосредствено върху мергелно- пясъкливите отложения на палеогена и са с дебелина от 1,5 м. до около 5,0 м. Делувиалните отложения са представени предимно от алтернация на прахови и пясъкливи глинени и пясъци. Глините са бежови до кафяви на цвят, с твърдо- пластична до твърда консистенция. В горните слоеве на глината се срещат варовити включения. Пясъците са средно до едрозърнести, на места с чакъли и в по- голямата си част са заглинени. Делувият е с дебелина от 2,6 м. до около 6,0 м.;

- **Физико- геоложки явления и процеси**

Проучвания район се характеризира с различни физико- геоложки явления и процеси- ерозия, изветряване, свлачища, сипеи, карст:

Ерозия- ерозионните процеси са проявени главно върху кватернерните отложения и конгломератите от палеогена. Образувани са малки оврази със стръмни брегове;

Изветряне- в следствие на температурните колебания и действието на капилярната влага най- силно са засегнати палеогенските отложения- главно конгломератите в дълбочина до 2- 3 м., като на места този процес е проникнал в дълбочина 5- 6 м. Най- интензивно е изветрянето на основните скали в зоните с по- мощни кватернерни наслаги. Това се дължи на по- равномерното разпределение на атмосферните валежи в кватернерните наслаги, с което се обуславя и по- голямата продължителност на въздействията;

Срутища, сипеи и свлачища- от тези физико- геоложки процеси най- добре изразени са срутищно- сипейните процеси. Те са свързани с интензивната тектонска напуканост и наличието на стръмни откоси.

Карст- карстовите явления не са характерни за района.

- **Подземни природни богатства**

В района на града се намират значителни по размери находища на нерудни изкопаеми: бентонит, зеолит, перлит, трас, фелдшпат, слюда, варовик, пясък, чакъл и др. В гр. Кърджали е построен единственият в страната завод за производството на бентонит, перлит и зеолит. Полезните изкопаеми могат лесно да се използват, тъй като се намират на малка дълбочина и съществуват техники и технологии за добива им. Все още неразработени са огромните залежи на качествен мрамор и облицовъчни материали, като гнайси, туфи и варовици.

2.5.2. ПОДЗЕМНИ ВОДИ

Подземни води- в хидрогеоложко отношение районът се характеризира със слаба водност. С най-важно практическо значение са алувиалните наслаги на река Арда. Речните тераси са оформени главно в долните и частично в средните течения на реките. Водоносния хоризонт е изграден от пясъци, гравелити, глини и валуни с кватернерна възраст. Площта на комплекса е 101 км², а средния коефициент на филтрация- 90 м/ден.

Състояние на подземните води:

На територията на района са разположени част от подземни водни тела:

- BG3G000000Q010 - Порови води в Кватернер - река Арда;
- BG3G000000Pg028 - Пукнатинни води - Източно Родопски комплекс;
- BG3G000000Pt046 - Пукнатинни води - Централно Родопски комплекс.

Подземно водно тяло BG3G000000Q010 /Порови води в Кватернер - река Арда/

На територията на района е разположено приблизително 1/3 от това ПВТ, неговите северозападни части. Алувиалните отложения са образувани от р. Арда и нейния приток – р. Перперек. Като цяло водоносния хоризонт е изграден от пясъци, гравелити, глини, валуни с кватернерна възраст. ПВТ има обща площ - 101 кв. км. Средна дебелина на водоносния хоризонт – 5 м. Среден коеф. на филтрация на ПВТ – 90 м/ден. Среден модул на подзем. отток – 2 л/сек/км².

Подземно водно тяло BG3G000000Pg028 /Пукнатинни води - Източно Родопски комплекс/

На територията на района е разположено само малка част от това ПВТ (то обхваща палеогенските отложения в Източни Родопи). Водоносния хоризонт е изграден от риолити, латити, андезити, базалти, туфи, туфити, пясъчници, алевролити, гравелити, конгломерати, брекчи, брекчо-конгломерати, мергели, органиогенни варовици. ПВТ има обща площ - 3228 кв. км. Среден модул на подзем. отток – 0,3 л/сек/км².

Подземно водно тяло BG3G000000Pt046 /Пукнатинни води - Централно Родопски комплекс/

Водоносния хоризонт е изграден от гнайсошисти, гранитизирани биотитови и двуслюдени гнайси, мигматити, шисти. ПВТ има обща площ - 4367 кв. км. Среден модул на подзем. отток – 1 л/сек/км².

Оценка на химическото състояние на подземните водни тела /ПВТ/:

№ по ред	Код ПВТ	Име ПВТ	Оценка на химическото състояние - 2011 год.		
			Параметри с концентрации на релевантни стойности над стандарта	Параметри с концентрации на релевантни стойности над прагови стойности	Състояние
1	BG3G000000Q010	Порови води в Кватернер - река Арда	-	-	добро
2	BG3G000000Pg028	Пукнатинни води - Източно Родопски комплекс	Pb - 0,03495 mg/dm ³	-	лошо
3	BG3G000000Pt046	Пукнатинни води - Централно Родопски комплекс	Zn - 2,06 mg/dm ³	-	лошо

Оценката на химичното състояние на подземните водни тела

Оценката на химичното състояние на подземните води се извърши на база на мониторинговите данни, събрани в периода 2008-2010 год. въз основа на най-строгите прагови стойности, определени при ползване подземните води за питейно-битово водоснабдяване (Наредба № 9), тъй като всички подземни водни тела на територията на Източнореломорски басейн се ползват за питейно-битово водоснабдяване.

Крайната оценка на химическото състояние на ПВТ се прави въз основа на състоянието, определено по отделните показатели :

Ако по всички показатели, състоянието е „добро”, ПВТ се определя в „добро” състояние.

Ако по един или повече показатели, състоянието е „лошо”, ПВТ се определя в „лошо” състояние.

Цели за обобщено състояние на подземните водни тела

№	Код ПВТ	Име ПВТ	Цел за химично състояние	Срок за достигане	Цел за количествено състояние	Срок за достигане	Цел обобщено състояние	Срок за достигане
1	BG3G000000Q010	Порови води в Кватернер - река Арда	Добро химично състояние	2015	Добро количествено състояние	2015	Добро състояние	2015
2	BG3G000000Pg028	Пукнатинни води - Източно Родопски комплекс	Добро химично състояние	2015	Добро количествено състояние	2015	Добро състояние	2015
3	BG3G000000Pt046	Пукнатинни води - Централно Родопски комплекс	Добро химично състояние	2015	Добро количествено състояние	2015	Добро състояние	2015

Програма от мерки за постигане на добро химично състояние на подземните водни тела предвидени в ПУРБ на ИБР, засягащи град Кърджали:

- **Порови води в Кватернер - река Арда BG3G000000Q010**- превенция и контрол на интегрираното замърсяване от IPPC; контрол от разлив на петролни продукти; управление на отпадъците от рудодобивната промишленост; наблюдение на резултати от локалната мониторингова мрежа на хвостохранилищата; проучване на влиянието на рудодобивната дейност в почви и подземни води и разпространението на тежки метали; проучване за влиянието върху води на горещи точки за замърсяване на въздуха; проучване на подземни води за олово, кадмий, хром; проучване на подземни води за фосфати; събиране и картиране на информация за нерегламентираните сметища; проучване обхвата на разпространението на нитрати в подземните води и актуализация на границите на уязвимите зони; мерки по приложен списък за забрани и ограничения в защитени и незащитени подземни водни тела; проектиране на СОЗ; изграждане на СОЗ;
- **Пукнатинни води - Източно Родопски комплекс BG3G000000Pg028**- управление на отпадъците от рудодобивната промишленост; проучване за влиянието на рудодобивната дейност в почви и подземни води и разпространението на тежки метали; наблюдение на резултати от локалната мониторингова мрежа на хвостохранилищата; проучване за влиянието върху води за горещи точки за замърсяване на въздуха; събиране и картиране на информация за изтичане на

руднични води; закриване и рекултивиране на депа за отпадъци; проучване на подземни води за олово; проучване обхвата на разпространението на нитрати в подземните води и актуализация на границите на уязвимите зони; събиране и картиране на информация за нерегламентираните сметища; мерки по приложен списък за забрани и ограничения в защитени и незащитени подземни водни тела; проектиране на СОЗ; изграждане на СОЗ;

- **Пукнатинни води - Централно Родопски комплекс BG3G00000Pt046-** в района на град Кърджали няма предвидени мерки.

За подобряване екологичното състояние на водите, трябва да се изпълнят мерките заложи в Плана за управление на речните басейни, някои от тях са в процес на изпълнение, а други поради липса на финансиране към дадения момент са неизпълними.

В границите на засегнатата територия на Общия устройствен план на град Кърджали или в непосредствена близост до тях няма водоизточници за питейно- битово водоснабдяване, санитарно охранителни зони /учредени по Наредба № 3/ 16.10.2000 г. за условията и реда за проучване, проектиране, утвърждаване и експлоатация на санитарно- охранителните зони около водоизточниците и съоръженията за питейно- битово водоснабдяване и около водоизточниците на минерални води, използвани за лечебни, профилактични, питейни и хигиенни нужди/, и мониторингови пунктове от Националната мрежа за мониторинг на химичното състояние на подземните води в района на град Кърджали.

2.6. ЛАНДШАФТ

2.6.1. СТРУКТУРА И УСТОЙЧИВОСТ НА ЛАНДШАФТА

Съгласно Европейската конвенция на ландшафта- 2005 г., “ландшафт е територия, специфичният облик и елементите, на която са възникнали в резултат от действията и взаимодействията между природните и/или човешки фактори”. Съгласно приетите в България определения, “ландшафтът е териториална система, съставена от взаимодействащи си природни и антропогенни компоненти и комплекси”. От аспектите на опазване на околната среда, ландшафтът представлява система, която съдържа и възпроизвежда ресурси, съхранява геофонда и представлява източник на естетическо въздействие.

Устойчивостта на ландшафтите е категория, която отразява постоянството или неизменчивостта на ландшафта във времето. Тя се разглежда като устойчивост спрямо величината на въздействието, влияещо върху структурата на ландшафта, както и като способността на ландшафта към продължително еднопосочно развитие при опазване на естествените му или придобити свойства за определен прогностичен период.

Като правило, устойчивостта на ландшафтите се разглежда като:

- **потенциална**, определена още като естествена или генетична, характерна за ландшафти, при които антропогенен натиск липсва или е много нисък; към тази категория се отнасят озеленените и незастроени пространства, речните долини, земеделските земи и горски територии;
- **конкретна**, определена и като относителна, която е в пряка зависимост от антропогенното въздействие и колкото по-хетерогенна е ландшафтната структура, толкова по-податливи на промени и нарушения са ландшафтите; към тази категория се отнасят всички застроени територии, като в зависимост от характера на застрояване при специализирано проучване за устойчивостта им могат да бъдат изведени степени на устойчивост.

2.6.2 МИГРАЦИЯ НА ЗАМЪРСИТЕЛИТЕ В ЛАНДШАФТА

Миграцията на замърсителите в ландшафта се осъществява по пътя на трите основни компонента на околната среда – атмосферен въздух, повърхностни и подпочвени води и почви. Анализът на възможните миграции дава основание за следната оценка:

- **По пътя на атмосферният въздух** – подчертаната динамичност на този компонент определя значително разнообразие в териториалният аспект на разпространението на вредности по въздушен път; състоянието на въздуха е в пряка зависимост от работата на производствени, транспортни и други дейности, разположени вкл. и на значително отстояние от обекта на оценка; атмосферният въздух, особено в условията на специфичната климатична картина на общината е реална база за миграция на замърсителите в околната среда и установяването им предимно в градска тъкан;
- **По пътя на повърхностните води** – по отношение повърхностните води, миграцията на замърсители се стимулира по индиректен път – от подпочвените води и по директен – чрез вливането на непречистени отпадъчни води в речните води; веригата е сравнително лабилна и в първия случай зависи от състоянието на подземните води, а във втория – от техническата обезпеченост за пречистване на отпадъчните води;
- **По пътя на подземните води** - по отношение на подпочвените води миграция на вредни вещества е възможна т.к. подхранването на водоносния комплекс е резултат от инфилтрацията на атмосферни валежи, повърхностни води и подземни води;
- **Чрез почви** - пренос на замърсители по пътя на почвите не се очаква, т.к. не се предвиждат дейности, свързани с моделиране на терени, съхраняване и пренасяне на хумус и земни маси и др.п.

Обобщено, ландшафтът на града се характеризира с висока степен на естествена устойчивост. Основните му съставляващи елементи се намират в непосредствена връзка по отношение миграцията на замърсители и влошаването на състоянието, на който и да е от тях се отразява неблагоприятно върху състоянието на всички останали, което се отнася особено за съществуващите урбанизирани територии. .

2.7. РАСТИТЕЛНОСТ, ФАУНА, ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ

2.7.1. РАСТИТЕЛНОСТ

Според биогеографското райониране на България по Груев, град Кърджали попада на границите на Източно- родопския подрайон на Южно- Българския район. Областта обхваща нископланинския и хълмист релеф по средното течение на р. Арда. Редица исторически документи свидетелстват, че в миналото Кърджалийския регион е бил типичен горски район. Продължилата векове наред антропогенна намеса е превърнала безкрайните и непроходими горски масиви в голи баири, храсталаци и нискостеблени гори.

В естествените гори основният тип растителност е средноевропейската, представена от дъб и бук. Сред тях се срещат и типични средиземноморски видове- космат дъб, кукуч, жасмин, смокиня и др. Някои от тях са вечно зелени- зеленика, джел, червена хвойна. Най- широко са развити храсталаците, остатъци от средноевропейската горска растителност.

Срещат се и доста лечебни растения- беладона, риган, машерка и др.

2.7.2. ЗЕЛЕНА СИСТЕМА НА ГРАД КЪРДЖАЛИ

Площта на градската територия е около 1 110 ха, озеленените площи в градската структура са около 115 ха, което прави почти 10% присъствие на озеленени терени за широко обществено ползване общо в чертите на града. Според Наредба № 7 на Министерство на регионалното развитие и благоустройството (МРРБ) за Правила и нормативи за устройство на отделните видове територии и устройствени зони, за градовете с големината на град Кърджали и нормативно необходимото площно присъствие на озеленените площи в урегулираните поземлени имоти в смесената централна градска зона, трябва да бъде между 20 и 40 %. Тези показатели с предвижданията на общия устройствен план могат да бъдат постигнати и надминати още повече, че централната градска територия има потенциални природни дадености за това.

По отношение на показателя „квадратни метри озеленена площ на жител”, град Кърджали покрива норматива за големина на обществените озеленени площи за широко и специфично ползване. Като град със средна големина според броя на своите жители, той по норма трябва да има 18 м²/жител озеленена площ, а според данните за реално съществуващите днес озеленени площи за широко обществено ползване в града, този показател е около 19,2 м²/жител. След изграждането на парк “Арпезос”- 47,6 ха, площта на жител ще се увеличи на 25 м²/жител. Характерът на естествената растителност в района на град Кърджали се определя от местоположението на града в Източните Родопи. Формирането в съвременния вид на растителността е свързано с изсичането на предишните смесени широколистни гори, и сега освен преобладаващото участие на заклевял дъб, често се срещат габър, бряст, люляк, драка, глог, хвойна и др. Видът на естествената растителност днес се определя от разпространението на канелените горски и излужените канелени горски почви в района, върху които се е развивала смесена широколистна топлолюбива растителност, представена от храсти или нискостеблени заклевели гори, в които преобладаващо участие има косматия дъб. Тази растителност има характера на средноевропейската широколистна храстова асоциация – така наречените „шибляци”. При проследяване промяната във видовия състав в Източно родопската област прави впечатление, че в по-ниските и закътани райони от север на юг се увеличава участието на преходно средиземноморските и средиземноморските видове.

Информация за естествената растителност в района на град Кърджали в миналото може да се получи и от проучванията за растителността в двата сравнително близко разположени до града резервати - „Борово” на хълма ”Стръмни рид” в землището на с. Равен и „Чамлъка” в района на с. Воденичарско, югозападно от Кърджали. В изграждането ѝ участват видовете *Pinus nigra*, *Quercus pubescens*, *Fraxinus ornus*, *Pyrus pyraister*, *Malus silvestris*, *Juniperus oxycedrus*, *Cotinus coggigria* и др. Интересен, типично средиземноморски вид, срещащ се край селата Малорад, Мезек, Мандрица и др. в Източните Родопи е групата- *Phyllirea latifolia*. Това е вечнозелен храст или ниско дърво с дребни кожести твърди листа. Той предпочита силно ерозиран, южни, припечни склонове, по които обикновено се акумулира по-голямо количество топлинна енергия. Към категорията на застрашените растителни съобщества в Източните Родопи спадат съобществата на *Acer monspessulanum*, *Convolvulus compactus*, *Rhus coriaria*, *Pistacia terebinthus* и др. Основната част от дървесната растителност в крайградските територии и в озеленените площи на града днес обаче е изкуствено внесена от човека и е използвана или за преустановяване на ерозионните процеси в природната среда, или за формиране на градини и паркове в селищната територия. Използваните видове в много случаи не са съобразени с местните климатични и екологични условия за развитие на растителността, което често води до проблеми в нейното развитие. Анализът на физикогеографските условия в района на град Кърджали и ролята на зелената система в него, го определят като територия със специфични фитоклиматични условия, обусловени от местоположението на града в Източните Родопи, характерният хълмист релеф, протичането на р. Арда през града като връзка между намиращия се над него яз. ”Кърджали, и под него яз. ”Студен кладенец”, континенталния климат със средиземноморско влияние и почти изцяло подменената естествена с културна растителност.

От градоустройствена гледна точка, ситуирането и функционирането на озеленените площи, съобразени с климатичните, фитоклиматичните условия, релефа и терасата на р. Арда, определя необходимостта от разполагане на големи по територия озеленени площи в най-ниската част от града върху надзаливната тераса на р. Арда. По този начин комбинираното въздействие на течащата вода, високите подпочвени води и големите по площ дървесно-храстови масиви, ще допринесат за по-активно възходящо движение на свежи въздушни маси към околната централна градска част, където в момента се установява биоклиматичен дискомфорт в условията на обитаване.

Функционално зонироване на територията на града

Проведените проучвания по отношение замърсяването на въздуха и водите, градския шум, предизвикан от различни източници, твърдите отпадъци, климатичните и микроклиматични особености, показват, че в отделните части на разглежданата територия се оформят територии с различаващи се съществено условия на средата за изграждането и пространственото развитие на Кърджали. Една част от тези условия (замърсяването на въздуха, режим на шума, климатични и микроклиматични особености) имат пряко физиологично въздействие върху човешкия организъм и определят доколко отделите части на територията са пригодни за създаването на оптимални условия за живот, труд и отдих на населението.

Другата част от проучванията (замърсяване на водите, почвата и твърдите отпадъци) имат до известна степен по-ограничена роля при решаването на въпроса за цялостното развитие на градския организъм от гледна точка на условията на окръжаващата среда.

Отчитайки пространствения аспект на отделните фактори за екологичното състояние на гр. Кърджали и пространственото му развитие, района може да бъде поделен на следните функционални зони:

Функция Обитаване

В нея се включват терените на съществуващите жилищни квартали, както и потенциалите на територията за нови жилищни терени.

Взаимодействието между естествените физико-географски условия, определени от местоположението на град Кърджали в Източните Родопи и антропогенните фактори, резултат от човешката дейност, влияят различно върху комфортността на обитаване в различните части на града. В зависимост от това, анализа на взаимната обвързаност и въздействие между всички съществени фактори са дали възможност територията на град Кърджали да се подраздели на няколко зони:

По своите санитарно-хигиенни и микроклиматични характеристики, жилищната зона на гр. Кърджали се подразделя на няколко зони :

I зона- включва централната градска част между улиците “Миньорска”, ”Републиканска” и булевардите ”България “ и “Беломорски”. Тази територия се характеризира с плътна градска застройка и относително голям процент терени под изкуствена настилка. Единствените озеленени площи са парка ”Горубсо”, малки вътрешно квартални пространства и улично озеленяване. Тези дадености създават утежнени микроклиматични условия - по-висока температура на въздуха, понижена влажност на въздуха с 5%, отразена дълговълнова радиация, намаляване на проветряването и скоростта на вятъра с 40%. В крайна сметка през летния сезон се установява намаляване на комфортните климатични условия с 10%, в сравнение с останалите части на града. Единственото предимство на тази зона е местоположението ѝ извън района на градската територия със замърсен атмосферен въздух от „ОЦК” АД, но с наличие на подобно въздействие в по-слаба степен от автомобилното движение по булевардите, което влияе неблагоприятно и върху състоянието на акустичната среда.

Доколкото за тази зона градоустройствените предвиждания са заложили уплътняване на територията, чрез увеличаване на етажността и увеличаване дела на административните сгради, подобряването на биоклиматичния комфорт със средствата на паркоустройството може да се постигне, с увеличаване площното присъствие на интензивно поддържаните озеленени площи. Може да се предположи, че това ще бъде следствие от реализирането на градоустройствената идея, тази зона да стане основно административен център.

II зона- разположена е северно- северозападно от зона I, като включва старият град, кв.”Байкал” и кв.”Боровец”. Тук релефът създава по-добри условия за аерация и освен това има и по-големи по площ озеленени територии – Градската градина, парк ”Арпезос”, парк ”Простор”, озеленената площ около Регионалния исторически музей, междублокови пространства и озеленяване в частните имоти. Тази зона е извън обсега на замърсяване на

атмосферния въздух и е с добри хигиенни характеристики. Всичко това са предпоставки, които определят добрите микроклиматични условия и установеният факт, че в тази зона дните с по-добър биоклиматичен комфорт са с около 10-15 % повече, отколкото в останалата градска територия. Подобряването на условията за живот и отдых в тази зона със средствата на паркоустройството могат да се постигнат с качествено и редовно поддържане на озеленените площи, увеличаване на площадките за отдых и спорт, включване на озеленените междублокови пространства в категорията на озеленените площи с интензивно поддържане и увеличаване на площното присъствие на дървесната растителност в градините, парковете, междублоковите пространства и по улиците.

III зона- обхваща склона на десния бряг на р. Арда до кв. "Веселчане", заедно с комплекс "Техникума". Тази зона се отличава с много добри условия за биоклиматичен комфорт, определени от добрата експозиция, ниски стойности на сумарна слънчева радиация и термичен режим, чистота на атмосферния въздух и ниски нива на шума. Добрите условия за обитаване в момента се определят и от факта, че в тази зона сега има големи незастроени територии, които са под вегетативна покривка.

Запазването и развитието в бъдеще на добрите санитарно-хигиенни условия за живот в тази зона със средствата на паркоустройството могат да се постигнат с по-доброто поддържане на междублоковите пространства в кв. "Възрожденци", увеличаване на уличното озеленяване и резервиране на терени в бъдещите жилищни квартали за озеленени площи за широко обществено ползване.

IV зона- разположена е между двете производствени зони, като включва кварталите "Веселчане" и "Гледка".

Тази зона е определена като територия с ограничени възможности за обитаване, което се определя от замърсеността на атмосферния въздух от промишлените зони и автотранспорта, високото ниво на шума, теренните условия и фамилното застрояване. Предвид на това, че тук почти няма обособени озеленени площи за широко обществено ползване, подобряването на биоклиматичния комфорт на обитаване в бъдеще в тази зона ще може да се постигне чрез мерките - резервиране на максимално възможни от градоустройствена гледна точка и собственост на земята терени за озеленяване и създаване на изолационна защитна озеленена ивица по протежение на източната граница на зоната и двустранно на улица "1-ви май".

V зона- разположена е на север от източната производствена зона и обхваща кв. "Студен кладенец" и територията между булевардите "Булаир", "България" и "Беломорски". Има същите биоклиматични условия за обитаване както в IV зона – замърсяване на атмосферния въздух и високи нива на шума, особено по протежение на булевардите "България", "Булаир" и "Беломорски". Подобряването на условията за обитаване със средствата на паркоустройството може да се осъществи с оптимизиране поддържането на районен парк "Студен кладенец", междублоковите пространства, вътрешнокварталните озеленени площи и увеличаване процента на уличното озеленяване.

VI зона- обхваща двете промишлени зони – Източна и Южна. Тази територия се характеризира със силно влошени санитарно-хигиенни условия – замърсяване на атмосферен въздух, почви, подземни води, високо ниво на шума и т.н. Със средствата на паркоустройството, подобряването на условията може да се осъществи с интензивно поддържане на съществуващото озеленяване на промишлените площадки и резервиране на терени в бъдеще за изграждане на изолационни, защитни озеленени ивици по примера на парк "Горубсо" и площадката на "Горубсо".

VII зона- тази зона има предимно извънградски /крайградски/ характер и предлага преди всичко условия за краткотраен отдых- териториите около яз. "Кърджали", лесопарка "Простор", обособените зони за земеделско ползване с право на застрояване по параграф 4, разположени северно от града. Тази зона, която не е компактна се отличава с много благоприятни условия за отдых - голяма водна площ на язовира, гъсто залесени крайбрежни и крайградски склонове, благоприятен температурен режим и относителна влажност на въздуха, добра транспортна достъпност, условия за спорт и т.н. Подобряването на тези

условия със средствата на паркоустройството могат да се осъществят с поддържане на съществуващата растителност, благоустрояване на територията и изграждане на туристическа инфраструктура.

Функция труд

Териториите с функционално предназначение труд се разглеждат в две групи : за промишлен и селскостопански труд.

За **промишлен труд** - обособени са две производствени зони - Източна и Южна. Отделни площадки има разположени в северната периферна част на града. Изискване за перспективното им ползване :

- Уплътняване на промишлените площадки и по-интензивното им използване;
- Ограничения при ситуиране на нови производства. Да не се допускат производствени дейности по-високи от V санитарен клас на съществуващите терени и терена на бившия селскостопански двор;
- Благоустрояване на производствените площадки и организиране на постепенен преход между производствените терени и жилищните квартали, чрез изграждане на зелени защитни ивици по примера на парк Горубсо и промишлената площадка на “Горубсо”.

Източната производствена зона е със силно влошена хигиенна характеристика по основни компоненти, дължаща се на «ОЦК» АД, което въздейства и върху жилищната зона на града.

Южната производствена зона е с по-добри хигиенни характеристики, поради ситуирането в нея за производства от VI и VII санитарен клас.

За **селскостопански труд** към тази зона са включени селскостопанските земи около града. Голям процент от почвите в района са компрометирани от въздействието на «ОЦК» АД, чрез газовите емисии, съдържащи тежки метали.

Функция отдих

Териториите с предназначение отдих се разглеждат в два аспекта:

- За ежедневен отдих в чертите на града;
- Краткотраен отдих извън чертите на града.

Терени за **ежедневен отдих**. В тях се включват градските паркове “Горубсо”, “Простор”, парк “Арпезос”, Градската градина и др. Общата им площ е 114,78 ха.

Терени за **краткотраен отдих** - обхваща територията около яз. „Кърджали”, лесопарка и обособени зони за земеделско ползване с право на застрояване по параграф 4, разположен северно от града по пътя за Хасково.

Голямата водна маса на язовира, както и залесените крайбрежни склонове формират твърде благоприятен режим на температурата и относителната влажност на въздуха, както и на режима на вятъра, които го определят като много благоприятен за целите на отдиха и спорта. Предвид благоприятните климатични условия, добрата транспортна достъпност и съществуващата изграденост на сгради за отдих, терените предлагат реални възможности за трансформирането им във вилна зона.

Поради стръмния и силно пресечен терен на лесопарка възможностите му се ограничават до изграждане на малки и единични обекти за нуждите на отдиха.

Други дейности

Към тази категория се отнасят терените на гробището, разсадника, сметището, хвостохранилището и летището. Считаме, че в перспектива те трябва да запазят функциите си.

С изчерпване на капацитетните възможности на сметището и организиране на ново, както и хвостохранилището, съществуващите площадки да бъдат рекултивирани и включени в категорията - селскостопански земи.

Тъй като перспективата на летището не е ясна, предлагаме площадката да запази функциите си. Възможно е, след откриване на пътя за Маказа, площадката да бъде използвана за малки транспортни самолети и туристически полети. Поради ошумяване на района около нея, в перспектива предлагаме терените да бъдат използвани за дейности свързани и обслужващи въздушния транспорт.

2.7.3. ГОРИ

Общата площ на горите е 29 008 ха, като държавните гори са 96,5 %, докато общинските са нищожните 0,1 % (40ха). Естествените насаждения представляват 42% от залесената площ, от които широколистните са 41,8%. Обща леситост- 42,3%. 49,6% от горите са с основно дървопроизводителни и средообразуващи функции, останалите 47,7%- защитни и рекреационни гори.

2.7.4. ВИДОВЕ РАСТЕНИЯ

Районът на града е със специфична флора, с представители на няколко фитогеографски зони, с редки и изчезващи видове, включени в Червената книга на България, ендемити и реликти и голямо разнообразие от ценни лечебни растения.

В Червената книга на България е включено красивата *папрат* „Венерин косъм” , в местността „Кьош дере”, обявена със Заповед № 1114/03.12.1981 г. на КОПС, което попада частично в землището на град Кърджали.

Други рядко срещано растение е Родопския силивряк- обявена със Заповед № 233/04.04.1980 г.на КОПС, попада изцяло в землището на град Кърджали.

Защитени и редки растения в град Кърджали

Наименование	Местонахождение	Кратко описание	Друго
Кръглолистен трибел (<i>Smyrnium rotundifolium</i> , с. Ariaceae)	край Кърджали	расте по сенчести, захрастени, влажни места	вкл. в Червената книга
Звездолен (<i>Asterolinon linum</i> , с. Primulaceae)	около гр. Кърджали	расте по сухи, припечни склонове	вкл. в Червената книга
Снежно кокиче (<i>Galanthus nivalis</i> , с. Iridaceae)	из целия район	расте из храсталаци и скални поляни	застрашен вид
Родопска люцерна (<i>Medicago rhodopaea</i> , с. Falaceae)	из целия район	расте по сухи и варовити терени	балкански ендемит
Родопски силивряк (<i>Haberlea rhodopensis</i> , с. Gesneraceae)	край яз. Кърджали, край р. Боровица при с. Ненково	расте по бреговете	рядък балкански реликт
Планинско подрумиче (<i>Anthemis orbatica</i> , с. Asteraceae)	край гр. Кърджали	расте по тревисти и скалисти места	български ендемит
Венерин косъм (<i>Adiantum capillus veneris</i> , с. Adiauthaceae)	край р. Боровица, в м. Кьош дере на 0.5 от заустването в р. Арда	расте по влажни и варовити места	вкл. в Червената книга

Въпреки обявяването им за защитени растения и други включени в Червената книга на България, броят им непрекъснато намалява. Отрицателни фактори, които въздействат върху този факт са безотговорното късане от деца, ученици и туристи, паша на добитъка и съпътстващото го утъпкване, разширяване на селскостопанските площи, замърсяване на околната среда.

Особено тревожно е положението с медицинските растения. Билкосъбирачите нанасят големи поражения на билковото богатство в региона.

2.7.5. ФАУНА

В района се срещат две зоогеографски области – Северна и Средиземноморска, което обуславя изключителното разнообразие на животински видове. Наред с типичните северни зоогеографски видове се срещат и средиземноморски – чакал, орфеево коприварче, белочела сврака, червенокръста лястовица и др.

Тук се срещат единствените в света, сляп пещерен бръмбар и паяк (*Centromerus milleri*). Други защитени видове са: каспийска блатна костенурка, змиегушер, змия червейница, смок мишкар, златка, пъстър пор, пъстър мишевиден сънливец.

Особено интересна е орнитофауната в района. По-редки видове птици, срещани тук, са: скално врабче, орфеево коприварче, син скален дрозд.

Язовирите в района, освен местообитания на водолюбив видове птици, бозайници, риби и земноводни, са и ресурс с потенциал за развитие на спортния риболов, водните спортове и рекреацията. В повечето случаи, прекомерния улов на риба и зарибяването с нетипични видове, както и упражняването на водни спортове, оказва негативно влияние върху ценните видове и местообитания.

2.7.6. БИОЛОГИЧНО РАЗНООБРАЗИЕ И ЗАЩИТА

За опазване на биологичното разнообразие в екосистемите в района и на естествените процеси, протичащи в тях, както и на характерни и забележителни обекти на неживата природа и пейзажи, за защитени територии в град Кърджали са обявени:

• Защитени местности

Защитена местност – находище на венерин косъм (*Adiantum capillus veneris*) - м. Къош дере - западно от Кърджали на 0.5 км. от устието на р. Арда. Находището е с територия около 1 км. по левия, по-висок и скалист бряг на р. Арда. Видът е включен в Червената книга на България в категорията редки видове и в Приложение 3 на Закона за биологично разнообразие.

Режим на дейности:

- Забранява се всякакви действия, като нараняване на стъблата, късане на цветовете или изкореняване на растенията;
- Забранява се влизането, преминаването и паркирането на моторни превозни средства;
- Забранява се пашата на домашни животни;
- Забранява се безпокоенето на дивите животни, вземането на техните малки или яйцата им, както и разрушаването на гнездата и леговищата им;
- Забранява се разкриването на кариери, провеждането на минно-геоложки и други дейности, с които се повреждат или изменят, както естествения облик на местността, така и на водния и режим;
- Забранява се всякакво строителство, освен в случаите, когато такова е предвидено в устройствения проект на защитената местност.

• Природни забележителности

Находище на Родопски силивряк- защитената територия е обявена за природна забележителност със Заповед № 233 от 04.04.1980 г. с цел опазването на находище на родопски силивряк (*Haberlearrhodopensis*), семейство Gesneriaceae. Има площ от 3.40 ха. Родопският силивряк, наричан още Орфеево цвете, е балкански ендемит, терциерен реликт. Среща се само в България и Гърция. Расте в пукнатините на скали. Включен е в Червената книга на България – категория рядък и в Приложение 3 на Закона за биологично разнообразие.

Уникалното при него е способността му да изпада в анабиоза (мнима смърт), да престоява в това състояние дълго време и поставено при подходящи условия да възстановява изцяло жизнените си функции.

Режим на дейности:

- Забраняват се всякакви действия, като нараняване на стъблата, кастрене, чупене на клоните и други, които биха довели до повреждане на дърветата;
- Забранява се влизането, преминаването и паркирането на моторни превозни средства;
- Забранява се късането или изкореняването на растенията;
- Забранява се пашата на домашни животни;
- Забранява се безпокоенето на диви животни и вземането на техните малки или яйцата им, както и разрушаване на гнездата и леговищата;
- Забранява се разкриването на кариери, провеждането на минно-геоложки и други дейности, с които се поврежда или изменя както естествения облик на местността, така и на водния и режим;
- Забранява се извеждането на сечи, освен ландшафтни, след съгласуване със съответната районна инспекция за опазване на природната среда;
- Забранява се всякаво строителство, освен в случаите, когато такова е предвидено в устройствения проект на природната забележителност.

Защитени територии в град Кърджали

№	Статут и име на ЗТ	Последна заповед на МОСВ за обявяване (прекатегоризиране, промяна на площта)	Землище	Площ в ха	Фонд	Стопанисвано от
1.	ПЗ "Находище на родопски силивряк"	№ 233/04.04.1980	Град Кърджали	3,4	ДФФ	ДГС - Кърджали
2.	ЗМ "Находище на венерин косъм" - река Кьошдере	№ 1114/03.12.1981	гр. Кърджали	1,5	ССФ	общ. Кърджали

В териториалният обхват на землището на град Кърджали частично попадат следните защитени зони от екологичната мрежа „Натура 2000”, по смисъла на ЗБР:

- **„Родопи- Източни”- BG0001032** за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна, приета с Решение на МС № 122/02.03.2007 г.

Режими на опазване:

- Забрана за провеждане на санитарни сечи с интензивност под 5 %. При естествените гори е допустимо и нормално естествения отпад да бъде до 5 % от запаса. Ако мъртвата дървесина в насаждението е до 5 % от запаса не трябва да се предвижда и извежда санитарна сеч. А в случаите когато се провежда санитарна сеч- на 1 ха. трябва да се оставят по минимум 15 м³ мъртва и суха маса;
- Забрана за внасяне на не- местни произходи и видове при воденето краткосрочно- постепени сечи със съчетаване на естественото с изкуствено възобновяване;
- Забрана за водене на всички видове възобновителни сечи, при издънкови насаждения с изключение на постепенни сечи с възобновителен период не по- малък от 10 години. Разрешените сечи се допускат при предварително естествено възобновяване или със съчетаване на естественото с изкуствено възобновяване;
- Забрана за водене на всички видове възобновителни сечи при високостеблени насаждения, с изключение на изборните и дългосрочно постепенните;

- Забрана за водене на всички видове възобновителни сечи с изключение на изборните при високостеблени насаждения;
- Забрана за водене на всички видове възобновителни сечи;
- Забрана за водене на всички видове сечи;
- Забрана за водене на голи сечи и краткосрочно- постепенни сечи с възобновителен период не по- малък от 10 години;
- Забрана за водене на действия свързани с промяна на хидрологичния режим;
- Забрана за добив на листников фураж;
- Забрана за кастрене;
- Забрана за ограждане, включително за бази за интензивно развъждане на дивеча;
- Забрана за паша на кози;
- Забрана за паша;
- Забрана за промяна предназначението на земята, освен в интерес на общественото здраве и безопасност или по други причини от първостепенен обществен интерес, включително такива изразяващи се в изключително благоприятни последици за околната среда;
- Забрана за промяна предназначението на земята, освен в интерес на общественото здраве и безопасност или по други причини от първостепенен обществен интерес, включително такива от социален или икономически характер или изразяващи се в изключително благоприятни последици за околната среда;
- Задължително провеждане на отгледни сечи;
- Запазването на ключови елементи на биоразнообразието- острови на старостта, дървета с хралупи, зони на спокойствие и т.н.;
- Увеличаване на турнуса на сеч с 20 години.

- „Студен кладенец”- **BG0002013** за опазване на дивите птици, обявена със Заповед № РД-766/28.10.2008 г.

Режим на дейности:

- Забранява се премахването на характеристики на ландшафта (синори, единични и групи дървета), при ползването на земеделските земи, като такива;
- Забранява се залесяването на ливади, пасища и мери, както и превръщането им в обработваеми земи и трайни насаждения;
- Забранява се използването на пестициди и минерални торове в пасища и ливади;
- Забранява се намаляването на площта на крайречните гори от местни дървесни видове;
- Забранява се

Списък на зони по Натура 2000

Име	Тип	Землище	Площ/ ха
Студен кладенец	пт	Конево, Долище, Калоянци, Гняздово, Висока поляна, Жинзифово, Звезделина, Зорница, Лисиците, Широко поле, Седловина, Островица Кърджали, Вишеград, Глухар	7858,8
Родопи-източни	мс	Конево, Долище, Калоянци, Гняздово, Висока поляна, Жинзифово, Звезделина, Зорница, Лисиците, Широко поле, Седловина, Островица Кърджали, Вишеград, Глухар, Перперек, Мъдрец, Чифлик	7961,2

Наличието на разнообразни и интересни видове, местообитания и други природни забележителности дава много възможности за развитие, както и отговорности свързани с ползването на земите и горите в тези райони и съобразяването на проектите за местно

развитие с тях. Устойчивото управление на водите и горите в града са сред най-важните фактори за дългосрочното опазване на биологичното разнообразие на територията на града.

2.8. ОТПАДЪЦИ И ОПАСНИ ВЕЩЕСТВА

На територията на град Кърджали се генерират различни по вид и количества отпадъци – битови, производствени, опасни, строителни, отпадъци с растителен произход, болнични и др.

Анализът на съществуващото състояние на този компонент се базира на разработената и приета Програма за управление на дейностите по отпадъците на територията на община Кърджали за период 2011-2021 г.

2.8.1. ОТПАДЪЦИ

Разделно събиране на отпадъци

От началото на 2007 г. в град Кърджали е въведена система за разделно събиране на отпадъците от опаковки. Това доведе до незначително намаляване на количеството на отпадъците, които се депонират на общинското депо в землището на с. Вишеград, тъй като тя не работи ефективно.

За целта има разработена и приета “Програма за разделно събиране на отпадъци от опаковки в цветни контейнери на територията на Община Кърджали”. Основната цел на програмата е прилагането на система за разделно събиране на отпадъци от опаковки на територията на Община Кърджали, чрез което да осигури:

- Намаляване на отпадъците, подлежащи на последващо третиране и окончателно обезвреждане;
- Недопускане на непосредствен риск за здравето на хората и околната среда, възникващ от отпадъците от опаковки в Община Кърджали;
- Оптимално и екологосъобразно събиране, сортиране, транспортиране и предаване за оползотворяване на отпадъците от опаковки;
- Постигане на високо ниво на участие на обществеността, при прилагането на системата за разделно събиране на отпадъци от опаковки;
- Изпълнение на изискванията, определени в действащото национално и общинско законодателство в сферата на управление на отпадъците от опаковки.

В таблицата са представени отчетените количества отпадъци от опаковки

Година	Хартия	Пластмаса и метал	Стъкло
2010	3.6 т.	1 т.	1.6 т.
2011	2.06 т.	0.75 т.	0.17 т.
ОБЩО	5.66	1.75 т.	1.77

Битови отпадъци

Основните източници на отпадъци на територията на града са гражданите, домакинствата, промишлените предприятия, частните фирми, училищата, строителството, животинските ферми, ресторантите, увеселителните заведения, болничните заведения и др.

Най-голямо количество са битовите отпадъци, които се получават в резултат на жизнената дейност на хората по домовете, държавните и общинските сгради. Към тях се приравняват и отпадъците от търговските обекти, занаятчийските дейности, предприятията, обектите за отдих и забавление, когато нямат характер на опасни и в същото време тяхното количество или състав няма да попречи на третирането им съвместно с битовите.

Отпадъците от домакинствата се депонират смесено с промишлени отпадъци. Отпадъците се разстилат на пластове, уплътняват се и се запръстват с почва.

В град Кърджали честотата на сметоизвозване за колективните съдове за битови отпадъци, тип “Бобър” е ежедневна, а за индивидуалните е ежеседмична.

Често се констатира изхвърляне на отпадъци от домакинствата извън съдовете за Битови отпадъци (БО), а през зимните месеци се изхвърля неугасена сгур в контейнерите, което предизвиква запалването им и много бързото им изхабяване. В много частни дворове съдовете за отпадъци, които са общинска собственост, се използват не по предназначение (за фураж, пясък, вар, вода и др.).

В таблицата са представени отчетените количества битови отпадъци

Година	Тон
2010	16 833
2011	17 554
ОБЩО	34 387

Строителни отпадъци

Средно годишно по официални данни на територията на града се генерират строителни отпадъци от порядъка на 2000-2200 т., но в действителност са значително повече. Най-често тези отпадъци се депонират незаконно по бреговете на р. Арда, в пределите на различни индустриални зони и в покрайнините на града.

В град Кърджали няма определено място за депониране на строителни отпадъци. Те се депонират съвместно с битовите на общинското депо. Не се извършва рециклиране на строителните отпадъци.

В таблицата са представени отчетените количества строителни отпадъци

Година	м ³
2010	704.5
2011	767.89
ОБЩО	1472.39 м³

Производствени отпадъци

Характерни потоци производствени отпадъци са: негодни за рециклиране отпадъци от преработка на пластмаси и каучук, отпадъци от производство на тютюневи изделия, бира и вино, шивашки изделия, синтетични прежди, така също и производствени отпадъци от предприятия за машиностроене и обработка на метали.

Количеството и съставът на производствените отпадъци са силно променливи и зависят от множество фактори и най- вече от вида и технологията на производството.

Предприятията генериращи производствени отпадъци на територията на град Кърджали за 2010 г. са представени в следната таблица:

Предприятие	Характеристика	Количества в тонове
„Кемстийл” ЕООД	Хартия	1.82
„Ес енд Би индастриъл Минералс” АД	Пластмасови опаковки	-
	Отпадъци от желязо и стомана	-
	Стърготини, стружки и изрезки от черни метали	-
	Хартиени и картонени опаковки	-
	Флуорисцентни тръби и др. отпадъци съдържащи живак	-
„НЕК” ЕАД	Излязло от употреба	1.146

	оборудване	
	Черни метали	36.415
	Цветни метали	15.834
„Пневматика Серта” АД	Стърготини, стружки и изрезки от черни метали	526.91
	Стърготини, стружки и изрезки от цветни метали	4.3
	Отпадъци от желязо и стомана	146.4
	Отпадъци от цветни метали	0.785
	Пластмасови опаковки	0.160
	Опаковки от дървени материали	5.169
	Хартиени и картонени опаковки	5.871
	Метални опаковки	3.58
„Устра- Бетон” ООД	Отпадъчен бетон и утайки от бетон	175.00
	Излезли от употреба гуми	0.800
„Монек Юг” АД	Използвани отпадъчни леярски сърца, матрици и пресформи	67.000
	Пластмаса и каучук	0.500
	Стружки, изрезки и др. отпадъци от черни метали	25.180
	Излезли от употреба автомобилни гуми	0.550
„Билла България” ЕООД	Отпадъци от животински тъкани	3.286
	Материали, негодни за консумация или преработка	-
	Хартиени и картонени опаковки	8.050

Опасни отпадъци

Най-сериозните генератори на опасни отпадъци на територията на общината са „ОЦК” АД и обогатителната фабрика на „Горубсо” АД- Кърджали. Годишно „ОЦК” АД генерира около 13000 т. отпадъци от оловна и металургична шлака. Тези отпадъци се натрупват на открито, в специална площадка в пределите на предприятието с площ от около 5 дка, като там се съхраняват над 600000 т. опасни отпадъци. Използването на такъв примитивен способ за депониране крие сериозен риск от замърсяване с тежки метали на околните земи и за здравето на населението. Отпадъците от Пречиствателната станция на предприятието се депонират извън самото предприятие, но в непосредствена близост до него.

Освен тези отпадъци, „ОЦК” АД генерира и други опасни отпадъци, които подлежат на третиране и рециклиране, като прахта от ръкавните филтри (1880 т/годишно), отпадъци от угаителни шахти, отработени огнеупорни материали (шамотни и динасови тухли) и др.

Другият основен замърсител е обогатителната фабрика на „Горубсо” АД- Кърджали, чието хвостохранилище е разположено в близост до града, в пределите на землищата на селата Глухар и Вишеград, като то също е един от сериозните замърсители.

Съоръжения за съхраняване на опасни отпадъци от хуманитраната медицина са разположени в МБАЛ- Кърджали и МБАЛ „Д-р Ат. Дафовски” АД, където годишно се генерират около 3.5 т. Те периодично се извозват за унищожение до инснератора в Пловдив.

Предприятията генериращи опасни отпадъци на територията на град Кърджали за 2010 г. са представени в следната таблица:

Предприятие	Характеристика	Количества в тонове
„Стил 96” ООД	Масла и смазочни материали	41.557
	Нехлорирани моторни масла и масла за зъбни предавки	30.860
	Нехлорирани хидравлични масла на мин. основа	0.694
„Ес енд Би индастриъл Минералс” АД	Излезли от употреба гуми	-
	Бои и лакове	-
	Оловни акумулаторни батерии	-
	Нехлорирани моторни смазочни масла	-
	Флуорисцентни тръби и др. отпадъци съдържащи живак	-
„Феникс Комерс” ЕООД	Метал	20.000
	Негодни за употреба батерии и акумулатори	2.196
„Мото Стил” ООД	Масла	1.820
„НЕК” ЕАД	Отпадъчен тонер	0.005
	Нехлорирани хидравлични масла на минерална основа	6.720
	Излязло от употреба оборудване	4.420
	Флуорисцентни тръби и др. отпадъци съдържащи живак	0.005
„Пневматика Серта” АД	Отпадъчни бои и лакове	0.340
	Съдържащи цианиди	1.845
	Други моторни, смазочни масла от зъбни предавки	4.00
	Опаковки съдържащи или замърсени с опасни вещества	0.055
	Адсорбенти, филтърни материали, кърпи за изтриване и предпазни облекла замърсени с опасни вещества	0.019
	Оловни акумулаторни батерии	-
	Ni- Cd батерии	-
	Утайки от физично- химично оборудване	0.200
	Флуорисцентни тръби и др. отпадъци съдържащи живак	0.034
„Устра- Бетон” ООД	Други моторни, смазочни и масла от зъбни предавки	0.300
	Адсорбенти, филтърни материали, кърпи за изтриване и предпазни облекла замърсени с опасни вещества	0.002
	Оловни акумулаторни батерии	0.070
	Флуорисцентни тръби и др. отпадъци съдържащи живак	0.003
„Монег Юг” АД	Нехлорирани хидравлични масла на минерална основа	0.400

	Абсорбенти, филтърни материали	1.250
	Опаковки, съдържащи остатъци от опасни вещества	0.100
	Оловни акумулаторни батерии	0.080
	Флуорисцентни тръби и др. отпадъци съдържащи живак	0.079
„Билла България” ЕООД	Луминисцентни лампи	0.032

Събиране и депониране на отпадъците

В града има изградена система за сметосъбиране и извозване на битовите отпадъци, която е съобразена със специфичните условия, изискванията на населението и действащата нормативна уредба, както и териториално разположение на местата, в които се образуват големи количества отпадъци.

Събраните битови отпадъци се обезвреждат чрез депониране. Депонирането е основният метод за обезвреждане на отпадъци във всички общини в страната, но все още голяма част от съоръженията не отговарят на действащите нормативни изисквания.

Съществуващото депо за обезвреждане на твърди битови отпадъци се намира на 4 км. югоизточно от границите на гр. Кърджали, в землището на с. Вишеград. До 31.12.2004 г. в депото се приемат за съхранение и обезвреждане битовите отпадъци от услугите по сметосъбиране и почистване на обществените места в град Кърджали и 28 населени места в кметства: - Островица, Македонци, Глухар, Прилепци, Крайно село, Седловина, Повет, Сипей, Енчец, Солище, Резбарци, Опълченско, Айрово, както и инертни и производствени неопасни отпадъци от граждани и фирми. С цел създаване на организирано депониране на твърдите битови отпадъци, общото тяло на сметището е разделено на клетки. Депонирането се извършва чрез разстилане, уплътняване на постъпилите отпадък и изолирането му чрез земна маса.

2.8.2. ОПАСНИ ВЕЩЕСТВА

На територията на града две предприятия са класифицирани, като предприятия с висок рисков потенциал - “ОЦК” АД, гр. Кърджали и “Горубсо” АД, гр. Кърджали. И за двете дружества Министърна на околната среда и водите е издал разрешително по чл. 104, ал. 1 от Закона за опазване на околната среда, в което са определени условия, свързани с експлоатацията на съоръженията.

Във връзка с горното не е необходимо местоположението на цитираните предприятия да се съобрази в ОУП от гледна точка осигуряване на хигиенно-защитни зони.

2.9. ВРЕДНИ ФИЗИЧНИ ФАКТОРИ

2.9.1. ШУМ

Транспортният шум е обект на ежегоден мониторинг от РЗИ, поради своята интензивност, всеобхватност и създаване на дискомфорт върху жизнената среда и общественото здраве.

За периода 17.10. - 25.10.2011 г. са направени 90 измервания на уличен шум. Определени са максималните, средните и минималните шумови нива по пунктове.

Измерени нива на градски шум по пунктове за 2011 г.

№	Пункт	Измерени шумови нива		
		Максимална стойност dB (A)	Средна стойност dB (A)	Минимална стойност dB (A)
Пунктове, разположени върху територии, подложени на въздействието на интензивен автомобилен трафик и железопътен транспорт				
1.	МБАЛ "Д-р Ат. Дафовски" АД, бул. "Беломорски" №53	72.2	70.1	66.0

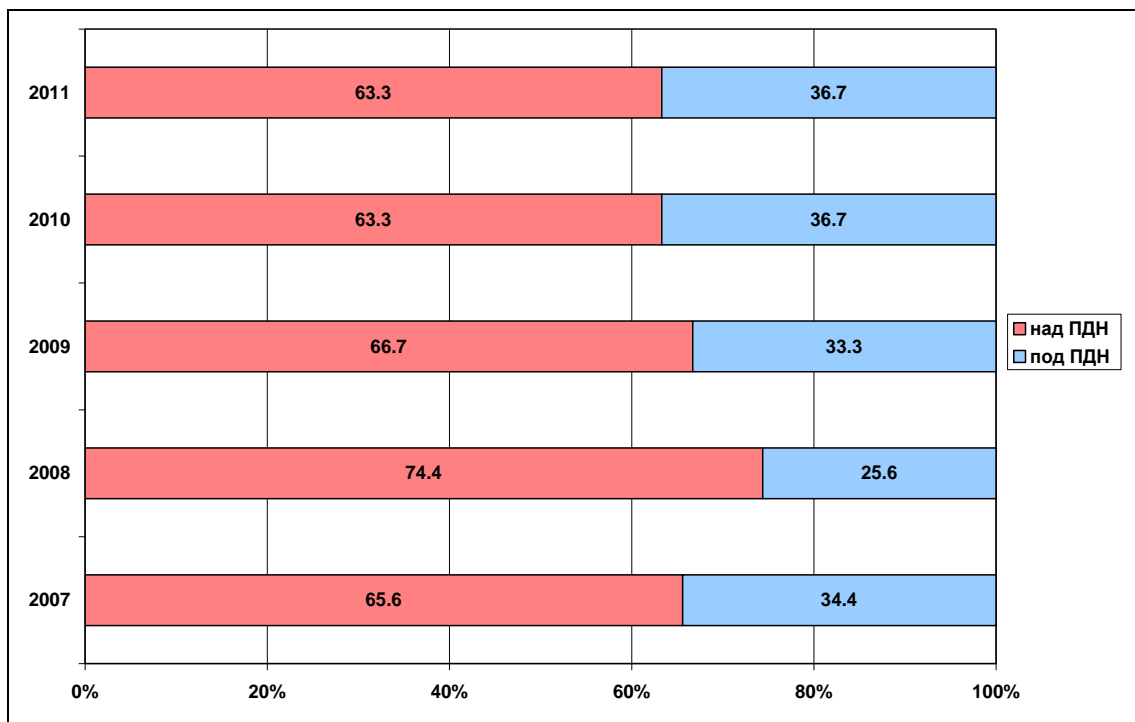
2.	Автогара, бул. "Беломорски"	74.5	70.2	66.0
3.	Магазин "Всичко за 1 лев", бул. "България" №71	69.8	66.9	63.8
4.	Жилищен блок "Троя", бул. "България"	66.0	64.2	62.6
5.	Кв. "Възрожденци", бул. "Христо Ботев"	68.4	63.4	60.6
6.	Ж.П. гара, бул. "България"	71.6	68.2	66.5
Пунктове, разположени върху територии с промишлени източници на шум				
7.	АРЗ, кв. "Веселчане", ул. "Първи май"	69.7	68.8	67.9
8.	Автосервиз, кв. "Веселчане", ул. "Осми март"	68.4	67.0	65.5
9.	"Булфанко" АД, бул. "България" № 2 ^б	71.6	69.5	67.8
10.	Район Месокомбинат, Промислена зона	62.9	60.3	57.8
Пунктове, разположени върху територии, подлежащи на усилена шумозащита				
11.	Жилищен блок № 6, ул. "Пирин"	56.4	52.6	49.0
12.	Кв. "Студен кладенец", ул. "Хвойна"	50.4	48.9	47.9
13.	Блок "Зорница", ул. "Бузлуджа"	62.6	59.1	57.6
14.	Парк "Простор", ул. "Мадара"	57.6	54.7	51.9
15.	Държавна психиатрична болница, ул. "Добрич" №44	54.2	52.0	48.6

Анализът на данните показва, че 63.3 % от регистрираните шумови нива (57 замервания) са над граничните стойности за съответните територии, съгласно Наредба № 6 от 26.06.2006 г. за показателите за шум в околната среда, отчитащи степента на дискомфорт през различните части на денонощието, граничните стойности на показателите за шум в околната среда, методите за оценка на стойностите на показателите за шум и на вредните ефекти от шума върху здравето на населението. Съответно 36.7 % (33 замервания) са в съответствие с нормите.

В петгодишен период се наблюдава тенденция към понижение на относителния дял на наднормените нива на шум.

Динамика на нивата на шум (под и над ПДН) за периода 2007-2011 г.

Измерени шумови нива	2011г.		2010г.		2009г.		2008г.		2007г.	
	брой	%	брой	%	брой	%	брой	%	брой	%
Общ брой	90	100.0	90	100.0	90	100.0	90	100.0	90	100.0
- над ПДН	57	63.3	57	63.3	60	66.7	67	74.4	59	65.6
- под ПДН	33	36.7	33	36.7	30	33.3	23	25.6	31	34.4

**Относителен дял на регистрираните шумови нива под и над ПДН
за периода 2007-2011 година**

Пунктове, разположени върху територии, подложени на въздействието на интензивен автомобилен трафик и железопътен транспорт:

- **Пункт № 1 - МБАЛ "Д-р Ат. Дафовски" АД, бул. "Беломорски" № 53**
 - Пътното покритие е асфалтово, в добро състояние;
 - Движението е двупосочно с 4 пътни платна, без разделителна ивица;
 - Налице е добро озеленяване тип дървета и двустранно застрояване с 4-етажни сгради;
 - Средната интензивност на движението е 1177 МПС/час;
 - Структурата на потока на МПС в % е: 86.3% - леки коли, 0.0% - мотоциклети, товарни коли и автобуси: 0.2% - карбураторни и 13.5% - дизелови;
 - Средната скорост на движение на МПС е 50 км/ч;
 - Средната скорост на вятъра е 0.0 м/сек;
 - Максималното ниво на шум е 72.2 dB(A);
 - Средното ниво на шум е 70.1 dB(A);
 - Минималното ниво на шум е 66.0 dB(A);
 - Средното завишаване на ПДН е 1.2 пъти.

- **Пункт № 2 - Автогара, бул. "Беломорски"**
 - Пътното покритие е асфалтово, в добро състояние;
 - Движението е двупосочно с 4 пътни платна, без разделителна ивица;
 - Налице е добро озеленяване тип дървета и двустранно застрояване с 5-етажни сгради;
 - Средната интензивност на движението е 1068 МПС/час;
 - Структурата на потока на МПС в % е: 86.2% - леки коли, 0.2% - мотоциклети, товарни коли и автобуси: 0.0% - карбураторни и 13.6% - дизелови;
 - Средната скорост на движение на МПС е 50 км/ч;

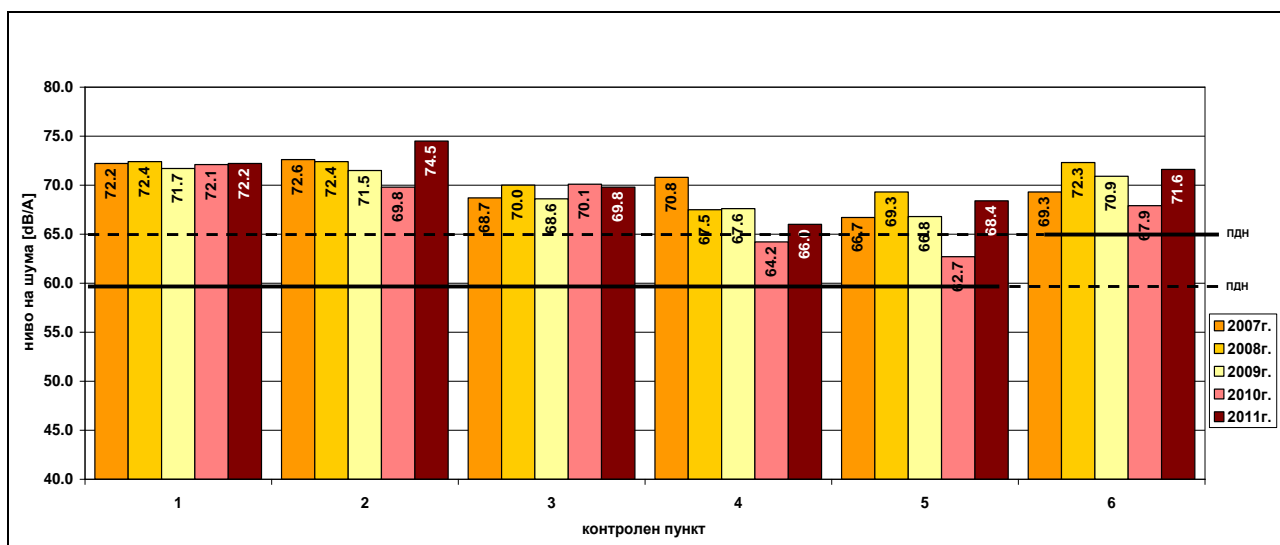
- Средната скорост на вятъра е 0.1 м/сек;
 - Максималното ниво на шум е 74.5 dB(A);
 - Средното ниво на шум е 70.2 dB(A);
 - Минималното ниво на шум е 66.0 dB(A);
 - Средното завишаване на ПДН е 1.2 пъти.
- **Пункт № 3 – Магазин "Всичко за 1 лев", бул. "България" № 71**
 - Пътното покритие е асфалтово, в добро състояние;
 - Движението е двупосочно с 4 пътни платна, без разделителна ивица;
 - Налице е добро озеленяване (тип дървета и трева) и двустранно застрояване с 3-етажни сгради;
 - Средната интензивност на движението е 898 МПС/час;
 - Структурата на потока на МПС в % е: 89.7% - леки коли, 0.0% - мотоциклети, товарни коли и автобуси – 0.0% - карбураторни и 10.3% - дизелови;
 - Средната скорост на движение на МПС е 40 км/ч;
 - Средната скорост на вятъра е 0.0 м/сек;
 - Максималното ниво на шум е 69.8 dB(A);
 - Средното ниво на шум е 66.9 dB(A);
 - Минималното ниво на шум е 63.8 dB(A);
 - Средното завишаване на ПДН е 1.1 пъти.
- **Пункт № 4 - Жилищен блок "Троя", бул. "България"**
 - Пътното покритие е асфалтово, в добро състояние;
 - Движението е двупосочно с 4 пътни платна, без разделителна ивица;
 - Налице е добро озеленяване тип дървета и двустранно застрояване с 4-етажни сгради;
 - Средната интензивност на движението е 548 МПС/час;
 - Структурата на потока на МПС в % е: 92.5% - леки коли, 0.0% - мотоциклети, товарни коли и автобуси: 0.0% - карбураторни и 7.5% - дизелови;
 - Средната скорост на движение на МПС е 40 км/ч;
 - Средната скорост на вятъра е 0.1 м/сек;
 - Максималното ниво на шум е 66.0 dB(A);
 - Средното ниво на шум е 64.2 dB(A);
 - Минималното ниво на шум е 62.6 dB(A);
 - Средното завишаване на ПДН е 1.1 пъти.
- **Пункт № 5 - Кв. "Възрожденци", бул. "Христо Ботев"**
 - Пътното покритие е асфалтово, в добро състояние;
 - Движението е двупосочно с разделителна ивица и 4 пътни платна;
 - Налице е добро озеленяване тип дървета, трева и разделителна ивица от храсти;
 - Застрояването е двустранно с 6-етажни сгради;
 - Средната интензивност на движението е 735 МПС/час;
 - Структурата на потока на МПС в % е: 88.1% - леки коли, 0.0% - мотоциклети, товарни коли и автобуси: 0.0% - карбураторни и 11.8% - дизелови;
 - Средната скорост на движение на МПС е 40 км/ч;
 - Средната скорост на вятъра е 0.0 м/сек;
 - Максималното ниво на шум е 68.4 dB(A);
 - Средното ниво на шум е 63.4 dB(A);

- Минималното ниво на шум е 60.6 dB(A);
- Средното завишаване на ПДН е 1.1 пъти.

• **Пункт № 6 - Ж.П. гара, бул. "България"**

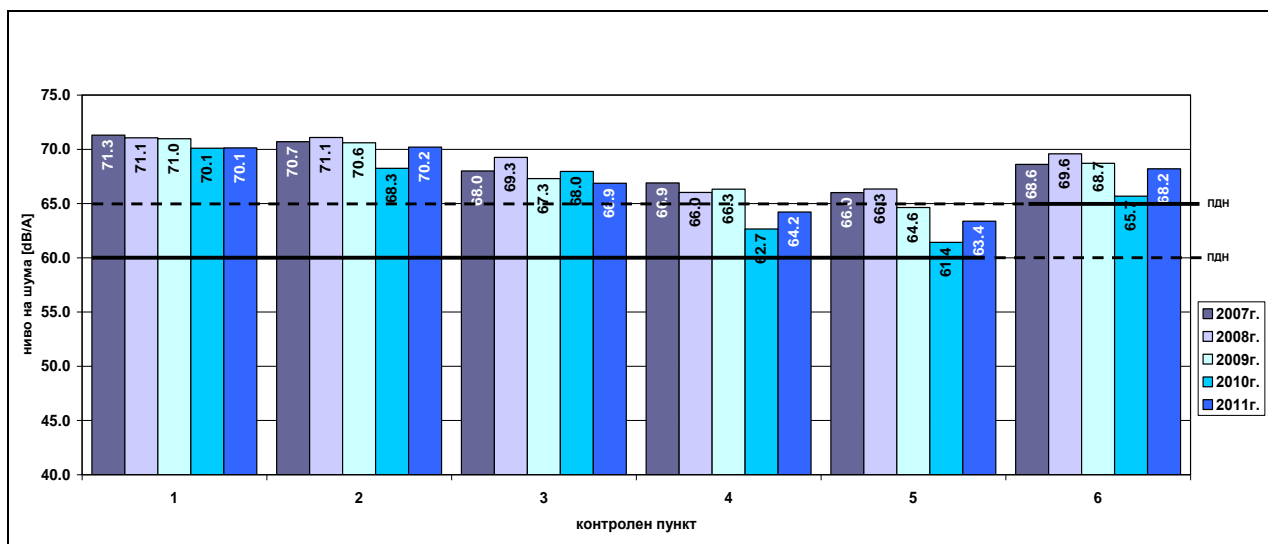
- Пътното покритие е асфалтово, със задоволително състояние;
- Движението е двупосочно с 4 пътни платна;
- Налице е разделителна ивица от трева. Липсва озеленяване;
- Застрояването е двустранно с 2-етажни сгради;
- Средната интензивност на движението е 524 МПС/час;
- Структурата на потока на МПС в % е: 74.7 % - леки коли, 0.0% - мотоциклети, товарни коли и автобуси – 0.0% - карбураторни и 25.4% - дизелови;
- Средната скорост на движение на МПС е 50 км/ч;
- Средната скорост на вятъра е 0.0 м/сек;
- Максималното ниво на шум е 71.6 dB(A);
- Средното ниво на шум е 68.2 dB(A);
- Минималното ниво на шум е 66.5 dB(A);
- Средното завишаване на ПДН е 1.0 път.

В контролните пунктове от тази група са регистрирани 36 шумови нива, всички от които са над допустимите дневни норми от 60 dB(A) за автомобилен транспорт и 65 dB(A) за железопътен транспорт. Максималните стойности са в диапазона от 66.0 до 74.5 dB(A) или 1.05 до 1.17 пъти над ПДН.

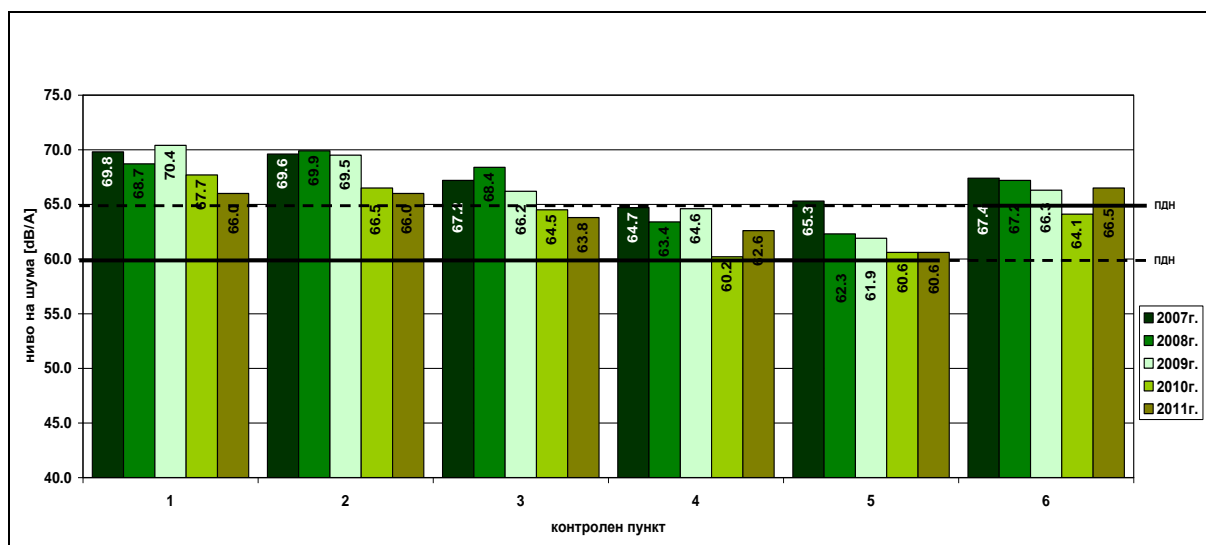
Максимални стойности на замерените шумови нива в пунктове, разположени върху територии, подложени на въздействието на интензивен автомобилен трафик и железопътен транспорт в гр.Кърджали през 2007 - 2011г.

Средните нива на шум варират от 63.4 до 70.2 dB(A), съответно 1.06 до 1.17 пъти над ПДН. В сравнение с измерените стойности през периода 2007-2009г., във всички контролни пунктове са отчетени по-ниски нива. Спрямо 2010г. данните показват повишение на 67% от средните стойности на шума, което е в границите от 1.5 до 2.5 dB(A).

Средни стойности на замерените шумови нива в пунктове, разположени върху територии, подложени на въздействието на интензивен автомобилен трафик и железопътен транспорт в гр.Кърджали през 2007 - 2011г.

Минималните нива на шум започват от 60.6 до 66.5 dB(A), т.е. 1.01 до 1.10 пъти над ПДН. За петгодишен период се наблюдава намаляваща тенденция на регистрираните минимални стойности. Изключение правят пункт № 4 и № 6, където през последната година са отчетени по-високи стойности.

Минимални стойности на замерените шумови нива в пунктове, разположени върху територии, подложени на въздействието на интензивен автомобилен трафик и железопътен транспорт в гр.Кърджали през 2007 - 2011г.

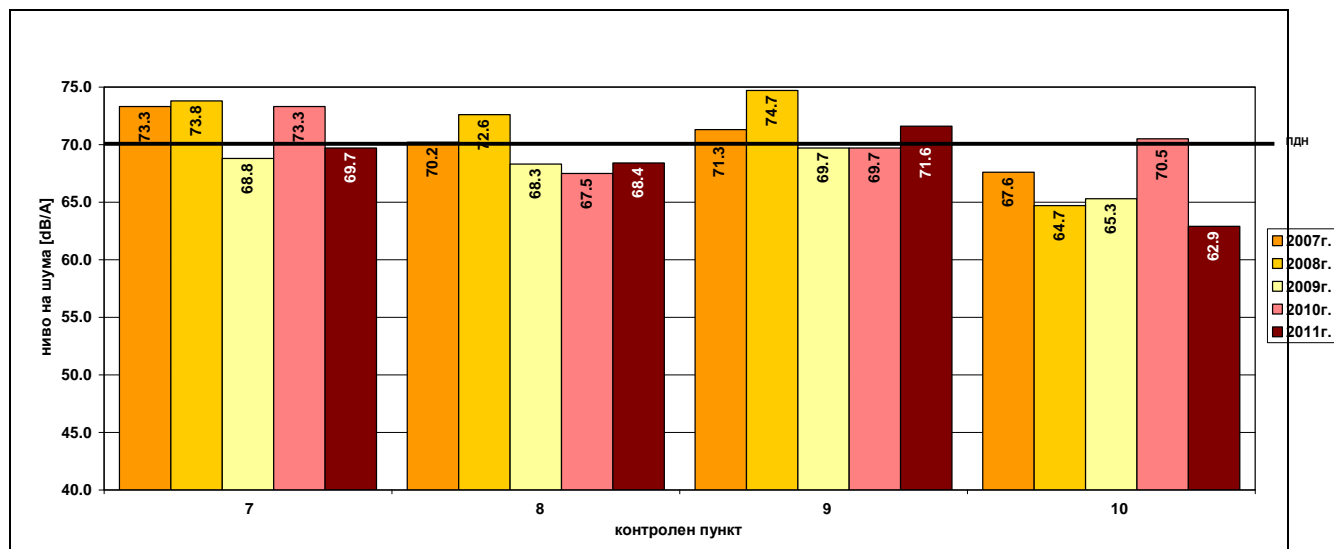
Пунктове, разположени върху територии с промишлени източници на шум - производствено складови територии и зони:

- Пункт № 7 - АРЗ, кв. "Веселчане", ул. "Първи май"
 - Пътното покритие е асфалтово, със задоволително състояние;
 - Движението е двупосочно с разделителна ивица и 4 пътни платна;
 - Налице е озеленяване тип трева и едностранно застрояване с 1-етажни сгради;
 - Средната интензивност на движението е 966 МПС/час;

- Структурата на потока на МПС в % е: 83.7% - леки коли, 0.3% - мотоциклети, товарни коли и автобуси: 0.0% - карбураторни и 16.0% - дизелови;
 - Средната скорост на движение на МПС е 50 км/ч;
 - Средната скорост на вятъра е 0.0 м/сек;
 - Максималното ниво на шум е 69.7 dB(A);
 - Средното ниво на шум е 68.8 dB(A);
 - Минималното ниво на шум е 67.9 dB(A);
 - Няма завишаване на ПДН.
- **Пункт № 8 - Автосервиз, кв. "Веселчане", ул. "Осми март"**
 - Пътното покритие е асфалтово, с добро състояние;
 - Движението е двупосочно с 4 пътни платна;
 - Налице е добро озеленяване тип дървета и двустранно застрояване с 2-етажни сгради;
 - Средната интензивност на движението е 621 МПС/час;
 - Структурата на потока на МПС в % е: 82.3% - леки коли, 0.0% - мотоциклети, товарни коли и автобуси: 0.2% - карбураторни и 17.5% - дизелови;
 - Средната скорост на движение на МПС е 40 км/ч;
 - Средната скорост на вятъра е 0.0 м/сек;
 - Максималното ниво на шум е 68.4 dB(A);
 - Средното ниво на шум е 67.0 dB(A);
 - Минималното ниво на шум е 65.5 dB(A);
 - Няма завишаване на ПДН.
- **Пункт № 9 - "Булфанко" АД, бул. "България" № 2^б**
 - Пътното покритие е асфалтово, със задоволително състояние;
 - Движението е двупосочно с разделителна ивица с 4 пътни платна;
 - Налице е добро озеленяване тип дървета и двустранно застрояване с 1-етажни сгради;
 - Средната интензивност на движението е 501 МПС/час;
 - Структурата на потока на МПС в % е: 83.3% - леки коли, 0.0% - мотоциклети, товарни коли и автобуси: 0.3% - карбураторни и 16.5% - дизелови;
 - Средната скорост на движение на МПС е 50 км/ч;
 - Средната скорост на вятъра е 0.1 м/сек;
 - Максималното ниво на шум е 71.6 dB(A);
 - Средното ниво на шум е 69.5 dB(A);
 - Минималното ниво на шум е 67.8 dB(A);
 - Няма завишаване на ПДН.
- **Пункт № 10 - Район Месокомбинат, Промислена зона**
 - Пътното покритие е във вид на паваж, в лошо състояние;
 - Движението е двупосочно с 1 пътно платно;
 - Липсва озеленяване;
 - Застрояването е двустранно с 2-етажни сгради;
 - Средната интензивност на движението е 101 МПС/час;
 - Структурата на потока на МПС в % е: 77.3% - леки коли, 0.8% - мотоциклети, товарни коли и автобуси: 0.0% - карбураторни и 22.0% - дизелови;
 - Средната скорост на движение на МПС е 40 км/ч;

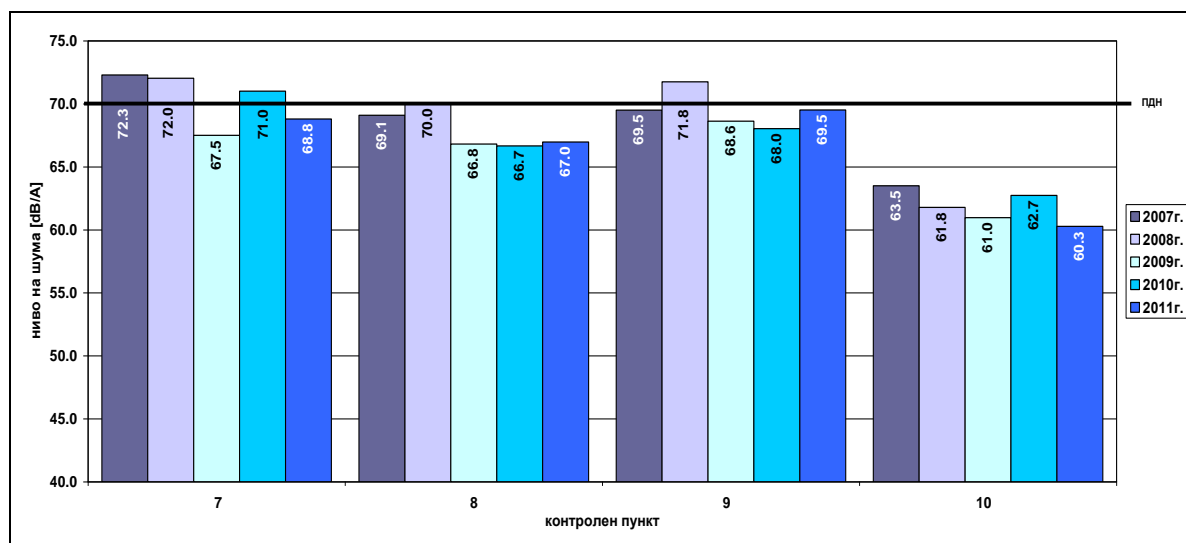
- Средната скорост на вятъра е 0.0 м/сек;
- Максималното ниво на шум е 62.9 dB(A);
- Средното ниво на шум е 60.3 dB(A);
- Минималното ниво на шум е 57.8 dB(A);
- Няма завишаване на ПДН.

Извършени са общо 24 измервания, от които 2 (8%) са над ПДН и 22 (92%) са под допустимата дневна норма от 70 dB(A). Максималните нива на шум са в границите от 62.9 до 71.6 dB(A). Динамиката за разглеждания период показва снижаване на горната и долната граница на минималните стойности съответно с 3.1 и 4.7 dB(A).

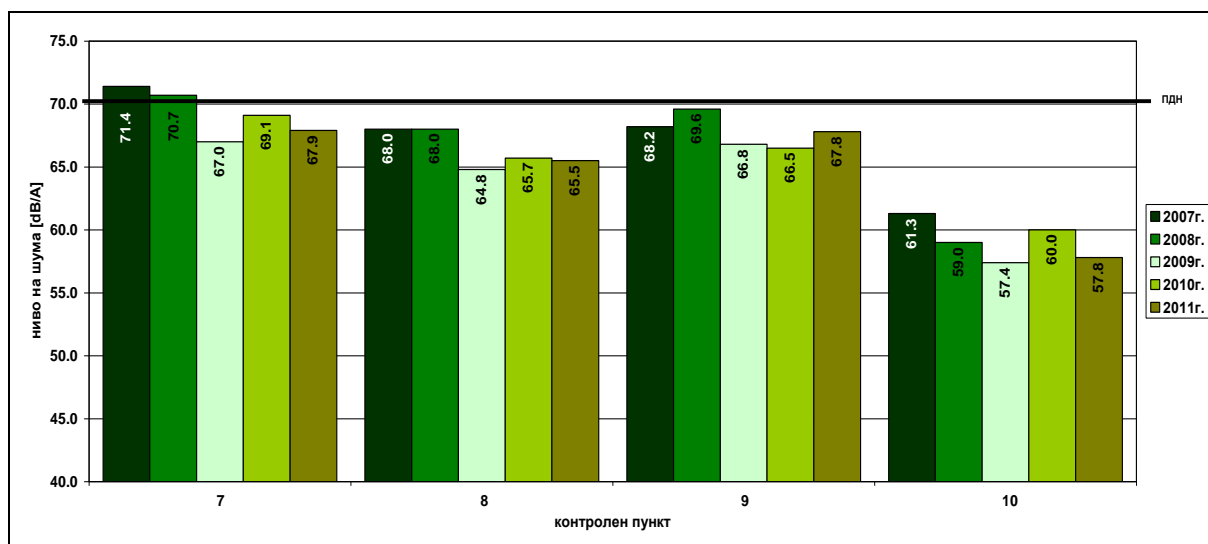
Максимални стойности на замерените шумови нива в пунктове, разположени върху територии с промишлени източници на шум - производствено складови територии и зони в гр.Кърджали през 2007 - 2011г.

Средните нива на шум варират от 69.5 до 60.3dB(A). Не са констатирани наднормени стойности. Проследени в пет годишен период, измерените шумови нива показват намаление средно с 1.2 dB(A).

Средни стойности на замерените шумови нива в пунктове, разположени върху територии с промишлени източници на шум - производствено складови територии и зони в гр.Кърджали през 2007 - 2011г.

Минималните нива на шум започват от 57.8 до 67.9 dB(A). Всички от регистрираните стойности са под ПДН от 70 dB(A). Спрямо миналата година отново се отчита снижаване на горната и долната граница съответно с 2.2 и 1.2 dB(A). За целия период се запазва относително намаляваща тенденция.

Минимални стойности на замерените шумови нива в пунктове, разположени върху територии с промишлени източници на шум - производствено складови територии и зони в гр.Кърджали през 2007 - 2011г.

Пунктове, разположени върху територии, подлежащи на усилена шумозащита:

- **Пункт № 11 - Жилищен блок № 6, ул. "Пирин"**
 - Пътното покритие е асфалтово, в лошо състояние.
 - Движението е двупосочно с 1 пътно платно.
 - Налице е добро озеленяване тип дървета и двустранно застрояване с 2-етажни сгради.
 - Средната интензивност на движението е 20 МПС/час.
 - Структурата на потока на МПС в % е: 73.1% - леки коли, 0.0% - мотоциклети, товарни коли и автобуси: 0.0% - карбураторни и 10.3 % - дизелови.
 - Средната скорост на движение на МПС е 40 км/ч.
 - Средната скорост на вятъра е 0.0 м/сек.
 - Максималното ниво на шум е 56.4 dB(A).
 - Средното ниво на шум е 52.6 dB(A).
 - Минималното ниво на шум е 49.0 dB(A).
 - Няма завишаване на ПДН.

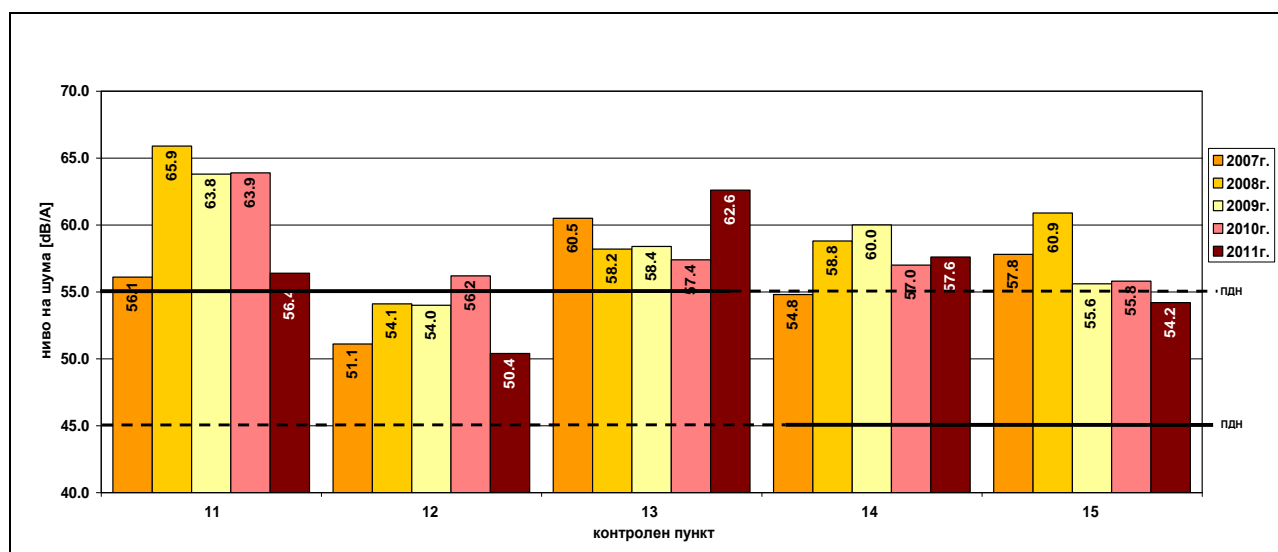
- **Пункт № 12 - Кв. "Студен кладенец", ул. "Хвойна"**
 - Пътното покритие е асфалтово, в добро състояние.
 - Движението е двупосочно с 1 пътно платно.
 - Налице е добро озеленяване тип дървета и двустранно застрояване с 2-етажни сгради.

- Средната интензивност на движението е 9 МПС/час.
 - Структурата на потока на МПС в % е: 100.0% - леки коли, 0.0% - мотоциклети, товарни коли и автобуси: 0.0% - карбураторни и 0.0% - дизелови.
 - Средната скорост на движение на МПС е 40 км/ч.
 - Средната скорост на вятъра е 0.1 м/сек.
 - Максималното ниво на шум е 50.4 dB(A).
 - Средното ниво на шум е 48.9 dB(A).
 - Минималното ниво на шум е 47.9 dB(A).
 - Няма завишаване на ПДН.
- **Пункт № 13 - Блок "Зорница", ул. "Бузлуджа"**
 - Пътното покритие е асфалтово, в лошо състояние.
 - Движението е двупосочно с 1 пътно платно.
 - Липсва озеленяване.
 - Застрояването е двустранно с 3-етажни сгради.
 - Средната интензивност на движението е 25 МПС/час.
 - Структурата на потока на МПС в % е: 100.0% - леки коли, 0.0% - мотоциклети, товарни коли и автобуси: 0.0% - карбураторни и 0.0% - дизелови.
 - Средната скорост на движение на МПС е 40 км/ч.
 - Средната скорост на вятъра е 0.0 м/сек.
 - Максималното ниво на шум е 62.6 dB(A).
 - Средното ниво на шум е 59.1 dB(A).
 - Минималното ниво на шум е 57.6 dB(A).
 - Средното завишаване на ПДН е 1.1 път.
- **Пункт № 14 - Парк "Простор", ул. "Мадара"**
 - Пътното покритие е във вид на паваж със задоволително състояние.
 - Движението е двупосочно с 1 пътно платно.
 - Налице е добро озеленяване тип дървета, храсти и трева.
 - Застрояването е едностранно с 2-етажни сгради.
 - Средната интензивност на движението е 22 МПС/час.
 - Структурата на потока на МПС в % е: 100.0 % - леки коли, 0.0% - мотоциклети, товарни коли и автобуси: 0.0% - карбураторни и 0.0% - дизелови.
 - Средната скорост на движение на МПС е 40 км/ч.
 - Средната скорост на вятъра е 0.0 м/сек.
 - Максималното ниво на шум е 57.6 dB(A).
 - Средното ниво на шум е 54.7 dB(A).
 - Минималното ниво на шум е 51.9 dB(A).
 - Средното завишаване на ПДН е 1.2 пъти.
- **Пункт № 15 - Държавна психиатрична болница, ул. "Добрич" №44**
 - Пътното покритие е асфалтово, в добро състояние.
 - Движението е двупосочно с 1 пътно платно.
 - Липсва озеленяване.
 - Застрояването е двустранно с 2-етажни сгради.
 - Средната интензивност на движението е 18 МПС/час.
 - Структурата на потока на МПС в % е: 100.0% - леки коли, 0.0% - мотоциклети, товарни коли и автобуси: 0.0% - карбураторни и 0.0% - дизелови.

- Средната скорост на движение на МПС е 40 км/ч.
- Средната скорост на вятъра е 0.0 м/сек.
- Максималното ниво на шум е 54.2 dB(A).
- Средното ниво на шум е 52.0 dB(A).
- Минималното ниво на шум е 48.6 dB(A).
- Средното завишаване на ПДН е 1.2 пъти.

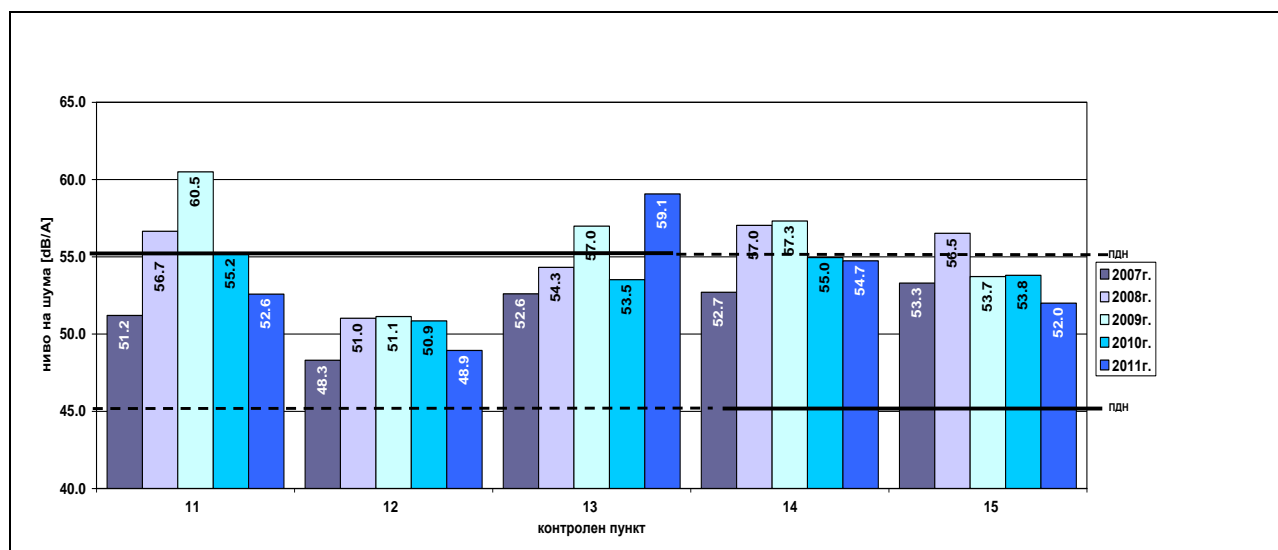
Извършени са 30 измервания. От тях като 19 (63.3%) са несъответстващи и 11 (36.7%) са под ПДН от 55 dB(A) за жилищни зони и територии и 45 dB(A) за зони за обществен и индивидуален отдих и зони за лечебни заведения и санаториуми.

Максималните стойности са в границите от 50.4 до 62.9 dB(A), като силата на шум е пониска съответно с 5.4 и 1.0 dB(A). Превिшение на ПДН е отчетено в 60% от контролните пунктове, вариращо до 1.3 пъти над ПДН.

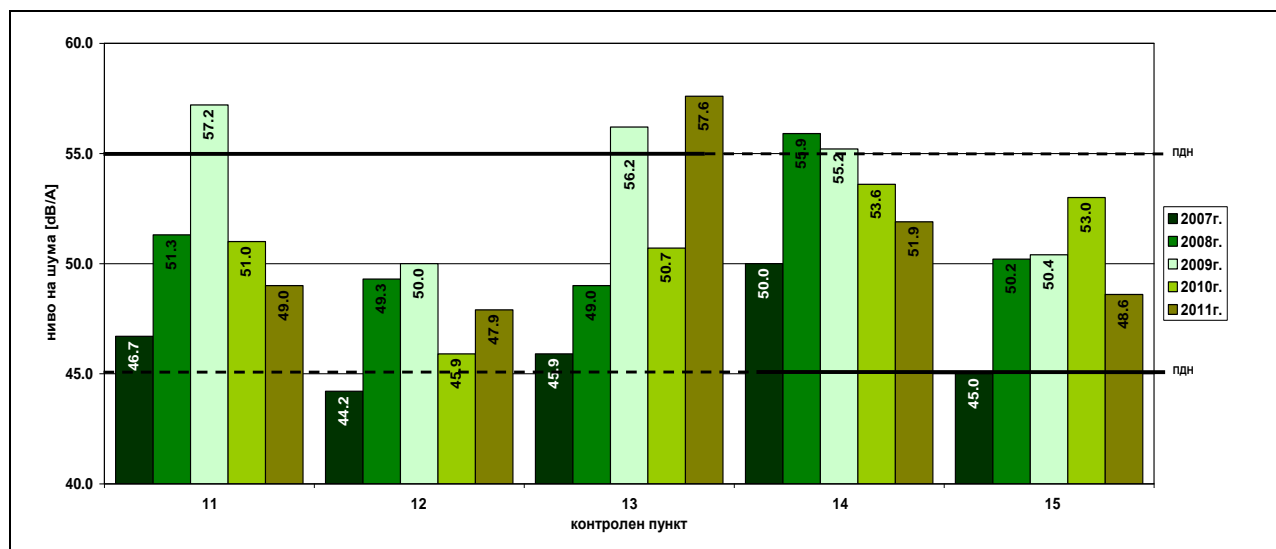
Максимални стойности на замерените шумови нива в пунктове, разположени върху територии, подлежащи на усилена шумозащита в гр.Кърджали през 2007 - 2011г.

Средните нива на шум се движат в границите от 48.9 до 59.1 dB(A). Те са сравнително пониски за наблюдавания период.

Средни стойности на замерените шумови нива в пунктове, разположени върху територии, подлежащи на усилена шумозащита в гр.Кърджали през 2007 - 2011г.

Минималните нива на шум започват от 47.9 до 57.6 dB(A), като ПДН е завишена в 60% от пунктовете.

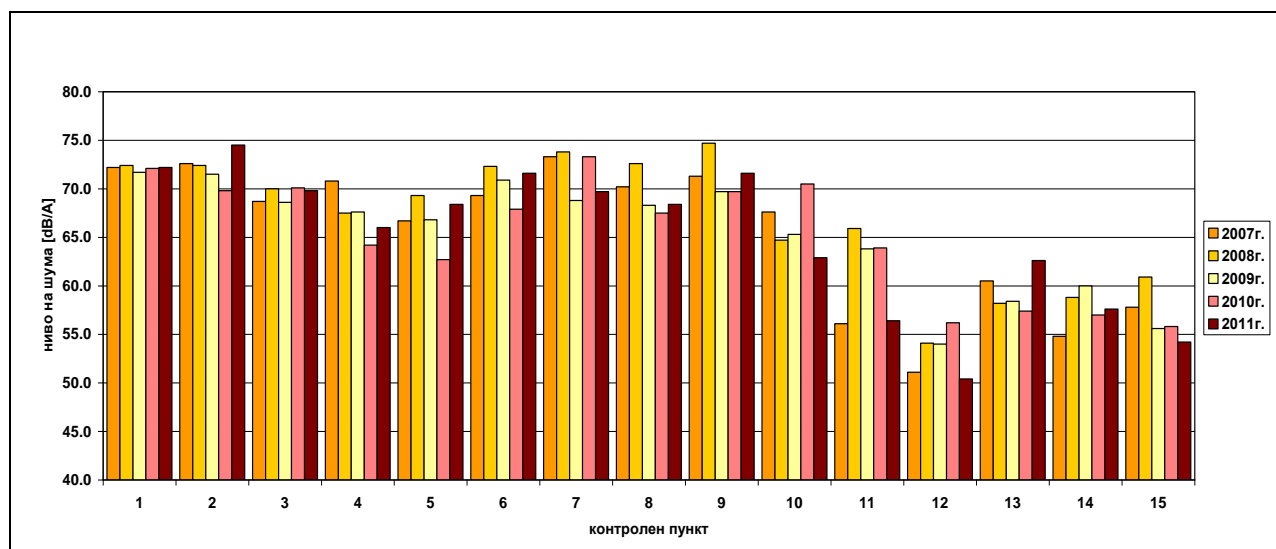
Минимални стойности на замерените шумови нива в пунктове, разположени върху територии, подлежащи на усилен шумозащита в гр.Кърджали през 2007 - 2011г.

Анализ и тенденции на максималните шумови нива

През настоящия мониторинг, максимална стойност на шум е отчетена в пункт № 2 - Автогара, бул. "Беломорски" – 74.5 dB(A). Контролният пунктът е разположен върху територия, подложена на въздействието на интензивен автомобилен трафик. През предходните пет години в същия пункт нивото на шум е било по-ниско, както следва: през 2010г. - с 4.7 dB(A), 2009г. - с 3.0 dB(A), 2008г. – 2.1 dB(A) и 2007г. - 1.9 dB(A).

Максималните шумови нива са в диапазона от 50.4 до 74.5 dB(A). Високи стойности са регистрирани предимно в територии, подложени на въздействието на интензивен автомобилен трафик и железопътен транспорт.

Спрямо 2010 г. в 53% (8 пункта) са измерени по-високи максимални нива на шум, като разликата е до 5.7 dB(A). Съответно в 47% (8 пункта) са отчетени по-ниски стойности с намаление до 7.6 dB(A).

Максимални стойности на замерените шумови нива по пунктове в гр.Кърджали за периода 2007- 2011 година

Анализ и тенденции на средните шумовите нива, в зависимост от силата на шума

Разпределението на шумовите нива по диапазони за периода 2007-2011г. е представено в следващата таблица:

Разпределение на шумовите нива по диапазони за периода 2007-2011г.

Година	Разпределение на шумовите нива по диапазони, в dB(A)													
	под 58		58-62		63-67		68-72		73-77		78-82		над 82	
	бр.	%	бр.	%	бр.	%	бр.	%	бр.	%	бр.	%	бр.	%
2007	5	33.33	0	0.00	3	20.00	7	46.67	0	0.00	0	0.00	0	0.00
2008	5	33.33	1	6.67	2	13.33	7	46.67	0	0.00	0	0.00	0	0.00
2009	4	26.67	2	13.33	5	33.33	4	26.67	0	0.00	0	0.00	0	0.00
2010	5	33.33	1	6.67	4	26.67	5	33.33	0	0.00	0	0.00	0	0.00
2011	4	26.67	2	13.33	4	26.67	5	33.33	0	0.00	0	0.00	0	0.00

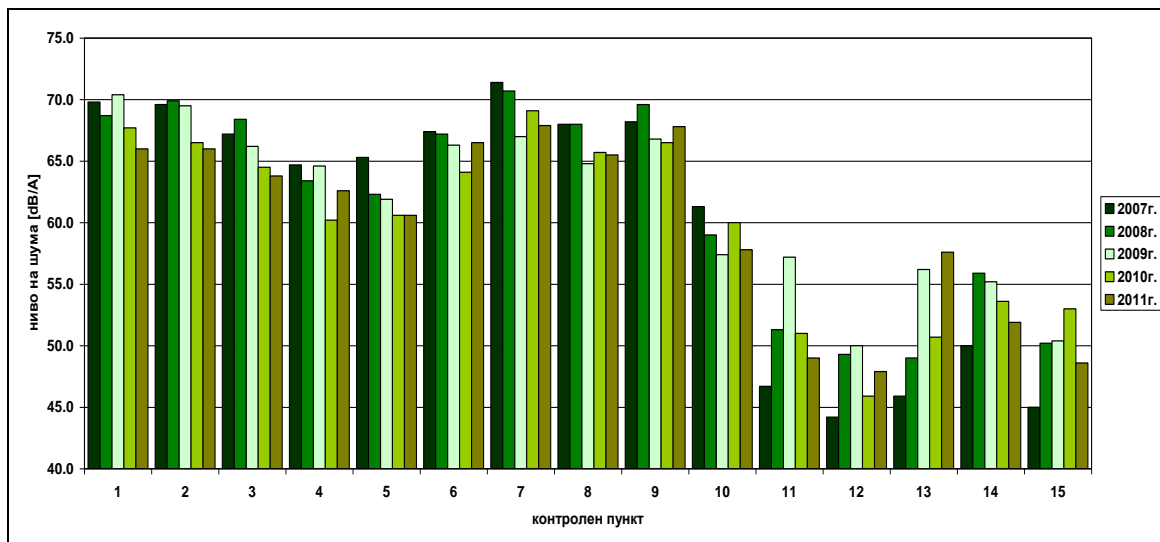
През 2011г. анализът на средните шумови нива по диапазони показва следното:

- **Средни шумови нива в диапазона 78 - 82 dB(A):** не са установени в контролните пунктове на територията на гр. Кърджали;
- **Средни шумови нива в диапазона 73 - 77 dB(A):** не са установени в контролните пунктове на територията на гр. Кърджали;
- **Средни шумови нива в диапазона 68 - 72 dB(A):** съставляват 33% (5 пункта) от общо регистрираните нива на шум. Пунктовете се намират на територии, подложени на въздействието на интензивен автомобилен трафик (60%) и в близост до промишлени източници на шум (40%). Относителният дял на шумовите нива в този диапазон запазва високи стойности;
- **Средни шумови нива в диапазона 63 - 67 dB(A):** 27% от замерените шумови нива попадат в този диапазон. Измерени са в 4 пункта, разположени на натоварени пътни артерии и в близост до промишлени източници на шум. През предходната година в тази група са били също 4 пункта;
- **Средни шумови нива в диапазона 58 - 62 dB(A):** измерени са в 2 пункта (13%), разположени на главна пътна артерия и на територии, подлежащи на усилен шумозащита;
- **Средни шумови нива в диапазона под 58 dB(A):** констатирани са в 4 пункта (27%). Шумовите нива са засечени в пунктове, разположени на територии, подлежащи на усилен шумозащита (жилищни зони с неутежен акустичен режим; зони за обществен и индивидуален отдих; зони за лечебни заведения и санаториуми).

Анализ и тенденции на минималните шумови нива

За пет поредни години най-ниски стойности на шум са измерени в пункт № 12 - ул. "Хвойна", кв. "Студен кладенец", който е разположен в територия, подлежаща на усилен шумозащита.

Минималните нива на шум варират в границите от 47.9 dB(A) до 67.9 dB(A). Съпоставени със стойностите от 2010 г., те са по-ниски до 1.2 dB(A). Общо в 8 пункта (53%) са отчетени по-ниски минимални шумови нива.

Минимални стойности на замерените шумови нива по пунктове в гр.Кърджали за периода 2007- 2011 година

Изводи

Анализираните данни от проведения контрол на уличен шум за периода 2007-2011 г. показват слаба тенденция към намаляване, но задържане на сравнително високи нива на стойностите на наднормения шум.

С най-голям относителен дял (33%) отново са контролните пунктовете, в които са регистрирани средни шумови нива в диапазона 68-72 dB(A). Пунктовете се намират на територии, подложени на въздействието на интензивен автомобилен трафик (60%) и в близост до промишлени източници на шум (40%).

Препоръки

С цел създаване на благоприятна и здравословна акустична среда е необходимо прилагането на разнообразни архитектурно-градоустройствени, хигиенни/технически, организационни, пътностроителни, лесозащитни и др. мероприятия от всички заинтересовани страни.

- **При източниците на шум да се използват:**

- Намаляване на шума на двигателите на МПС и усъвършенстване на конструкцията им, контрол за техническата изправност;
- Подходящи гладки улични настилки и малък наклон на улиците;
- Подходяща организация на движението: ограничени и забранени за МПС улици и зони; забрана за форсиране на двигателите; забрана за движение на мотоциклети и тежки камиони в определени райони и часове и т. н.

- **За ограничаване на разпространението на шума в жилищната зона:**

- Правилно зонироване на населеното място, като не се допуска улична мрежа с транзитно движение в микрорайона;
- Достатъчно отстояние на сградите от улиците;
- Екраниране и поглъщане на транспортния шум;
- При планиране на жилищни сгради, разположени на улици, към тях да са обърнати сервизните им помещения и т.н.

- **Подобряване ефективността на транспортните схеми и намаляване на шумовото натоварване**

- Ускоряване изграждането на околновръстен път на гр. Кърджали (основен елемент от заложените мерки в Общинската програма за опазване на околната среда на община Кърджали 2009-2013 година).

2.9.2. ДРУГИ ВРЕДНИ ФИЗИЧНИ ФАКТОРИ

Извършеният радиологичен мониторинг през разглеждания период не установява отклонения в измерените специфични активности на естествените и техногенни радионуклиди в необработваеми почви, спрямо характерните за региона стойности.

Наличието на техногенния радионуклид Цезий-137 в почвата е следствие от широкия трансграничен ефект от радиоактивното замърсяване по време на ядрената авария в Чернобил, наблюдаван и в нашата страна.

Измерените стойности за обща бета радиоактивност на повърхностни води за посочения период са под ПДК (0,750 Вq/l), съгласно Наредба № 7/08.08.1986 г. за показатели и норми за определяне качеството на течащи повърхностни води.

Не се установява изменение на радиологичните характеристики на р. Арда, вследствие на замърсяване на околната среда.

2.10. КУЛТУРНО- ИСТОРИЧЕСКО НАСЛЕДСТВО

Археологически и исторически обекти

Уникални неолитни паметници, антични и средновековни крепости и храмове, археологически обекти и др. са свидетелство за богатото културно-историческо наследство на Източните Родопи.

- През септември 2000 г. в град Кърджали беше открит реставрираният Средновековен манастирски комплекс “Св. Йоан Предтеча” от 9-10 век – един от духовните бисери на града. Обектът бе предмет на археологически разкопки в продължение на 14 години. През 1998 г. в църквата е намерена напълно запазена гробница, в която са открити тленните останки на висш духовник със запазени фрагменти от тъкани и атрибути.
- Съществуват десетки други римски, тракийски и ранно византийски селища, крепости, скални некрополи, скални ниши, надгробни могили, които имат потенциал за развитие и използване.

Уникалното съчетание на културно-исторически и природни забележителности, непознато на друго място в страната, е сериозна предпоставка за развитието на града.

Религиозни обекти

- Енорийски православен храм “Св. Георги Победоносец”, гр. Кърджали – трикорабна, кръстово-куполна църква с вградена камбанария, 20 век - действащ храм;
- Енорийски православен храм “Св. Успение Богородично”, гр. Кърджали, кв. Гледка – трикорабна, базилика, 20 век - действащ храм;
- Средновековен манастирски комплекс “Св. Йоан Подром“, гр. Кърджали - четириъгълна крепостна стена с пет кули, триабсидна, трикорабна кръстокуполна църква /10-14 век / със запазена частично стенопис. Възстановена църква през 2000 г. - действащ храм;
- Мюсюлмански храм – джамия, град Кърджали – храмова сграда, минаре, административно сграда - действащ храм;

Град Кърджали е синоним на етническа и религиозна толерантност - свидетелство за това са много от паметниците от историята и от съвременното. Тя може да бъде своеобразен модел за съжителство между етносите и пример за подражание на другите Балкански страни.

2.11. ЧОВЕШКО ЗДРАВЕ

Според изискванията на Обхвата на Екологичната оценка, в настоящият раздел се разглеждат територии в населените места съгласно действащата нормативна уредба – депа за отпадъци, СОЗ на водоизточници, ПСОВ, охранителни зони около газопроводи и електропроводи и др.

2.12. НАСЕЛЕНИЕ

Процесът на демографско остаряване продължава да се задълбочава.

Въпреки известното намаление на контингентите в трудоспособна възраст те продължават да са с висок дял, което е благоприятен фактор за социално-икономическото развитие на града. Броят на населението над трудоспособна възраст (65+) и на това под трудоспособна възраст (0-14) е много близък, като съотношението между тях е в много малка степен в полза на възрастното население.

Като цяло възрастовата структура на града е по-благоприятна в сравнение с тази за страната.

Обобщени данни за населението на град Кърджали

Година	2010	2011
Град- население	59 538	49 262

От представената в табличен вид информация е видна тенденция на намаляване на населението в град Кърджали. Миграцията се появява, като съществен елемент и оказва пряко влияние върху териториалното разпределение на населението. Смъртността е по-висока от раждаемостта.

Анализ по- показатели на заболяемостта по ниво и структури

Едни от основните индикатори за здравето състояние на населението са демографските показатели и заболяемостта. Независимо, че те се влияят от голям брой фактори - генетични, фактори на риска на живот, работна среда, социално-икономически и др., от съществено значение е и влиянието на околната среда, а Кърджали е рисков екологичен район.

В тази връзка е проучена заболяемостта на детското и възрастното население за периода 2007-2011 година по 15 класа болести по МКБ (Международна класификация на болестите). Данните са предоставени от Районния център по здравеопазване в гр. Кърджали, отразяващи първичната обръщаемост на населението за медицинска помощ към доболничните (поликлиничните) заведения в града. Наблюдавани са общата заболеваемост (първично регистрирани случаи) и някои класове болести по МКБ, които по литературни данни са повлияни в най-висока степен от рисковите фактори на околната среда, респ. автотранспортния трафик. Интерпретирана е и динамиката на заболяемостта по отношение на нивото през стартовата за наблюдавания период 2007 година.

Заболеваемостта се изчислява по рутинна методика и представлява частното от броя на заболяванията, започнали през наблюдавания период, разделен на средния брой на населението, подложено на риск да заболее през същия период. Полученото частно се умножава по 1000, за да се представи за 1000 души от населението.

Данните са представени в таблици и графики:

Абсолютен брой регистрирани заболявания и на 1000 души население от 0 до 17 години от за периода 2007-2011 година

Класове болести	2007		2008		2009		2010		2011	
	бр.	%	бр.	%	бр.	%	бр.	%	бр.	%
I. Някои инф. и паразитни болести	180	2.62	139	2.02	153	2.22	504	7.37	484	7.19
II. Новообразувания	5	0.07	1	0.01	8	0.12	24	0.35	23	0.34

III. Болести на кръвта, кръвотворните органи и отд. нарушения, вкл. имунния механизъм	25	0.36	3	0.04	20	0.29	46	0.67	57	0.85
IV. Болести на ендокринната система, разстройства на храненето и на обмяната на веществата	7	0.10	1	0.01	10	0.15	25	0.37	19	0.28
V. Психични и поведенчески разстройства	11	0.16	3	0.04	13	0.19	44	0.64	43	0.64
VI. Болести на нервната с-ма	40	0.58	4	0.06	13	0.19	33	0.48	44	0.65
VII. Болести на окото и придатъците му	125	1.82	72	1.05	103	1.50	262	3.83	304	4.51
VIII. Болести на ухото и мастоидния израстък	127	1.85	85	1.24	41	0.60	134	1.96	119	1.77
IX. Болести на органите на кръвообращението	29	0.42	3	0.04	10	0.15	20	0.29	26	0.39
X. Болести на дихателната с-ма	284 0	41.3 5	196 2	28.5 7	919	13.3 5	224 5	32.8 2	249 2	37.0 1
XI. Болести на храносмилателната с-ма	101	1.47	75	1.09	125	1.82	315	4.60	343	5.09
XII. Болести на кожата и подкожната тъкан	253	3.68	148	2.16	97	1.41	374	5.47	434	6.45
XIII. Болести на костно мускулната система и съединителната тъкан	17	0.25	8	0.12	19	0.28	59	0.86	79	1.17
XIV. Болести на пикочо-половата система	105	1.53	36	0.52	74	1.08	191	2.79	172	2.55
XV. Бременност, раждане и послеродов период	1	0.01	0	0.00	0	0.00	1	0.01	0	0.00
XVI. Някои състояния възникващи през перинаталния период	0	0.00	0	0.00	1	0.01	4	0.06	4	0.06
XVII. Вродени аномалии	33	0.48	5	0.07	14	0.20	71	1.04	74	1.10
XVIII. Симптоми, признаци и отклонения от нормата, открити при клинични и лаб. изследвания	112	1.63	50	0.73	71	1.03	275	4.02	339	5.03
XIX. Травми и отравяния	171	2.49	53	0.77	136	1.98	324	4.74	368	5.47
XXI. Фактори влияещи в/у здравето състояние на населението	142 5	20.7 5	19	0.28	151	2.19	377	5.51	407	6.04
ОБЩО I-XXI клас	560 7	81.6 4	266 7	38.8 3	197 8	28.7 4	532 8	77.8 9	583 1	86.6 0

Абсолютен брой регистрирани заболявания и на 1000 души население над 18 години за периода 2007-2011 година

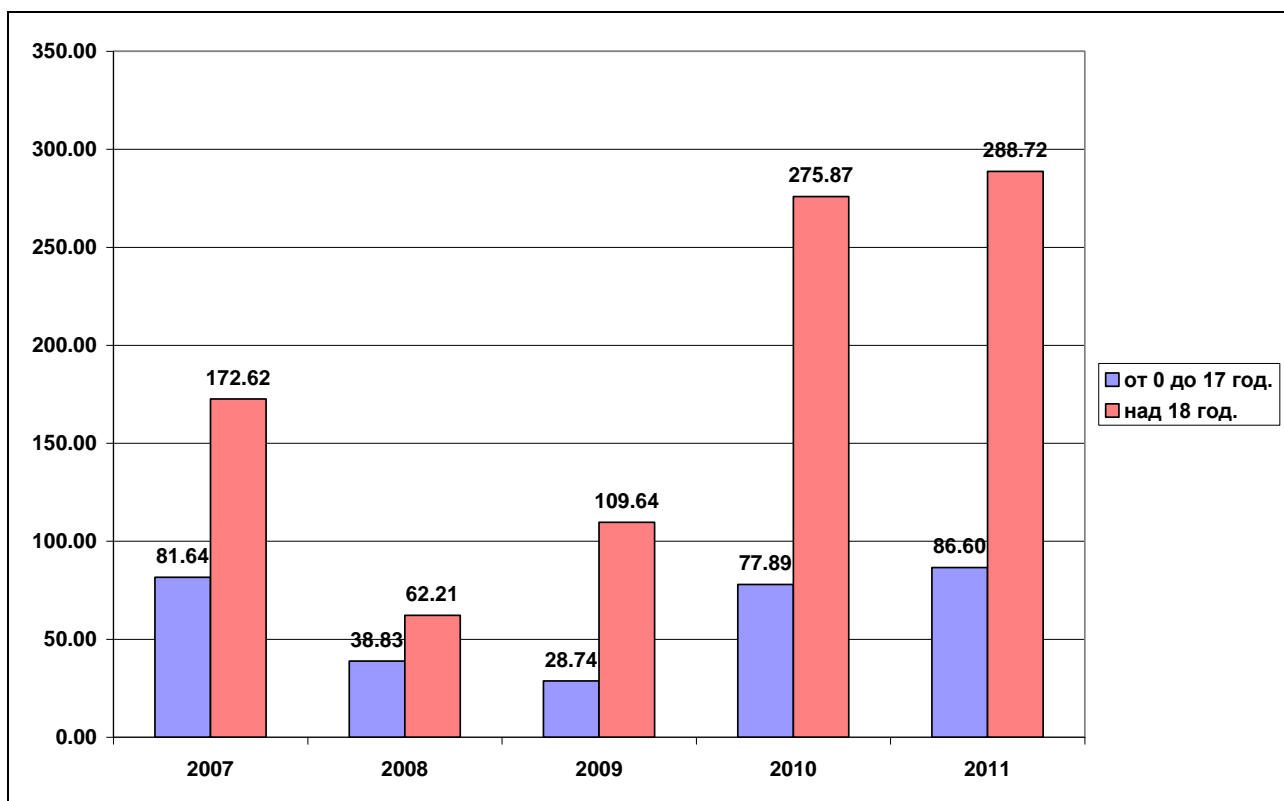
Класове болести	2007		2008		2009		2010		2011	
	бр.	‰	бр.	‰	бр.	‰	бр.	‰	бр.	‰
I. Някои инф. и паразитни болести	309	4.50	170	2.48	132	1.92	406	5.94	425	6.31
II. Новообразувания	95	1.38	58	0.84	169	2.46	442	6.46	460	6.83
III. Болести на кръвта, кръвотворните органи и отд. нарушения, вкл. имунния механизъм	47	0.68	7	0.10	26	0.38	122	1.78	111	1.65
IV. Болести на ендокринната система, разстройства на храненето и на обмяната на веществата	134	1.95	58	0.84	213	3.10	577	8.43	605	8.98
V. Психични и поведенчески разстройства	170	2.48	42	0.61	155	2.25	335	4.90	370	5.49
VI. Болести на нервната с-ма	413	6.01	169	2.46	217	3.15	491	7.18	533	7.92
VII. Болести на окото и придатъците му	407	5.93	172	2.50	320	4.65	810	11.84	853	12.67
VIII. Болести на ухото и мастоидния израстък	267	3.89	132	1.92	237	3.44	694	10.15	698	10.37
IX. Болести на органите на кръвообращението	762	11.10	266	3.87	712	10.35	2015	29.46	2024	30.06
X. Болести на дихателната с-ма	2875	41.86	1642	23.91	1660	24.12	2397	35.04	3289	48.84
XI. Болести на храносмилателната с-ма	493	7.18	247	3.60	500	7.27	1269	18.55	1093	16.23
XII. Болести на кожата и подкожната тъкан	403	5.87	208	3.03	382	5.55	957	13.99	860	12.77
XIII. Болести на костно мускулната система и съединителната тъкан	499	7.27	264	3.84	632	9.18	1572	22.98	1475	21.91
XIV. Болести на пикочо-половата система	809	11.78	367	5.34	714	10.38	1620	23.68	1514	22.48
XV. Бременност, раждане и послеродов период	9	0.13	4	0.06	11	0.16	27	0.39	25	0.37
XVI. Някои състояния възникващи през перинаталния период	0	0.00	0	0.00	0	0.00	0	0.00	0	0.00
XVII. Вродени аномалии	7	0.10	3	0.04	4	0.06	12	0.18	10	0.15

XVIII.Симптоми, признаци и отклонения от нормата, открити при клинични и лаб.изследвания	267	3.89	93	1.35	206	2.99	730	10.67	795	11.81
XIX.Травми и отравяния	512	7.46	292	4.25	496	7.21	1361	19.90	1179	17.51
XXI.Фактори влияещи в/у здравното състояние на населението	3377	49.17	78	1.14	759	11.03	3034	44.35	3122	46.36
ОБЩО I-XXI клас	11855	172.62	4272	62.21	7545	109.64	18871	275.87	19441	288.72

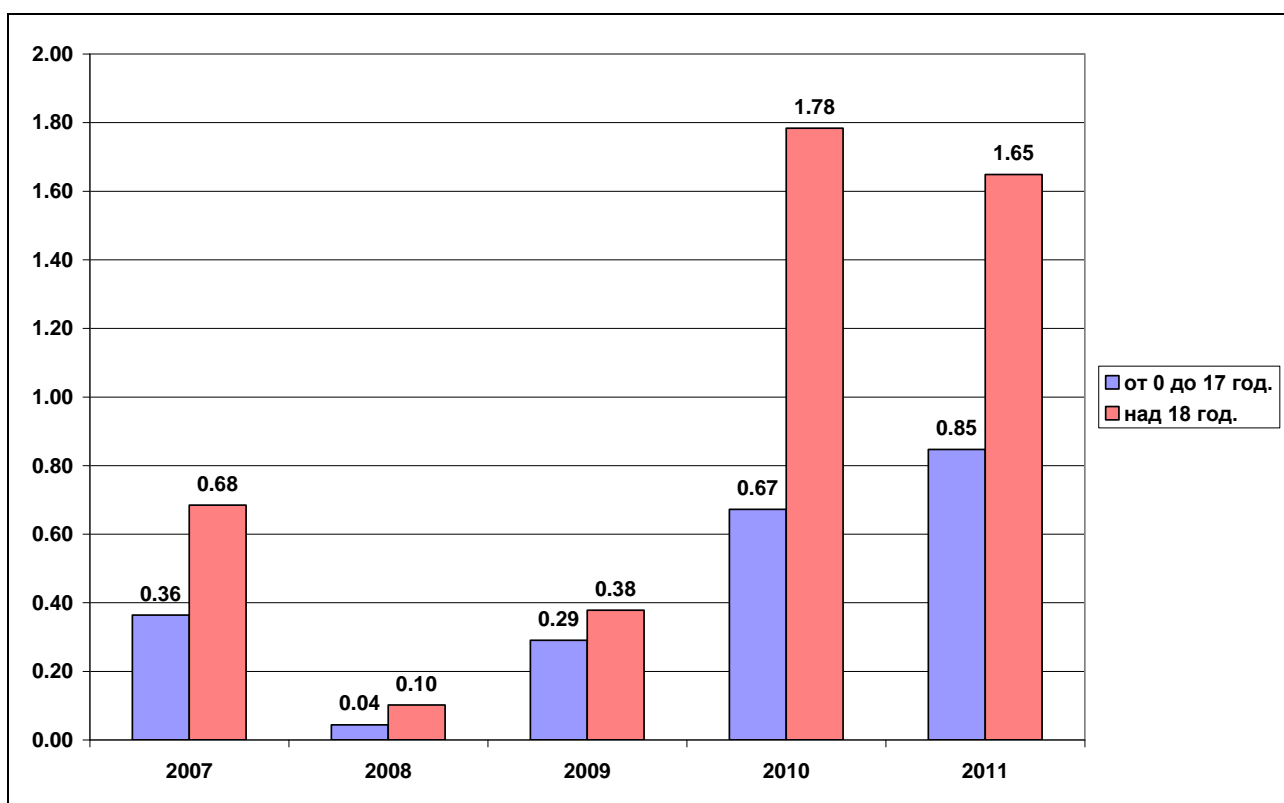
Хоспитализирана заболеваемост в Република България за периода 2007-2011 година

Класове болести	2007		2008		2009		2010		2011	
	брой	на 100000 от населениет о	брой	на 100000 от населениет о	брой	на 100000 от населениет о	брой	на 100000 от населениет о	брой	на 100000 от населениет о
I. Някои инф. и паразитни болести	61477	802,6	55605	729,4	56034	738,7	68154	904,6	52112	709,2
II. Новообразувания	108585	1417,6	114815	1506,1	118680	1564,6	118884	1577,9	131281	1786,5
III. Болести на кръвта, кръвотворните органи и отд. нарушения, вкл. имунния механизъм	9549	124,7	9851	129,2	12454	164,2	14266	189,3	16117	219,3
IV. Болести на ендокринната система, разстройства на храненето и на обмяната на веществата	59739	779,9	66952	878,3	73352	967,1	71528	949,4	69180	941,4
V. Психични и поведенчески разстройства	49006	639,8	49276	646,4	51859	683,7	51881	688,6	52080	708,7
VI. Болести на нервната с-ма	57531	751,1	63514	833,2	68946	909,0	66887	887,8	69865	950,7
VII. Болести на окото и придатъците му	45408	592,8	53762	705,2	60238	794,2	57860	768	60548	824
VIII. Болести на ухото и мастоидния израстък	21898	285,9	23995	314,8	28053	369,8	28006	371,7	27867	379,2
IX. Болести на органите на кръвообращението	255977	3341,8	265849	3487,3	293331	3867,2	284538	3776,6	291832	3971,3
X. Болести на дихателната с-ма	227032	2963,9	231800	3040,6	246528	3250,1	23266	3122,6	222276	3024,8

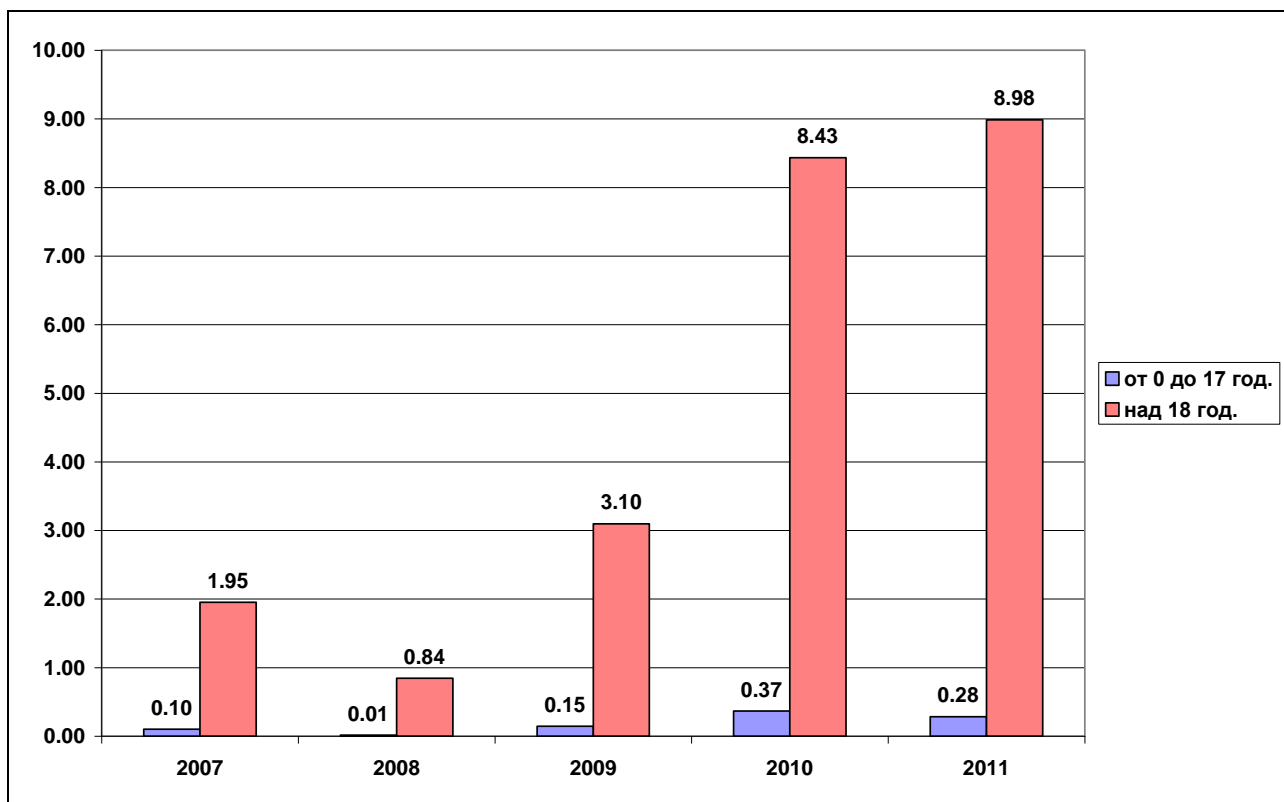
XI. Болести на храносмилателната система	148387	1937,2	150343	1972,1	158733	2092,7	154049	2044,6	167585	2280,5
XII. Болести на кожата и подкожната тъкан	32184	420,2	32324	424,0	35190	463,9	32597	432,6	35295	480,3
XIII. Болести на костно мускулната система и съединителната тъкан	75588	986,8	65005	852,7	70749	932,7	63395	841,4	82368	1120,9
XIV. Болести на пикочо-половата система	128891	1682,7	130598	1713,1	135490	1786,3	131761	1748,8	138735	1888
XV. Бременност, раждане и послеродов период	146326	1910,3	150099	1968,9	153465	2023,2	140247	1861,4	134157	1825,7
XVI. Някои състояния възникващи през перинаталния период	16857	220,1	18307	240,1	14872	196,1	19836	263,3	20384	277,4
XVII. Вродени аномалии	5538	72,3	5533	72,6	5758	75,9	5614	74,5	5493	74,8
XVIII. Симптоми, признаци и отклонения от нормата, открити при клинични и лаб. изследвания	4557	59,5	4944	64,9	5268	69,5	6032	80,1	7948	108,2
XIX. Травми и отравяния	96326	1257,6	98063	1286,3	104083	1372,2	99371	1318,9	100905	1373,1
XXI. Фактори влияещи в/у здравето състояние на населението	184485	2408,5	234853	3080,7	265814	3504,4	267027	3544,2	275149	3744,3
ОБЩО I-XXI клас	173534	22655,3	182548	23945,9	195889	25825,5	191719	25446,3	196117	26688,3
	1		8		7		9		7	

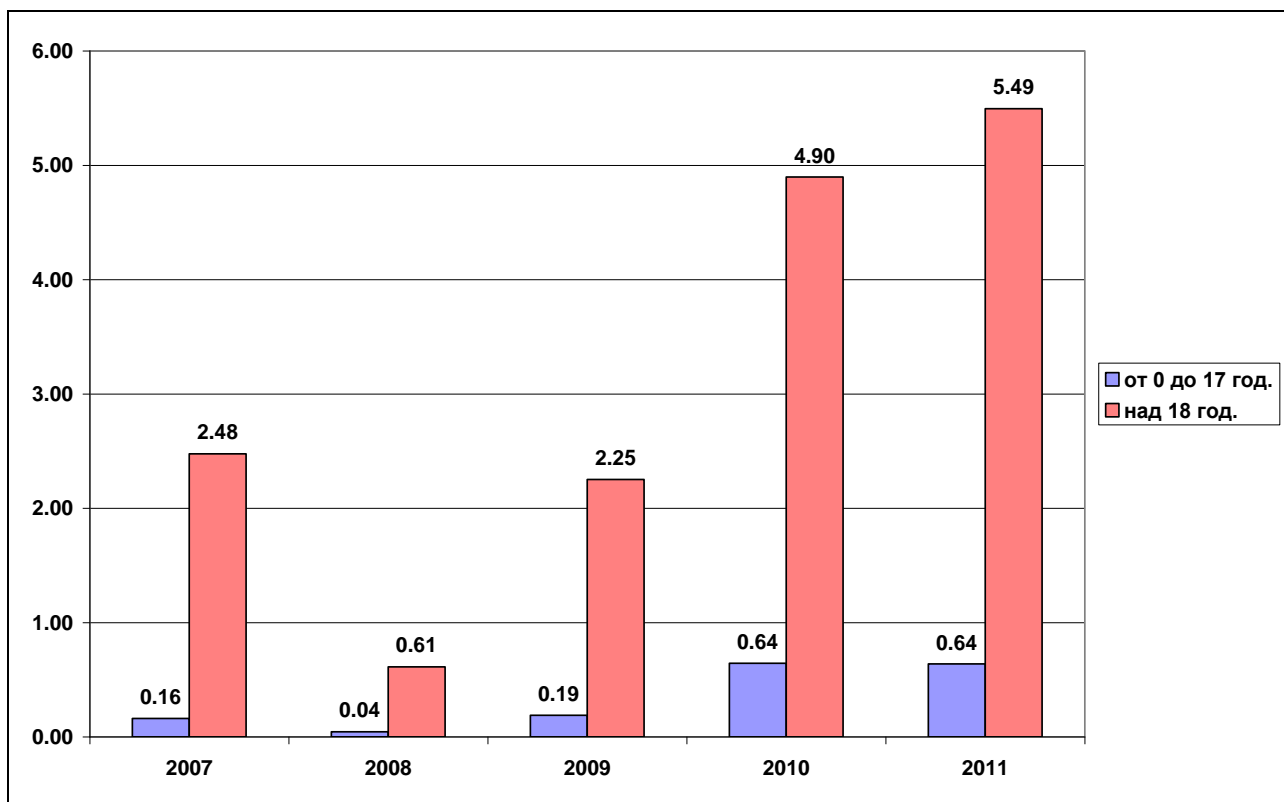
Обща заболяемост при население (0 - 17г. и над 18г.)

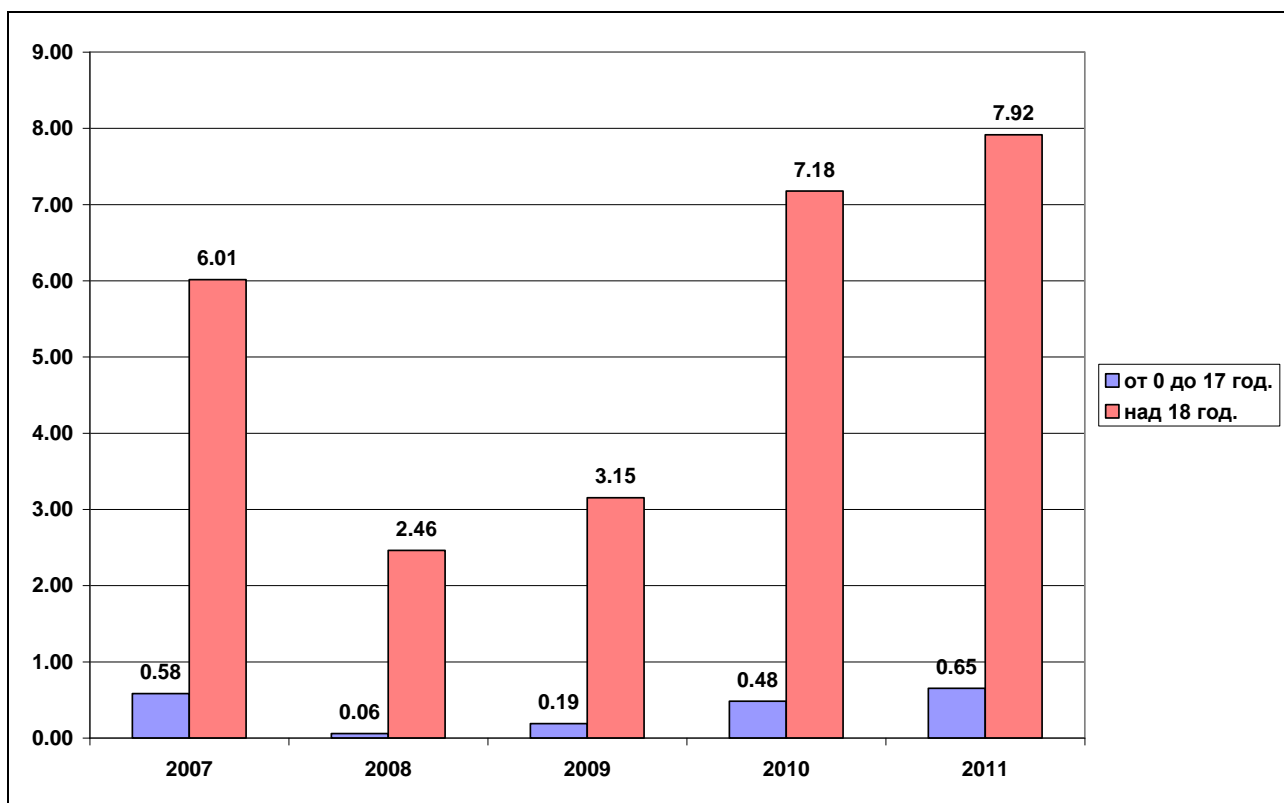
Болести на кръвта, кръвотворните органи и отд.нарушения при население (0 - 17г. и над 18г.)

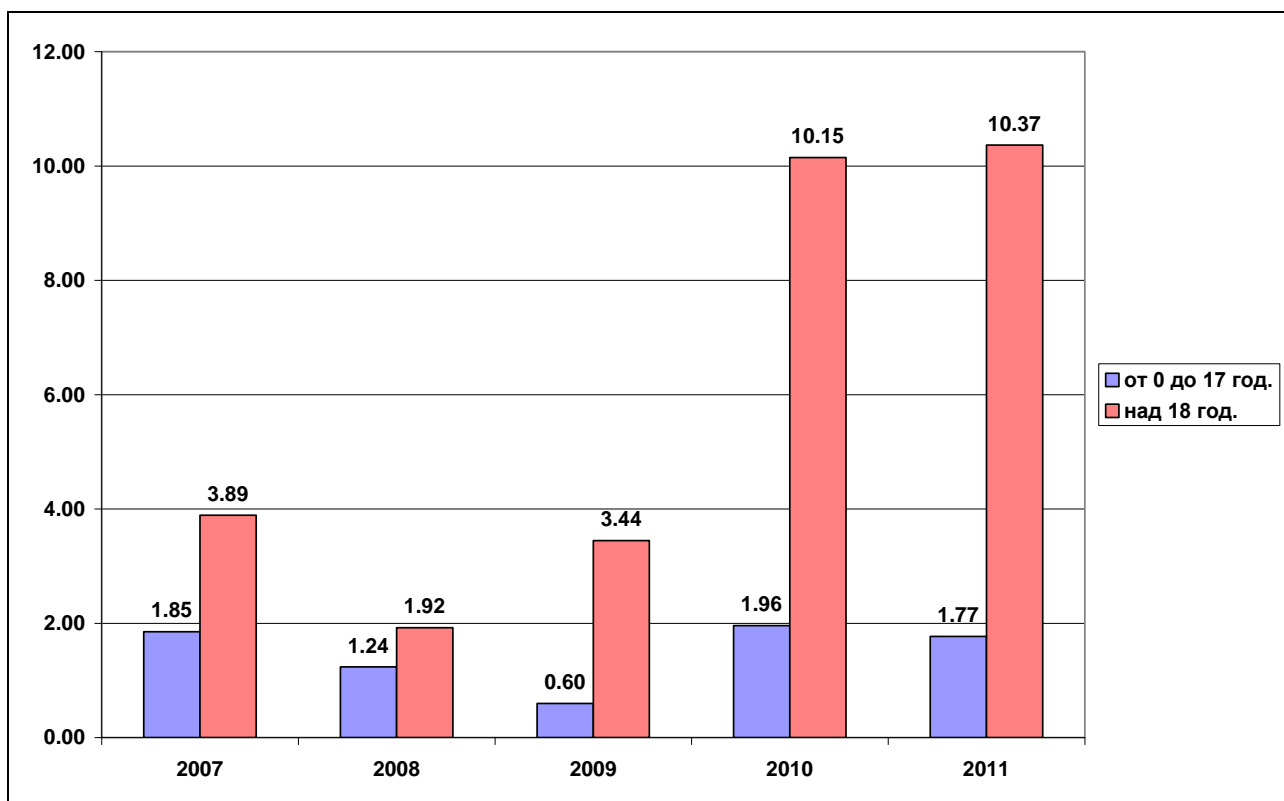
Болести на ендокринната система, разстройства на храненето и на обмяната на веществата при население (0 - 17г. и над 18г.)

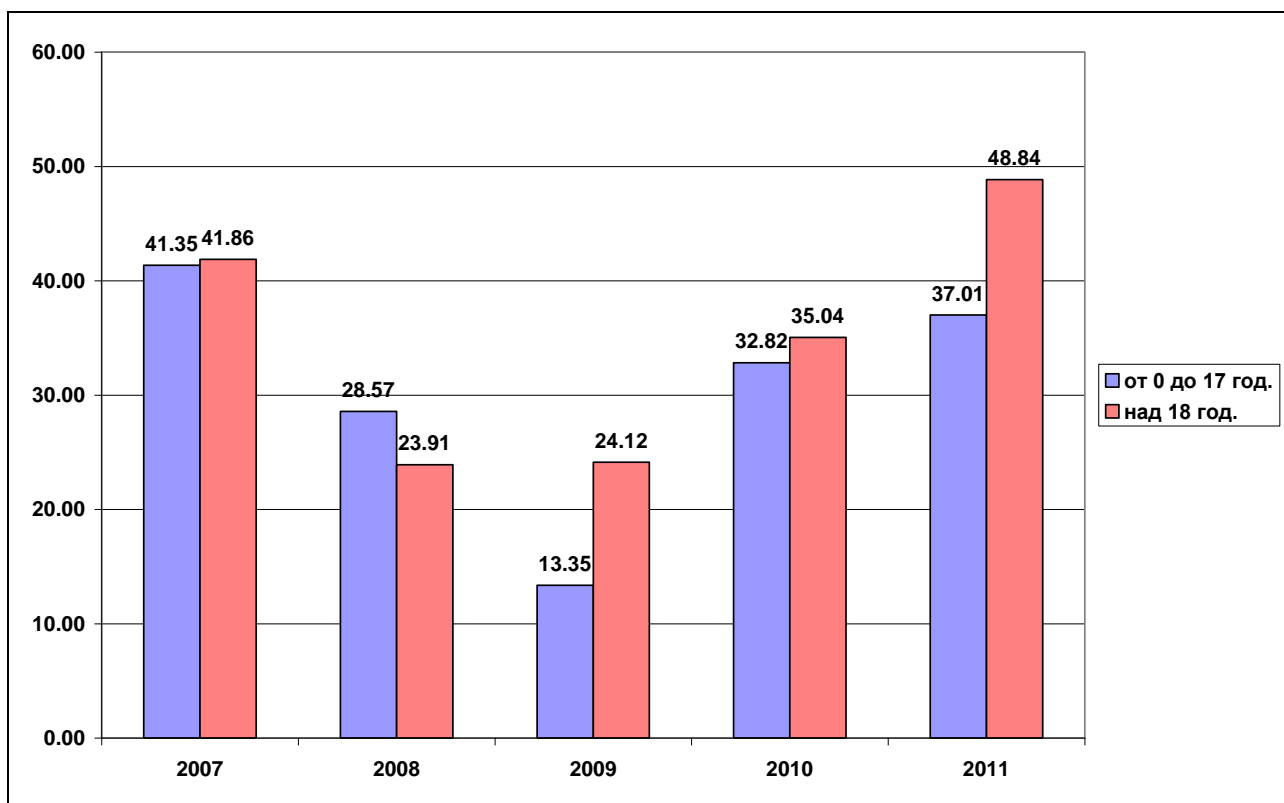
Психични и поведенчески разстройства при население (0 - 17г. и над 18г.)

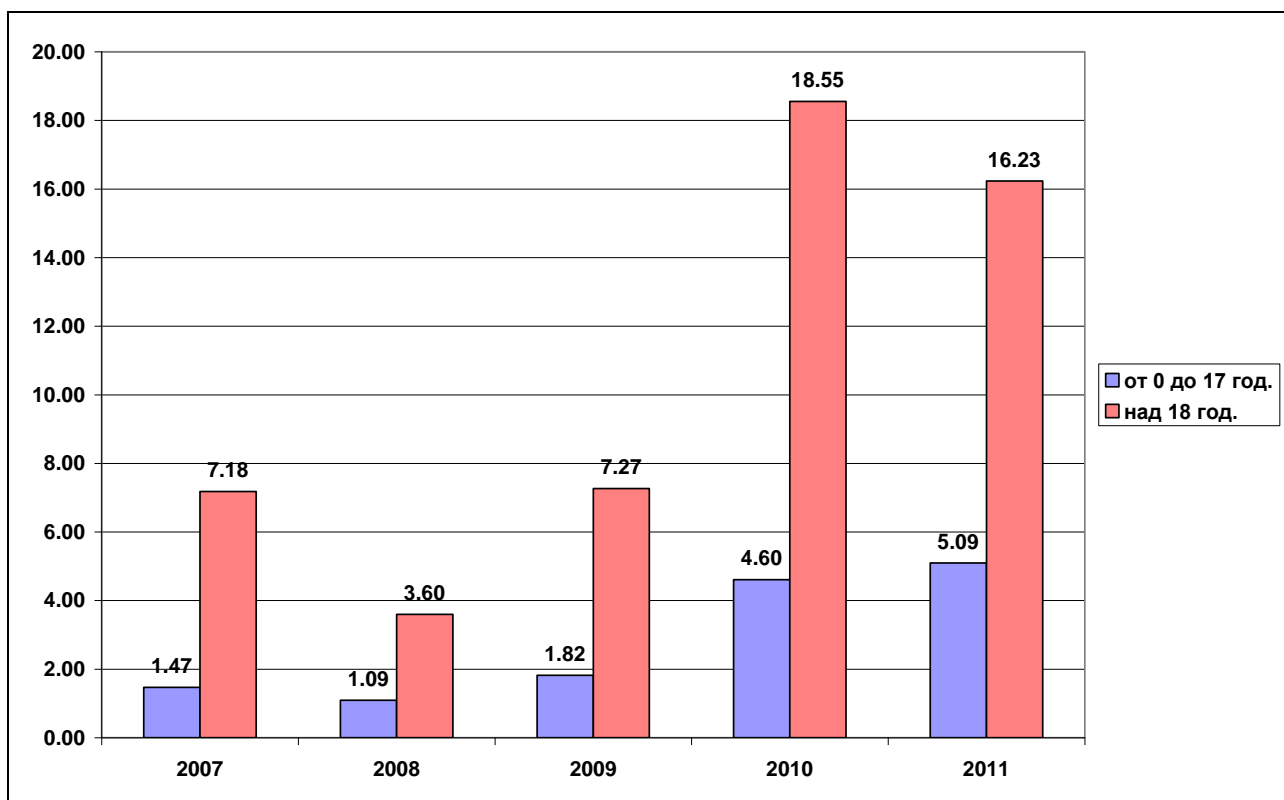
Болести на нервната система при население (0 - 17г. и над 18г.)

Болести на ухото и мастоидния израстък (0 - 17г. и над 18г.)

Болести на дихателната система при население (0 - 17г. и над 18г.)

Болести на храносмилателната система при население (0 - 17г. и над 18г.)

Така представените резултати дават основание за следните **изводи**:

Общата заболеваемост на населението от 0 до 17 год. е завишена. През 2007 год. са регистрирани общо 5607 заболявания с коефициент на заболеваемост 81,64 ‰, а през 2011 г. са регистрирани общо 5831 заболявания с коефициент на заболеваемост 86,60 ‰, като увеличението е с 224 заболявания и с коефициент на заболеваемост 4,95 ‰. През целия период 2007-2011 година в нозологичната структура на заболеваемостта водеща е белодробната патология. През 2007 г. са регистрирани 2840 заболявания на дихателната система с коефициент на заболеваемост 41,35 ‰. През 2011 г. се наблюдава незначително намаление - с 348 регистрирани заболявания на дихателната система, с коефициент на заболеваемост 4,35 ‰.

Следват:

- Инфекциозни и паразитни заболявания – през 2007 г. са регистрирани 188 заболявания, коефициент на заболеваемост 2,62 ‰, а през 2011 г. регистрирани 484 заболявания, коефициент на заболеваемост 7,19 ‰, т.е. увеличението е с 304 заболявания (4,57‰);
- Болести на кожата и подкожната тъкан – през 2007 г. регистрирани 253 заболявания, коефициент на заболеваемост 3,68 ‰, а през 2011 г. регистрирани 434 заболявания, коефициент на заболеваемост 6,45 ‰, т.е. увеличението е с 181 заболявания (2,76‰);
- Травми и отравяния – през 2007 г. са регистрирани 171 заболявания с коефициент 2,49 ‰, а през 2011 г. регистрирани 368 заболявания, с коефициент 5,47‰, т.е. увеличението е с 197 заболявания (2,98‰);
- Болести на храносмилателната система - през 2007 г. са регистрирани 101 заболявания с коефициент 1,47 ‰, а през 2011 г. регистрирани 343 заболявания, с коефициент 5,09‰, т.е. увеличението е с 242 заболявания (3,62‰);
- Болести на окото и придатъците му - през 2007 г. са регистрирани 125 заболявания с коефициент 1,82 ‰, а през 2011 г. регистрирани 304 заболявания, с коефициент 4,51‰, т.е. увеличението е с 179 заболявания (2,69‰);
- Болести на пикочо-половата система - през 2007 г. са регистрирани 105 заболявания с коефициент 1,53 ‰, а през 2011 г. регистрирани 172 заболявания, с коефициент 2,55‰, т.е. увеличението е с 67 заболявания (1,03‰);
- Болести на ухото и мастоидния израстък - през 2007 г. са регистрирани 127 заболявания с коефициент 1,85 ‰, а през 2011 г. регистрирани 119 заболявания, с коефициент 1,77‰, т.е. намалението е с 8 заболявания (0,08‰);
- Болести на костно мускулната система и съединителната тъкан -през 2007 г. са регистрирани 17 заболявания с коефициент 0,25 ‰, а през 2011 г. регистрирани 79 заболявания, с коефициент 1,17‰, т.е. увеличението е с 62 заболявания (0,93‰);
- Вродени аномалии - през 2007 г. са регистрирани 33 заболявания с коефициент 0,48 ‰, а през 2011 г. регистрирани 74 заболявания, с коефициент 1,10 ‰, т.е. увеличението е с 41 заболявания (0,62‰);
- Болести на кръвта, кръвотворните органи и отд.нарушения, вкл. Иmunния механизъм - през 2007 г. са регистрирани 25 заболявания с коефициент 0,36 ‰, а през 2011 г. регистрирани 57 заболявания, с коефициент 0,85‰, т.е. увеличението е с 32 заболявания (0,48‰);
- Болести на нервната система - през 2007 г. са регистрирани 40 заболявания с коефициент 0,58 ‰, а през 2011 г. регистрирани 44 заболявания, с коефициент 0,65‰, т.е. увеличението е с 4 заболявания (0,07‰);

- Психични и поведенчески разстройства - през 2007 г. са регистрирани 11 заболявания с коефициент 0,16 ‰, а през 2011 г. регистрирани 43 заболявания, с коефициент 0,64‰, т.е. увеличението е с 32 заболявания (0,48‰);
- Болести на органите на кръвообращението - през 2007 г. са регистрирани 29 заболявания с коефициент 0,42 ‰, а през 2011 г. регистрирани 26 заболявания, с коефициент 0,39‰, т.е. намалението е с 3 заболявания (0,04‰);
- Новообразувания - през 2007 г. са регистрирани 5 заболявания с коефициент 0,07 ‰, а през 2011 г. регистрирани 23 заболявания, с коефициент 0,34‰, т.е. увеличението е с 18 заболявания (0,27‰);
- Болести на ендокринната система, разстройства на храненето и на обмяната на веществата - през 2007 г. са регистрирани 7 заболявания с коефициент 0,10 ‰, а през 2011 г. регистрирани 19 заболявания, с коефициент 0,28‰, т.е. увеличението е с 12 заболявания (0,18‰).

И при втората възрастова група (над 18 год.) общата заболяемост на населението е значително завишена. През 2007г. са регистрирани 11855 заболявания с коефициент на заболяемост 172,62 ‰, през 2011 г. са регистрирани общо 19441 заболявания с коефициент на заболяемост 288,72 ‰, т.е. увеличението е с 7586 заболявания (116.09‰).

В нозологичната структура на заболяемостта и тук водеща е белодробната патология. През 2007 г. са регистрирани 2875 заболявания, с коефициент на заболяемост 41,86 ‰, а през 2011 г. са регистрирани 3289 заболявания, с коефициент на заболяемост 48,84 ‰. Увеличението е с 414 регистрирани заболявания (6.98‰).

Следват:

- Болести на органите на кръвообращението – през 2007 г. са регистрирани 762 заболявания, с коефициент 11,10 ‰, през 2011 г. са регистрирани 2024 заболявания, с коефициент 30,06 ‰, т.е. увеличението е с 1262 заболявания (18,96‰);
- Болести на пикочо-половата система – през 2007 г. са регистрирани 809 заболявания, с коефициент на заболяемост 11,78 ‰, през 2011 г. са регистрирани 1514 заболявания, с коефициент на заболяемост 22,48 ‰, т.е. увеличението е със 705 заболявания (10,70‰);
- Болести на костно мускулната система и съединителната тъкан -през 2007 г. са регистрирани 499 заболявания с коефициент 7,27 ‰, а през 2011 г. регистрирани 1475 заболявания, с коефициент 21,91‰, т.е. увеличението е с 976 заболявания (14,64‰);
- Травми и отравяния – през 2007 г. са регистрирани 512 заболявания, с коефициент 7,46 ‰, през 2011 г. са регистрирани 1179 заболявания, с коефициент 17,51 ‰, т.е. увеличението е с 667 заболявания (10,05‰);
- Болести на храносмилателната система – през 2007 г. са регистрирани 493 заболявания с коефициент на заболяемост 7,18 ‰, през 2011 г. са регистрирани 1093 заболявания с коефициент на заболяемост 16,23 ‰, т.е. увеличението е с 600 заболявания (9,05‰);
- Болести на кожата и подкожната тъкан – през 2007 г. регистрирани 403 заболявания, коефициент на заболяемост 5,87 ‰, а през 2011 г. регистрирани 860 заболявания, коефициент на заболяемост 12,77 ‰, т.е. увеличението е с 457 заболявания (6,90‰);
- Болести на окото и придатъците му – през 2007 г. регистрирани 403 заболявания, коефициент на заболяемост 5,87 ‰, а през 2011 г. регистрирани

860 заболявания, коефициент на заболяемост 12,77 ‰, т.е. увеличението е с 457 заболявания (6,90‰);

- Болести на ухото и мастоидния израстък – през 2007 г. регистрирани 267 заболявания, коефициент на заболяемост 3,89 ‰, а през 2011 г. регистрирани 698 заболявания, коефициент на заболяемост 10,37 ‰, т.е. увеличението е с 431 заболявания (6,48‰);
- Болести на ендокринната система, разстройства на храненето и на обмяната на веществата – през 2007 г. регистрирани 134 заболявания, коефициент на заболяемост 1,95 ‰, а през 2011 г. регистрирани 605 заболявания, коефициент на заболяемост 8,98 ‰, т.е. увеличението е с 471 заболявания (7,03‰);
- Болести на нервната система – през 2007 г. регистрирани 413 заболявания, коефициент на заболяемост 6,01 ‰, а през 2011 г. регистрирани 533 заболявания, коефициент на заболяемост 7,92 ‰, т.е. увеличението е със 120 заболявания (1,90‰);
- Новообразувания – през 2007 г. регистрирани 95 заболявания, коефициент на заболяемост 1,38 ‰, а през 2011 г. регистрирани 460 заболявания, коефициент на заболяемост 6,83 ‰, т.е. увеличението е с 365 заболявания (5,45‰);
- Някои инф. и паразитни болести – през 2007 г. регистрирани 309 заболявания, коефициент на заболяемост 4,50 ‰, а през 2011 г. регистрирани 425 заболявания, коефициент на заболяемост 6,31 ‰, т.е. увеличението е със 116 заболявания (1,81‰);
- Психични и поведенчески разстройства – през 2007 г. регистрирани 170 заболявания, коефициент на заболяемост 2,48 ‰, а през 2011 г. регистрирани 370 заболявания, коефициент на заболяемост 5,49 ‰, т.е. увеличението е с 200 заболявания (3,02‰);
- Болести на кръвта, кръвотворните органи и отд. нарушения, вкл. Имунния механизъм – през 2007 г. регистрирани 47 заболявания, коефициент на заболяемост 0,68 ‰, а през 2011 г. регистрирани 111 заболявания, коефициент на заболяемост 1,65 ‰, т.е. увеличението е с 64 заболявания (0,96‰);
- Вродени аномалии – през 2007 г. регистрирани 7 заболявания, коефициент на заболяемост 0,10 ‰, а през 2011 г. регистрирани 10 заболявания, коефициент на заболяемост 0,15 ‰, т.е. увеличението е с 3 заболявания (0,05‰).

В заключение общата заболяемост на населението за периода 2007-2011 година е завишена, по-изразено при възрастното население, видно от горепредставените показатели.

Характеристика на идентифицираните рискови фактори за човешкото здраве

Шумът, като фактор на съвременната селищна среда, се отличава с разностранно влияние върху здравето, равностранно по негативен ефект на останалите замърсители на околната среда.

Влиянието на шума върху организма зависи от интензитета, спектъра и характера на шума, времетраенето на шумовото въздействие, индивидуалната чувствителност на човека и др.

Шумът предизвиква три форми на увреждане на слуховия анализатор: временно (преходно) понижаване на слуха - остра умора на слуховия анализатор; трайно хронично увреждане на слуха, известно като професионална твърдохост; остра звукова травма.

При краткотрайни шумово въздействие и в началото на трудовия стаж в шумни професии настъпва преходно понижаване на слуха. Промените в случая са

функционални и обратими. При правилен профилактичен и лечебен режим слухът се възстановява напълно.

При продължително излагане на интензивен шум възниква професионална твърдоухост с характерни прояви - прогресиращо понижаване до загуба на слуха. Наблюдава се определена връзка между твърдоухостта и производствения стаж. Тя е характерна за работниците с по-голям трудов стаж. В основата на заболяването лежат дистрофични промени в кортиевия орган. Най-напред се увреждат ресничестите клетки, които възприемат звука, а по-късно - опорните. Най-изразени са промените в долните и средните извивки на кортиевия орган. Първо се засяга възприемането на високите тонове - 4000 Hz, а по-късно и в по-малка степен - възприемането на ниските. Болният не чува звънеца, но чува добре говора. По-късно се намалява чувствителността на слуха към шепота, а след това и към говора. Едновременно с понижаването на слуха се появява характерен много мъчителен шум в ушите, който се чува не само по време на работа, но и непосредствено след шумовото въздействие, особено през нощта. Болният има чувство на "запълненост в ухото". При много силен шум се появява виене на свят вследствие засягане на вестибуларния апарат.

В някои случаи шумът може да предизвика изменения в средното ухо. В началото се установява хиперемия на лигавицата, а по-късно - спазъм до атрофия на мускулите на слуховите костици. В някои случаи в *membrana tympani* се наблюдават значителни изменения до пълна склероза. Устойчивостта на лигавицата на средното ухо е намалена. Увеличава се честотата на гнойните отити.

При много интензивен шум може да възникне остра звукова травма: остра болка и шум (пищене) в ушите, понякога руптура на *membrana tympani* с кръвотечение от външния ушен канал, виене на свят, гадене, повръщане, загуба на равновесие, остро намаление на слуха в засегнатото ухо.

Изложените по-горе състояния, провокирани от шума се наблюдават основно в производствена среда.

Не по-малко е въздействието му върху целия организъм и при по-ниски, но наднормени нива при продължителна и постоянна експозиция, каквато се наблюдава при автомобилния трафик.

Ефектите от шумовото замърсяване са специфични-слухови и неспецифични-екстрааурални.

Неспецифични - екстрааурални, ефекти на шума.

Нарушенията в нервната, сърдечно-съдовата, ендокринната и други системи вследствие стресогенния характер на шума, формират неспецифичните или екстраауралните му ефекти.

Въздействието на шума върху централната нервна система (ЦНС) може да предизвика нарушения в психо-моторната сфера (по правило при интензивен и много интензивен шум) и общи смущения в психичната сфера.

Шумът предизвиква засилена секреция на адреналин и алдостерон, промени в електролитите с достоверно увеличение на серумния калций и магнезий и тенденция за нарастване на серумния фосфор. Увеличава се и екскрецията на магнезий и фосфати.

Наднорменият шум увеличава сърдечно-съдовия риск. Преобладава становището за позитивна корелационна връзка между артериалната хипертония и шумовата експозиция. Достоверно нараства серумният холестерол и триглицеридите. Описани са при експериментални проучвания, имунологични промени, а също и ембриотропно действие на интензивен шум.

С Наредба № 6 от 26 юни 2006 г. са определени показателите за шум в урбанизираните територии, отчитащи степента на дискомфорт през различните части на денонощието, граничните стойности на показателите за шум в околната среда, методите за оценка на

стойностите на показателите за шум и на вредните ефекти от шума върху здравето на населението (ДВ, бр. 58/2006 г.).

Гранични стойности на нивата на шума в различните територии и устройствени зони в урбанизираните територии и извън тях

Територии и устройствени зони в урбанизираните територии и извън тях		Еквивалентно ниво на шума в dB(A)		
		ден	вечер	нощ
1		2	3	4
1.	Жилищни зони и територии	55	50	45
2.	Централни градски части	60	55	50
3.	Територии, подложени на въздействието на интензивен автомобилен трафик	60	55	50
4.	Територии, подложени на въздействието на релсов железопътен и трамваен транспорт	65	60	55
5.	Територии, подложени на въздействието на авиационен шум	65	65	55
6.	Производствено-складови територии и зони	70	70	70
7.	Зони за обществен и индивидуален отдих	45	40	35
8.	Зони за лечебни заведения и санаториуми	45	35	35
9.	Зони за научноизследователска и учебна дейност	45	40	35
10.	Тихи зони извън агломерациите	40	35	35

Най-голям дял в шумовото замърсяване в населените места има автомобилният транспорт. Непрекъснато нарастващият трафик от моторните превозни средства и грешките в градоустройственото планиране формират неблагоприятната акустична обстановка в урбанизираните територии.

Химични замърсители от компонента атмосферен въздух

Олово и кадмий – тежки метали, имащи както непосредствен, така и отдалечен токсичен и канцерогенен ефект. Те са особено опасни за здравето, тъй като кумулират в организма - оловото се натрупва в кости и зъби и преди това циркулира в кръвта.

Автомобилите с бензинови двигатели са основните източници на Pb в атмосферния въздух. Оловосъдържащият бензин (тетраетил и тетраметил Pb) е бил основният източник на атмосферно замърсяване в световен мащаб през 70-те и 80-те години на миналия век. Въвеждането на безоловен бензин драстично снижава оловните емисии от транспорта, тъй като съдържанието на Pb в него е 0.0005 g/L.

Емисиите от автотранспорта имат бимодално разпределение. Субмикронната част на емитираното във въздуха Pb е продукт на изгарянето на бензина при високи температури и следователно влиза в състава на ауспуховите газове. По-едриите частици (диаметър 1.0 – 18 µm) се образуват в следствие на физични процеси, вторично суспендиране на праха от пътното платно, триене на гуми или тампоните на спирачките.

Във въздуха, в близост до пътните магистрали, над 80% от оловните частици са с размери <PM 2.5.

Суспендираните частици емитират при горене на дизелово гориво, като фините прахови частици са по-малки от PM 2,5. В най-високата си точка на разпрашаване те са около 0.1 µm.

Оловото попада в човешкия организъм главно по респираторен път (20-60 %) и гастроинтестинален път (10 % при възрастни и около 40 - 50 % при децата).

Токсичните му ефекти се дължат на инактивирането на SH-групите или на конкурентно заместване на есенциални метални йони в молекулите на редица важни за организма ензими. По този начин много органи и системи се оказват уязвими към вредния ефект на оловото. Засягат се също и репродуктивните процеси.

При продължителна експозиция на ниски концентрации оловни аерозоли се наблюдават нарушения преди всичко в хемоглобиновия синтез, еритропоезата, нервната система и повишаване на артериалното налягане. Оловото е кумулативна отрова с продължителен период на излъчване (от няколко дни до 25 години).

С Наредба № 12 (ДВ, бр. 58/2010 г.) е приета следната ПДК на оловни аерозоли в атмосферния въздух:

- средногодишна ПДК за оловни аерозоли (за една календарна година) - 0,5 µg/m³.

Засиленият автомобилен трафик повишава значително нивото на Cd в местат, намиращи се в непосредствена близост до интензивно експлоатираните пътища. Концентрацията на Cd във въздуха е най-висока на разстояние 0-10 m от пътното платно. Аналогична картина на замърсяване се наблюдава в крайпътната земна маса, която от своя страна чрез ресуспензия, става източник на съдържащ Cd прах. Допълнителни източници на незначителни количества кадмиеви емисии се явяват износването на автомобилните гуми и изгарянето на транспортни горива.

Кадмият постъпва в организма чрез дишането. По-малко от 50 % от вдишвания кадмий се абсорбира. Отлага се в черния дроб, от там бавно преминава в бъбреците, където се установяват най-високите му концентрации. Отделянето на кадмия от организма е много бавно. Необходими са около 10 години, за да се отдели половината от количеството му в черния дроб и бъбреците.

При продължителна експозиция на ниски концентрации на кадмий, критичен орган се явяват бъбреците. Те се увреждат необратимо след надвишаване нивото на кадмия в бъбречната кора над 200 mg/kg. Липсват достатъчно данни за канцерогенната активност на кадмия и евентуалната му връзка с рака на простатата и белия дроб, поради което Международната агенция за проучване на рака го класира в група 2B, т.е. без доказан риск за човека. По тази причина допустимите концентрации на кадмия във въздуха не се определят на базата на канцерогенен ефект.

Нашето законодателство определя следните ПДК за кадмий в атмосферния въздух (Наредба №14, ДВ, бр. 14/2004 г.):

- средноденонощна ПДК (за 24-часова експозиция) - 0,00002 mg/m³;

- средногодишна ПДК (за 1-годишна експозиция) - 0,00001 mg/m³.

Въглероден моноксид – прониква в организма при вдишване. В кръвта се свързва с хемоглобина и образува карбоксиемоглобин, чиято връзка е 250 пъти по-стабилна отколкото на оксиемоглобина. Вредното му въздействие произтича от нарушаване преноса на кислород до тъканите. Пренаталната експозиция води до увреждане на плода. Образуването на карбоксиемоглобин определя здравните ефекти на въглеродния оксид.

Образуваният карбоксиемоглобин води до хипоксия в тъканите и смущения в чувствителните на кислородния дефицит органи: сърце, мозък, кръвоносни съдове и

формени елементи. Рискът за здравето се оценява на базата на образувания карбоксиемоглобин в организма, което зависи от концентрацията му във въздуха и продължителността на експозицията. При ниски концентрации на карбоксиемоглобин (под 10 %) се засилват симптомите при болни от стенокардия или се извяват невроповеденчески ефекти.

Като безопасно ниво се определя 2,5 - 3,0 % карбоксиемоглобин, което е еквивалентно на 30-минутна експозиция на 60 mg/m^3 или при 8-часова експозиция на 10 mg/m^3 . Болни от сърдечно-съдови заболявания са чувствителни към високи концентрации.

Азотни окиси (NO_2 , N_2O_3 , NO , N_2O_4) – имат силно дразнещо действие, тъй като при взаимодействието им с водата в организма се образуват киселини (азотна, азотиста), водещи до натрупване в кръвта на токсичните нитрати и нитрити. Влияят и върху горните дихателни пътища (кашлица, задушаване при големи концентрации). Азотният монооксид (NO) действа предимно върху ЦНС.

Азотният диоксид навлиза в човешкия организъм чрез дишането. По-голяма част от азотния диоксид се абсорбира в организма, а значителна част от него може да се задържи дълго време в белия дроб. Продължително въздействие на концентрации над ПДК може да причини структурни промени в белия дроб. Вредното въздействие на този замърсител се отразява предимно върху дихателните функции. Неблагоприятно се повлияват хронично болните с респираторни инфекции, а особено чувствителни към повишаване нивото на азотния диоксид са болните от белодробна астма.

Установено е, че при кратковременна експозиция, най-ниската концентрация, при която се наблюдава ефект върху астматици (в течение на 1 час) е $560 \text{ } \mu\text{g/m}^3$, която служи като основа за определяне на допустимите граници за замърсяване на въздуха.

С Наредба №12 (ДВ, бр.58/2010г.) са определени следните ПДК за азотен диоксид:

- средночасова ПДК (за 1-часова експозиция) - $200 \text{ } \mu\text{g/m}^3$;
- средногодишна ПДК (за 1-годишна експозиция) - $40 \text{ } \mu\text{g/m}^3$;
- алармен праг - $400 \text{ } \mu\text{g/m}^3$, измерени през три последователни часа в пунктовете

за мониторинг, които са представителни за качеството на въздуха в даден цял район или агломерация.

При повишаване на алармените концентрации се налага прилагането на мерки за ограничаване на вредното въздействие на замърсителя.

Серни окиси – въздействат върху лигавицата (очи, горни дихателни пътища).

Серният диоксид постъпва в организма чрез респираторната система. При високи концентрации абсорбцията му достига до 90 % в горните дихателни пътища и по-малко в по-ниските отдели на дихателната система.

При кратковременна експозиция на серен диоксид се засяга преди всичко дихателната система. Отбелязва се голямо разнообразие на индивидуална чувствителност на населението към серен диоксид, но особено чувствителни са лица болни от бронхиална астма. Действието на серния диоксид върху дихателната система като правило се съчетава с влиянието на праха.

Чувствителни групи от населението към експозиция на серен диоксид са децата, възрастните, хората с астма, със сърдечно-съдови заболявания или хронични белодробни заболявания. Здравните ефекти на серния диоксид се проявяват с нарушение на дишането, белодробни заболявания, нарушение на имунната защита на белия дроб, агравация на съществуващи белодробни и сърдечно-съдови заболявания. Трудно е да се отдели действието на серния диоксид от това на праха, с което се свързва също повишената честота на хоспитализации и смърт.

С Наредба № 12 (ДВ, бр. 58/2010г.) са определени ПДК за серен диоксид. Въведените ПДК целят предпазване от вредния ефект на серния диоксид. Възприетите норми за серен диоксид са следните:

- средночасова ПДК (за 1-часова експозиция) - 350 $\mu\text{g}/\text{m}^3$;
- средноденонощна ПДК (за 24-часова експозиция) - 125 $\mu\text{g}/\text{m}^3$;
- алармен праг - 500 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, измерени през 3 последователни часа в пунктовете за мониторинг, които са представителни за качеството на въздуха в не по-малко от 100 km^2 или целия район или агломерация независимо от това, коя от указаните територии е най-малка.

При превишаване на алармените концентрации се налага прилагането на мерки за ограничаване на вредното въздействие на замърсителя.

Оценка на възможностите за комбинирано, комплексно, кумулативно и отдалечено въздействие на рисковите фактори

Комбинираното въздействие на компонентите на околната среда, особено в екологично рисковите райони, какъвто е районът на град Кърджали (с минно-преработвателна и металургична промишленост), повишава заболяемостта на населението, подложено на експозиция.

Част от постоянните замърсители на атмосферния въздух, емитирани от промишлени източници, автомобилния трафик и други оказват едновременен ефект върху човешкия организъм. Така например, въглеродният оксид повишава токсичността на паро-газо-аерозолните смеси, поради дразнене на дихателния център и хипоксия. При комбинирането му с азотни окиси има повишен риск.

Комбинираната експозиция от въглероден оксид, азотни и серни оксиди, води до усилване (потенциране) на токсичния ефект.

Наред с комбинираното действие на токсичните вещества има и данни за комплексно действие – например, съчетаване на шум и експозиция с тежки метали (олово). Тук се касае за адитивно действие, т.е. сумиране на ефекта. В този случай има по-висок риск от здравни отклонения за постоянно пътуващите шофьори, независимо от ниските концентрации на химически замърсители и шум.

За повечето от разглежданите атмосферни замърсители - олово, кадмий, полиароматни въглеводороди (бензпирен), азотен диоксид - по литературни данни съществува отдалечен (върху поколенията) и канцерогенен ефект (рак на белите дробове и левкемия при децата).

Тежките метали (Pb, Cd), имат кумулятивно въздействие, тъй като образуват депа, които при определени условия отново преминават в кръвта и могат да повишат рязко биологичните пределно допустими концентрации (БПДК), като създават картината на отравяния от различна степен.

Експозицията (директна и индиректна) на населението може да се осъществи едновременно по няколко пътя – чрез въздуха, водата, хранителните продукти собствено производство.

Директна експозиция е налице, когато замърсителите на околната среда достигнат човешкия организъм, проникнат в него и метаболират в биологичните му среди.

За прецизиране експозицията на населението е необходимо да бъде направен мониторинг на съответните показатели.

Препоръки за здравна защита и управление на риска

На базата на техническите нормативи за пътно строителство, които са регламентирани в Наредба 2, максималната пропускателна способност на една пътна лента е 1200 транспортни средства на час или общата интензивност на транспортните потоци е 4 800 единици на час. При тази плътност на транспортния поток – шумовата характеристика съставлява 83 dB/A на стандартно разстояние 7,5 м от оста на крайната лента.

Нивото на шума на разстояние 20 м е около 78 dB/A., т.е. при допустимо ниво на шума 60 dB/A превишението е 18 dB/A. При 240 м е около 65 dB/A, т.е. 5 dB/A над нормата.

1. За осигуряване на нормативното ниво на шума следва да се използва най-разпространения в света строително-акустичен метод – т.нар. транспортни шумозащитни екрани. Като се вземе предвид акустичната ефективност на тези съоръжения и изчислените превишения на нивото на шума следва в различните участъци в зависимост от разстоянието от пътя до I-та линия на застрояване на урбанизираните територии да се предвидят екрани с височина от 2 до 3,5 метра.

2. Друга мярка за понижаване на шумовото ниво е монтирането на специални шумозащитни дограми, които понижават шума от 10 до 38 dB/A, но трябва да се има предвид, че този вариант е много по-скъп и съществува субективен, индивидуален фактор (съгласието на обитателите в съответните жилищни помещения).

3. Използването на методи и средства като строителство на зелени диги, оформянето на площ със зелени насаждения не е целесъобразно поради ниската акустична ефективност - например поле от зелени насаждения с ширина 100 м намалява нивото на шума с 0.5 dB/A. Този метод е приложим за „оздравяване” на атмосферния въздух, засаждане на специфични декоративни растения със способност да адсорбират съответни замърсители.

2.13. МАТЕРИАЛНИ ЦЕННОСТИ

Икономическо състояние

В град Кърджали са изградени значителен брой предприятия, дружества и фирми в цветната металургия, машиностроене, текстилна и трикотажна промишленост, дървообработваща и мебелна промишленост, електроника и хранително-вкусова промишленост. 80 % от всички предприятия са частна собственост и само 14 % е държавна и общинска. В структурата на регистрираните предприятия най-голям дял има търговията и само 10,5 % заема промишлеността. Дружествата са със сравнително съвременен оборудване, и в тях работят високо квалифицирани специалисти.

Голямо богатство са огромните залежи на перлит, бентонит и естествени зеолити, 90 % от производството, на които се използват в строителството, циментовата промишленост и селското.

Бентонитовото находище се намира близо до гр. Кърджали и е практически неизчерпаемо. То се характеризира с благоприятни минно-технически условия, което дава възможност за осъществяване на открит добив.

Бентонитът е от натриево-калциев тип, каквито са и почти всички находища в Европа. Второто нерудно находище е на зеолит и също е близо до гр. Кърджали. То е практически неизчерпаемо и подобно на бентонита се добива по открит начин. Съставен е главно от 70-90 % клиноптитолит.

В близост до Кърджали се намира и едно от най-богатите находища на България на трас. Той е основната суровина за производство на цимент.

Все още неразработени са огромните залежи на качествен мрамор и облицовачни материали, като: гнайси, туфи и варовици.

Разкриването на тези производства може да се счита за приоритет в добивния сектор на икономиката на града.

Град Кърджали е център на производството на цветни метали: олово, цинк, кадмий и др.

Машиностроителната промишленост осигурява производството на машини, съоръжения и инструменти, необходими за подземния рудодобив и обогатяването; хидравлични и пневматични изделия; високо пречиствателна техника; гама от манометри за ниско, средно и високо налягане и други.

Предприятията от текстилната и трикотажната промишленост са специализирани в производството на всички видове горни и долни облекла.

Мебелните заводи произвеждат мебели и дограма с добро качество, макар да работят с намален капацитет.

Съществуващите строителни дружества са снабдени с модерна лека и тежка механизация и съвременна база за добив на инертни материали, варобетонни разтвори и промишлен камък.

Природните дадености са добра предпоставка за развитие на туризма, почивното дело и спорта.

Създадена е добра база за развитието на хранително-вкусовата промишленост. Горският фонд е разпределен на гори и полезащитни пояси, разположени на 207 748 дка./голини, сечища, пожарища – 6 016 дка., горски пътища и просеки – 1 545 дка/.

Образователна инфраструктура

Град Кърджали разполага с достатъчна мрежа от учебни заведения, с оптимална за досегашните потребности структура за общо образование, професионална подготовка и получаване на висша образователна степен.

Туризм

Голямото биоразнообразие, уникалните природни забележителности и запазена природна среда, превръщат еко - туризма в един от възможните начини за развитие на туризъм в района.

По поречието на река Арда на язовирите “Кърджали” и “Студен кладенец” е поставено началото на изграждане на бази за краткотраен отдых и развитие на водни спортове, съществуват отлични условия и за ловен, риболовен и воден туризъм.

Добри резултати отчита водния и риболовен туризъм развиван край язовир „Кърджали” /с. Енчец, с. Главатарци/, което е обяснимо с оглед отличните природни дадености на района /язовири и микроязовири/.

През последните години се забелязват редица положителни тенденции в развитието на местната икономика - ръст на приходите, наетите и инвестициите, което говори за трайно стабилизиране на икономическите процеси в града.

През същите 3-4 години на територията на града са привлечени значителни инвестиции, открити са - 3 хипермаркета, нов завод, нов пазар и т.н. Тези инвестиции се отразяват положително на заетостта, достъпността до инфраструктура, стоки и услуги и в крайна сметка повишават стандарта на живот на местното население.

Особено динамично е нарастването на приходите в туризма /в т.ч и от такси/, което е добра база за разнообразяване на местното икономическо развитие. Индустрията все по-бързо се модернизира, но въпреки това като цяло тя все още е високо ресурсоемка /енерго, материално и трудоемка/.

Транспортна инфраструктура

Град Кърджали има предимството да “се пронизва” от трасето на един от петте Общоевропейски транспортни коридора, преминаващи през България- ОЕТК № 9 Хелзинки – Санкт Петербург – Москва/Псков – Киев – Любашевка – Кишинев – Букурещ – Русе – Димитровград – проход Маказа – Александрополис, което е много добра, но все още нереализирана перспектива за развитие, поради забавянето на фактическото му функциониране като ОЕТК.

3. ХАРАКТЕРИСТИКИ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ЗА ТЕРИТОРИИ, КОИТО ВЕРОЯТНО ЩЕ БЪДАТ ЗНАЧИТЕЛНО ЗАСЕГНАТИ

Целите на опазване на околната среда са ясно и точно формулирани в приетата от Министерския съвет Национална стратегия за околна среда и Национален план за действие.

Стратегията е разработена за периода 2005-2014 г., с План за действие 2005-2009 г. явявайки се продължение на Националната стратегия по околна среда 2000-2006 г. Националната стратегия по околна среда е съобразена с принципите на предотвратяване и намаляване на риска за човешкото здраве, интегриране на политиката по опазване на околната среда в секторните политики за развитие на икономиката и информираност на гражданите за състоянието на околната среда.

Нейната цел е да представи действията, които трябва да бъдат извършени през следващите години, за да се опази околната среда и да се осигури устойчиво използване на ресурсите. Общата дългосрочна стратегическа цел е *подобряване на качеството на живот на населението в страната чрез осигуряване на здравословна и благоприятна среда и запазване на богатото природно наследство на основата на устойчиво управление на околната среда.*

Декомпозирана, дългосрочната стратегическа цел съдържа следните шест стратегически цели:

- Осигуряване на добро качество и достатъчно количество вода за всякакви цели;
- Достигане и поддържане на високо качество на околната среда в населените места;
- Опазване на природното наследство и поддържане на богато биологично разнообразие;
- Интегриране на екологичната политика в политиките за развитие на икономическите сектори и регионите;
- Осигуряване на ефективно управление на околната среда;
- Изпълнение на ангажиментите на България за разрешаване на глобалните екологични проблеми.

Отчитайки членството на България в ЕС, националните цели за опазване на околната среда имплицират целите, поставени по отношение опазване на околната среда и устойчиво развитие на общността.

4. СЪЩЕСТВУВАЩИ ЕКОЛОГИЧНИ ПРОБЛЕМИ, УСТАНОВЕНИ НА РАЗЛИЧНО НИВО, ИМАЩИ ОТНОШЕНИЕ КЪМ ПЛАНА. РАЙОНИ С ОСОБЕНО ЕКОЛОГИЧНО ЗНАЧЕНИЕ

По отношение на атмосферния въздух- сравнително високото ниво на атмосферно замърсяване на град Кърджали се дължи, както на функционирането на източниците на вредни емисии, така и на неблагоприятните микроклиматични характеристики, които формират висок природен потенциал на замърсяване на въздуха на изследваната територия.

В този смисъл, намаляването на количествените нива на атмосферното замърсяване, както и създаването на устройствени условия за намаляване на въздействието на атмосферното замърсяване върху населението, флората и фауната, хидросферата и литосферата и основните фондове, е особено важна задача на ОУП на град Кърджали.

Паралелно с поддържането и въвеждането на допълнителни технически и технологични мероприятия в основните промишлени източници на вредни емисии, които са от компетенциите на самите производства и са свързани с техните конкретни програми за развитие, от особено значение са следните устройствени мероприятия:

- Реализация на частична или цялостна газификация на град Кърджали и неговите промишлени зони;
- Окрупняване на енергопроизводствата в градските зони и особено тези в двете промишлени зони на региона;
- Увеличение на броя, разнообразяване и оптимизиране на разположението на пунктовете за пробонабиране на емисиите от вредни вещества във въздуха;
- Извеждане на транзитното движение извън централната част на града, което да залегне, като основно изискване, при разработване на новата транспортно-комуникационна схема, свързана с прохода Маказа.

По отношение на водоснабдяване- водоснабдяването на гр. Кърджали за задоволяване на питейно-битовите нужди на населението и промишлените предприятия се осъществява от яз. "Боровица" гравитачно. За целта има изградени два резервоара - един с обем 13000 м³, а другия с 2500 м³. Количеството на подаваната питейна вода за града е около 130-220 л/сек/год.

За задоволяване на производствените нужди на промишлените предприятия, за които не е необходима вода с питейни качества, се взема вода от яз. "Кърджали" помпажно, като се подава в резервоар с обем 5000 м³.

Загубата на вода по водопроводната мрежа е между 30 до 40 %, средно около 35 %. На база на направените проучвания с оглед водоснабдяването на гр. Кърджали, могат да се направят следните изводи и препоръки:

- Населението и производствените предприятия са задоволени с необходимото количество вода за питейно-битови и промишлени нужди;
- Водите са с добри качества и удовлетворяват нормативните изисквания;
- Състоянието на водопроводната система за питейно-битови и производствени нужди е добро, аварията по водопроводната мрежа бързо се отстраняват;
- Водопроводните участъци с етернитови тръби при аварии и ремонти се заменят със ПЕ- ВП тръби /полиетилен- висока плътност/.

По отношение на пречиствателни станции за отпадъчни води- основно отпадъчните води от гр. Кърджали се заустват в р. Арда без пречистване, с изключение локалното пречистване на производствените отпадъчни води от някои предприятия. Друга част от производствените отпадъчни води се заустват директно в яз. "Студен кладенец".

Река Арда преди яз. "Кърджали" е с годишен обем на отточните води между 600 и 625 мил м³. Водите от язовирите "Кърджали" и "Студен кладенец" се използват за енергодобив и напояване. Максималният завирен обем на яз. "Кърджали" е 532 мил м³, а на яз. "Студен кладенец" - 489 мил м³. Залаятата площ на яз. "Кърджали" е 16 км², а на яз. "Студен кладенец" - 25 км². Режимът на изпускане и от двата язовира е контролируем.

Дебитът на р. Арда след яз. "Кърджали" е непостоянен и не зависи от годишните времена, а единствено от режима на изпускане от язовира. Минималният отток след язовира се формира от дренажните води на стената.

Водосборът на р. Арда е от силно развит рудодобивен район и носи следите от замърсяването на това производство с тежки метали. Най-често срещаният и с най-висока концентрация замърсител на водите на р. Арда е оловото. Река Арда в района на гр. Кърджали е водоприемник III категория.

С оглед подобряване на екологичното състояние в района, независимо че по изследваните показатели водите на р. Арда отговарят на нормативните изисквания за водоприемник III категория, необходимо е доизграждане на градските колектори, подобряване работата на локалните пречиствателни съоръжения за производствените отпадъчни води, проектиране и изграждане на пречиствателна станция за градските отпадъчни води на гр. Кърджали. За целта са необходими много средства, но трябва да се търсят всякакви възможности и да се реализират посочените мероприятия, с което ще се подобри значително екологичното състояние в района на гр. Кърджали.

По отношение на отпадъците- населението и администрацията на града могат да бъдат засегнати от обстоятелството, че не е построен Регионалният център за управление на отпадъците, а се депонират в друга площадка, неотговаряща на екологичните изисквания и ще доведе до замърсяване на повърхностните и подземни води, земите и почвите и атмосферния въздух.

По отношение на канализацията - почти изцяло изградена канализационна мрежа има само в град Кърджали, а в няколко села има частично изградена канализационна мрежа.

По отношение на геоложката среда и подземните води - съществуващите екологични проблеми произтичат от обстоятелството, че приповърхностният слой на подземните водни тела и земните недра не са защитени от антропогенни въздействия, които влияят върху количественото и химичното състояние на подземните водни тела. Основни сред тях са:

- Заустване на отпадъчните води от населените места и промишлените предприятия без изградена канализация и пречиствателни съоръжения, в това число и от канализационната система на областния център;
- Земеделски дейности и животновъдство;
- Инфилтрация на замърсители от депа за твърди битови отпадъци без изградени регулиращи екрани;
- Инфилтрация на замърсители от нерегламентирани депа за твърди битови отпадъци;
- Нерегламентирано водовземане от подземни води.

По отношение на земите и почвите – налице е висок процент необработваеми земи, интерес за промяна предназначението на земеделските земи за неземеделски нужди (предимно за застрояване), замърсяване със строителни и битови отпадъци на почвите; критично е състоянието на сметището; има наличие на нерегламентирани сметища и образуване на нови такива на територията на града; налице е недостатъчен интерес от страна на селскостопански производители към потенциала на екологичното земеделие; системата на напояване на обработваемите земи не се поддържа; не е преодоляна тенденцията към монокултурно земеделие; проблем е усвояването на терени с висока категория на земите; земята е невъзвръщаем природен ресурс, подложен на безразборна смяна на предназначение; независимо от значителната раздробеност от технически и технологични ограничители и забрани, търсенето на логична устройствена структура е задължително; при условията на неконтролируемо и безпланово усвояване на земи, в т.ч. и земеделски, се очаква пряко, дълготрайно и необратимо по характер въздействие върху тези фактори на околната среда.

5. ЦЕЛИ НА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА НАЦИОНАЛНО И МЕЖДУНАРОДНО РАВНИЩЕ, ИМАЩИ ОТНОШЕНИЕ КЪМ ПЛАНА, И НАЧИНЪТ, ПО КОЙТО ТЕЗИ ЦЕЛИ И ВСИЧКИ ЕКОЛОГИЧНИ СЪОБРАЖЕНИЯ СА ВЗЕТИ ПОД ВНИМАНИЕ ПО ВРЕМЕ НА ИЗГОТВЯНЕТО НА ПЛАНА

5.1. ПРЕДВИЖДЕНИЯ НА ОУП С ПОСТИГАНЕ НА НАЦИОНАЛНИ ЦЕЛИ

Целите на опазването на околната среда са формулирани в Национална стратегия за околна среда и Национален план за действие 2005 - 2014 г. Съгласно раздел III от стратегията, дългосрочната стратегическа цел на страната в областта на околната среда е “Подобряване на качеството на живот на населението в страната и осигуряване на здравословна и благоприятна среда и запазване на богатото природно наследство на основата на устойчиво управление на околната среда”. На основата на извършения анализ на силните и слаби страни, възможностите и заплахите, в стратегията са формулирани 6 национални цели, които отразяват тенденциите и изискванията в международен аспект.

В таблицата по- долу са показани приоритетите и мерките на ОУП на град Кърджали, които съдействат за постигане на националните стратегически цели за опазване на околната среда.

Приоритети и мерки на ОУП, които съдействат за постигане на националните стратегически цели за опазване на ОС

Национална цел	Приоритети и мерки на ОУП, които съдействат за постигане на националните цели
1. Осигуряване на достатъчно качество и количество вода за всякакви цели	Развитие на водоснабдителните системи в града.
	С изпълняване целите на плана ще се постигне намаляване на загубите във водопроводната мрежа, ще се осъществи поетапно ликвидиране на точковите и дифузните източници на замърсяване с което ще се подобрят качествата на повърхностните и подземните води.
2. Достигане и поддържане на високо качество на околната среда	Предвиденото в ОУП развитие на ВиК мрежите и съоръженията към тях и ПСОВ има основна цел опазването на водите, като природен ресурс с огромно значение за бита на населението и икономиката на града
	Новото жилищно строителство в град Кърджали, както и комплексните благоустройствени мероприятия ще съдействат за реализиране на тази цел
3. Опазване на природното наследство	Чрез прилагане на йерархията в управлението на отпадъците съгласно ЗУО посредством изграждане на съвременни съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци ще се съдейства за постигането на тази цел
	Заложено в Плана стриктно спазване на охранителните режими на защитените територии и защитните зони по Натура 2000 са гаранция за изпълнението на тази цел

4. Интегриране на екологичната политика в политиката на развитие на икономическите сектори	Заложеното в ОУП развитие на функционалната структура на града, щадящото отношение към използването на природните ресурси на територията и търсеният баланс между развитие на урбанизацията и съхраняване във възможната степен на цялостността на природната среда са напълно съзвучни с тази цел
5. Осигуряване на ефективно управление на околната среда	Правилата за прилагане на ОУП със специфични норми и правила за защитените по специални закони територии ще съдействат ефективно за реализиране на тази цел
6. Изпълнение на ангажиментите на България за разрешаване на глобалните екологични проблеми	Усъвършенстванията на комуникационно-транспортната система допринасят за намаляване концентрациите на емисии с парников ефект Чрез въвеждане на изисквания за използване на алтернативни източници на енергия

5.2. ПРЕДВИЖДАНИЯ НА ОУП НА ГРАД КЪРДЖАЛИ С ПОСТИГАНЕ НА МЕЖДУНАРОДНИ ЦЕЛИ

Посоченото в таблицата по-горе, показва как предвижданията на ОУП спомагат за постигане на международните цели за опазване на околната среда, през призмата на мрежата НАТУРА 2000, изпълнение на Директиви на ЕС, екологосъобразно третиране на отпадъци и др.п. предвиждания, спомагащи за решаването на глобални проблеми.

6. ВЕРОЯТНИ ЗНАЧИТЕЛНИ ВЪЗДЕЙСТВИЯ ВЪРХУ ОКОЛНАТА СРЕДА

Прогнозата и оценката на възможните значителни въздействия върху околната среда са непосредствено свързани с целите на ОУП, наричан по-долу за краткост “Плана” и подхода, възприет от него към проблемите на околната среда.

6.1. ХАРАКТЕРИСТИКА НА ПЛАНА

С предлаганата пространствена организация на територията е постигнато: единство на градската територия, на базата на обединяващото въздействие на социалния сервиз и транспортната система; относителна самостоятелност на отделните структури с възможности за затваряне на целия цикъл обитаване, труд, отдих; отчитане на традициите и историческото развитие на функционално- пространствената структура, тяхното адаптиране и продължение в бъдеще.

Баланс на територията

Зона А /жилищна/	Съществуващо			Проект		
	пл. ха	%	м ² /об	пл. ха	%	м ² /об
Терени жилищни квартали	444,16	41,77	97,50	492,10	42,92	94,63
Терени обществени сгради	38,17	3,58	8,38	47,15	4,11	9,07
В т.ч. детски и учебни заведения	19,81	1,88	4,35	20,50	1,79	3,94
Терени, улици, паркинги, пл-ди	41,91	3,94	9,20	45,67	3,98	8,78

Ж.п. ареал	2,10	0,20	0,46	2.10	0,18	0,40
Специални терени	10,62	1,00	2,33	3,50	0,32	0,67
Реки, дерета	40,47	3,80	8,88	38,60	3,37	7,43
Озеленяване	103,07	9,68	22,64	109,75	9,57	21,11
Други	56,50	5,31	12,40	20,04	1,75	3,85
ОБЩО	734,00	69,22	161,79	758,91	66,20	945,94
Зона Б /селищно стоп./						
Промислени и складови терени	280,53	26,34	61,58	362,51	31,62	69,71
Обществени сгради	9,12	0,86	2,00	4,12	0,36	0,79
Улици, паркинги	0,90	0,08	0,20	11,50	1,00	2,21
Озеленяване	3,17	0,30	0,70	4,35	0,38	0,84
Ж.п. ареал	0,03	0,47	1,10	5,03	0,44	0,97
Други терени	29,06	2,73	6,38	-	-	-
ОБЩО	327,81	30,78	71,96	387,51	33,80	74,52

- **По общата концепция на Плана-** концепцията на Плана е изградена в съответствие с целите, определени със ЗУТ и с регионалното проучване, а именно:

- Създаване на основа за цялостното устройство на територията на града;

- Утвърждаване на Кърджали, като интелектуален и основен логистичен център на Югоизточна България;

Планът е насочен към създаване на условия за регулиране в устройствено отношение на процесите на по-нататъшната урбанизация на територията на града в граници, които да не накърняват в недопустима степен целостта и стабилността на природната ѝ среда. Той създава необходимите условия за реализация на основните инвестиционни инициативи, съответстващи на целите и приоритетите, заложи в Общинския план за развитие и Областната стратегия за развитие.

КОМЕНТАР- ОЦЕНКА ЗА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО ВЪРХУ ОКОЛНАТА СРЕДА

Като цяло общата концепция на Плана е насочена към ограничаване на отрицателното въздействие върху околната среда, предизвикано от по-нататъшното урбанизиране и строително усвояване на територията на града и доизграждане на националната транспортна инфраструктура.

- **По транспортно- комуникационната система**

Предлага решаване на проблеми от системата на републиканската пътна мрежа, вътрешноградската улична мрежа, масовия пътнически транспорт, паркиране и пешеходно движение. От първостепенно значение е извеждането на транзитното движение по обходно трасе. По отношение на събирателни улици се предвижда провеждане на крайречна улица, която ще обслужва източната производствена зона и парк „Арпезос”, ново трасе на входа от Ардино.

Масовия градски транспорт се провежда по трасетата на главната улична мрежа и някои от събирателните.

- **По селищно развитие**

Преобладаващата част от населените места са разположени по трите изходни артерии от гр. Кърджали към Хасково и по пътя към Ардино. Гравитиращи към градското ядро са 12 кметства, наречени ‘приградски’. Пространствената близост е станала предпоставка и за силната им функционална обвързаност с града. Тази концентрация в

града и прилежащите села показва неговата силна организираща роля в сферата на услугите и работните места. Няма актуални данни за броя на входящите трудови пътувания към града, но по наблюдения и интервюта предполагаемата цифра надхвърля 3000.

- **По устройството на извънселищните територии**

Земеделските територии заемат общо 225 434 дка, като относителният им дял е по-нисък от средния за страната (58,7 %). Потенциалите на земеделските земи се оценяват, като предпоставка за приоритетите в развитието на града, един от които е свързан с формирането на модерен аграрен сектор.

В последните години голяма част от ливадите и пасищата са изоставени и постепенно се превръщат в пустеещи и обрасли с храстовидна растителност територии. Никой не се грижи за тяхното рационално стопанисване и използване.

- **По развитието на техническата инфраструктура**

По електроснабдяването- на територията на град Кърджали е изградена една от големите ВЕЦ в страната - ВЕЦ “Кърджали”, с работна мощност около 104 мвт, чиято електроенергия се включва на 110 кв в общата електроенергийна мрежа.

Района получава захранване с електроенергия посредством четири трансформаторни подстанции 110/20 кв. в град Кърджали, данни за които са посочени в следващата таблица:

№	Наименование на ел. п/ст	Трансформация на напрежението	Брой и мощност на трансформаторите	Брой изводи ВН /вкл. кабелни/
1	“Веселчане”	110/20 кв	2x25 мва	21
2	“Гледка”	110/20 кв	2x25 мва	15
3	“Арпезос”	110/20 кв	2x25 мва	16
4	“ОЦК”	110/20/6кв	2x31,5 + 1x25 мва	10 /20кв/; 9 /6кв/

Четири електропровода с работно напрежение 110 кв. свързват подстанциите на община Кърджали с подстанциите, захранващи съседните общини – Хасково, Момчилград и Ардино, а също и с ВЕЦ “Ст. Кладенец”, изградена на едноименния язовир.

Електроенергийната мрежа в града е много добре развита и оразмерявана за товари, по-големи от настоящите, като има възможност за допълнително натоварване при необходимост. Състоянието в общи линии е добро, като най-често се налагат ремонти на кабели 20 кв. в град Кърджали.

По газоснабдяването- в град Кърджали няма централно топлоснабдяване. Общинските обекти /административни сгради, училища и детски градини/ се отопляват с местни отоплителните инсталации, като често използваните котли са морално и физически остарели, а инсталациите са амортизирани. Най-близката точка от националната газопрееносна мрежа /ГРС Хасково/ се намира на около 60 км и бъдещият инвеститор освен газоразпределителната мрежа в града ще трябва да изгради и газопровод с високо налягане до Кърджали.

6.2. КЛИМАТ И АТМОСФЕРЕН ВЪЗДУХ

Оценката на тези компоненти на околната среда се извършва на база анализ на предвижданията на плана по отношение устройството и локацията на производствените

дейности, съсредоточията на селскостопанската инфраструктура, зоните за туристическа и рекреативна дейност, за търговско и друг вид обществено обслужване. Всички тези дейности, в качеството им на предмет на ОУП, представляват в по-малка или по-голяма степен интерес по отношение определяне въздействието им върху качествата на климата и атмосферния въздух.

КОМЕНТАР-ОЦЕНКА ЗА ВЪЗДЕЙСТВИЕ ВЪРХУ ОКОЛНАТА СРЕДА

Базирано на високият естествен потенциал на територията на града и наличието на условия за самопречистване и самовъзстановяване, неблагоприятни въздействия от реализирането на плана върху аспектите „климат и атмосферен въздух” на околната среда не се очакват.

6.3. ПОВЪРХНОСТНИ ВОДИ

По водоснабдяването, планът съдържа цялостно решение за подобряване на водоснабдяването на град Кърджали.

По отношение на канализация- има изградена канализационна система в град Кърджали, но не във всички квартали, като обхванатото население е около 60%. Пречиствателна станция за отпадни води ПСОВ липсва.

Канализационната система е смесена – за дъждовни и отпадни води, с обща дължина 80 км, 60 % от която е изградена преди повече от 35 години. Канализационната мрежа от бетонови тръби на циментова замазка е в ужасно състояние и проектирането и изграждането на такива трябва да се преустанови.

Проблем е отсъствието на канализация в кварталите Гледка, Боровец, Прилепци и крайградските села, разположени на по-висока кота от град Кърджали. Сериозен проблем е и липсата на ПСОВ и колектори към нея.

КОМЕНТАР –ОЦЕНКА ЗА ВЪЗДЕЙСТВИЕ ВЪРХУ ОКОЛНАТА СРЕДА

Като цяло предвижданията на Плана по отношение на развитието на системите на техническата инфраструктура ще имат положително въздействие върху околната среда. Очаква се да се осигури нормално водоснабдяване с питейна вода на всички зони за отдиш. Постепенното им канализиране ще ликвидира риска от инфилтрации и замърсяване на подземни води. При спазване на условията за водочерпене съгласно съответните разрешителни, негативно влияние върху водоизточниците не се очаква. При подмяна на етернитовите тръбопроводи ще се намалят загубите на питейна вода, с което ще се увеличи количеството на подаваната вода за водопотребление

6.4. ЗЕМИ И ПОЧВИ

Анализът на този компонент на околната среда се базира на предвидените с Плана изменения в общата структура на територията.

Специфично на замърсяването на почвите с тежки метали е: устойчиво, трайно замърсяване поради факта, че те са неразложими в почвата, акумулират се в нея и остават там продължително време или завинаги. Причината за устойчивото замърсяване е и фактът, че износът им с продукцията е нищожен, но ниските им съдържания влошават качеството ѝ и носят определен риск, а някои от тях имат фитотоксичен ефект.

Предвидените в ОУП мероприятия за намаляване на емисиите най-вече от „ОЦК” АД и автотранспорта, няма да намалят концентрациите на вече акумулираните в почвата тежки метали. Намаляването на емисиите ще намали равнището на ново замърсяване на почвата. По този начин, за предвидените мероприятия може да се каже, че ще окажат положително въздействие.

Като задължителна мярка остава режимът на ползване на дворните места в индивидуалните парцели- могат да се отглеждат овошки, но не и листни зеленчуци.

6.5. ЗЕМНИ НЕДРА, ПОДЗЕМНИ ВОДИ

Въздействие върху земните недра по време на бъдещото строителство ще бъде аналогично на осъщественото в застроената урбанизирана територия на гр. Кърджали. То ще се изрази главно в изкопни и насипни работи за изграждане на жилища, обслужващи съоръжения за спорт и туризъм, техническа, транспортна и социална инфраструктура. По обхват се ограничава в обсега на третираната в ОУП територия. Оценява се, като незначително, тъй като ще засяга само малка част от приповърхностната зона на земните недра, която впоследствие частично се възстановява.

Въздействия върху земните недра са възможни и в резултат на:

- Природни бедствия – земетресения, наводнения, щормове и др.;
- Аварии в изградената водопроводна и канализационна мрежа;
- Разливане на нефтопродукти и други опасни вещества и материали при транспортни и други произшествия.

Тези евентуални въздействия са отрицателни, преки, временни и обратими.

По отношение въздействието върху подземните води, в гр. Кърджали до настоящия момент е осъществено значително по обем жилищно, транспортно, комунално-битово, хигиенно, спортно-туристическо и друго строителство. Тази строителна дейност очевидно е оказала въздействие предимно върху плитко залягащите студени порови, пукнатинни и карстови подземни води поради инфилтрация в тях на замърсени отпадъчни води.

При бъдещата строителна дейност по изграждане на предвижданите в ОУП обекти и съоръжения, транспортна, техническа и социална инфраструктура и пр. е потенциално възможно аналогично на реализираното въздействие върху подземните води, вследствие на:

- Инфилтриране на замърсени отпадъчни води от съществуващи изгребни и попивни ями и замърсяването с битови и други отпадъци. То ще бъде отрицателно, пряко, временно и обратимо с ограничен териториален обхват в обсега на населените места и на изкопите и насипите за ново строителство;
- Отнемане на естествени ресурси от подземни водни тела, при експлоатацията на съществуващите водоземни съоръжения и системи и евентуално предстоящи за изграждане нови водоземни съоръжения от подземни води.

КОМЕНТАР – ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕ ВЪРХУ ОКОЛНАТА СРЕДА

Посочените въздействия ще бъдат постоянни, дълготрайни и обратими при евентуално прекъсване на водоземането. По обхват се ограничава в обсега на създаваната зона на влияние от водоземните съоръжения. Посочените въздействия се оценяват, като незначителни, поради обстоятелството, че водоземането се осъществява в рамките на естествените ресурси на подземни водни тела, които са в добро химично и количествено състояние и нито едно от тях не е в риск.

6.6. ЛАНДШАФТ

В изготвения ОУП е вложена идея за опазване на природния облик на средата, но предвиденото застрояване ще промени значително съществуващия ландшафт.

В ОУП се предвижда усвояване на незастроени терени, уплътняване, реконструкция и подмяна на съществуващ жилищен фонд. Различията в тези устройствени дейности

налагат и специфичните взаимоотношения на природните и антропогенните компоненти, които могат да бъдат разграничени в няколко ландшафтни фрагменти:

- Застрояването на неусвоени до момента терени от селищната територия. Пространствената организация и композицията на проектното решение на тези квартали е съобразена с поземлената собственост и новите градоустройствени условия. Предвидената плътност и нискоетажно застрояване осигурява постепенен преход и плавно вписване на новото строителство във всички ландшафтни компоненти.

За ландшафтния фрагмент са необходими и грижи за растителността, без да се променя характера на насажденията. Озеленяването в проекта участва и при местата за паркиране и преминаващите през града дървета.

Парк „Арпезос”- развива се, като градски парк, за който съществува концепция. Трябва да се предвиди растителност, типична за района. Изграждането на парка ще промени изцяло ландшафта на речната тераса на р. Арда.

Градски паркове- парк „Простор”, парк „Горубсо” и Градската градина. В проектното решение в тях не се предвижда промени, с което се запазват и техните ландшафтни особености, като гръбнак на зелената система на града.

Производствени зони- като ландшафтен фрагмент се различават коренно от зоната за обитаване. Ландшафтното устройство на производствените зони- южна и източна е насочено към внасяне на природния елемент в тях чрез озеленяване, осигуряване на безконфликтен достъп до всяка производствена площадка с благоустроена улична мрежа.

КОМЕНТАР - ОЦЕНКА ЗА ВЪЗДЕЙСТВИЕ ВЪРХУ ОКОЛНАТА СРЕДА

По отношение териториите за активно прилагане на ландшафтно- устройствени мероприятия и естетическо оформяне – в отговор на изискването на чл. 16, ал. 1, т. 6 на Наредба № 8 за определяне на териториите за активно прилагане на ландшафтно-устройствени мероприятия и естетическо оформяне, Планът на схема „Ландшафт” е очертал урбанизираните, горския и земеделските ландшафти, нарушените територии и териториите със специален режим. Не са специфицирани обаче предлаганите активни ландшафтно-устройствени мероприятия, чрез които ще бъдат защитавани и/или възстановявани съответните ландшафти. Поради това обстоятелство не е възможно да се оцени ефективността на Плана по отношение на ландшафтното устройство.

6.7. ЗОНИ ЗА ОТДИХ, ЗЕЛЕНИ ПЛОЩИ, ЗАЩИТЕНИ ЗОНИ

Отдих- териториите с предназначение отдих се разглеждат в два аспекта: за ежедневен отдих в чертите на града и за краткотраен отдих извън чертите на града. В терените за ежедневен отдих се включват градските паркове „Горубсо”- 77 дка. „Простор”- 500 дка, парк „Арпезос”, „Градската градина”- 49 дка. Парк „Арпезос” е в благоприятна хигиенна среда и предлага добри условия за изграждане на хотелски комплекс и развлекателни обекти. Терените за краткотраен отдих- обхваща територията около яз. „Кърджали” и лесопарка разположен северно от града по пътя за Хасково.

Защитени територии- в непосредствена близост до чертите на града се намира находището на папрата- Венериен косъм, в местността „Кьош дере”, обявена със Заповед № 1114/03.12.1981 г. на КОПС; другата защитена територия, която попада изцяло в землището на град Кърджали е находището на родопски силивряк, обявена със Заповед № 233/04.04.1980 г. на КОПС.

Зелени площи- площта на градската територия е около 1 110 ха, озеленените площи в градската структура са около 115 ха, което прави почти 10% присъствие на озеленени терени за широко обществено ползване общо в чертите на града. Според Наредба № 7 на Министерство на регионалното развитие и благоустройството (МРРБ) за Правила и

нормативи за устройство на отделните видове територии и устройствени зони, за градовете с големината на град Кърджали и нормативно необходимото площно присъствие на озеленените площи в урегулираните поземлени имоти в смесената централна градска зона, трябва да бъде между 20 и 40 %. Тези показатели с предвижданията на общия устройствен план могат да бъдат постигнати и надминати още повече, че централната градска територия има потенциални природни дадености за това.

КОМЕНТАР - ОЦЕНКА ЗА ВЪЗДЕЙСТВИЕ ВЪРХУ ОКОЛНАТА СРЕДА

Отсъствието на проектни предложения за регулиране на устройствените намеси в териториите, попадащи в границите на защитените зони по Натура 2000 носи риска от допускане на такива частични намеси, не само противоречащи на устройствената концепция на плана, но и криещи опасности за самите защитени зони.

6.8. ОТПАДЪЦИ И ОПАСНИ ВЕЩЕСТВА

Съгласно Програмата за управление на дейностите по отпадъците в община Кърджали, основен елемент в системата по третирането на отпадъците е бъдещия Регионален център за управление на отпадъците.

Общата площ на РЦУО – Кърджали е около 400 дка. Площта на депото ще бъде 72,616 дка. Цялото депо ще бъде високо около 30.00 m, с наклони от 1:3.

Има предвидени 5 клетки за изграждане, където ще се депонират неопасни отпадъци от обслужваните общини. Проектиран е капацитетът на новото депо да бъде 648 148 m³, което ще гарантира 34 години период на функциониране.

Площта на Депото е разделена на 6 сектора за събиране на инфилтрат. Първата клетка включва сектори I и II за събиране на инфилтрат.

Клетките, които ще бъдат построени в бъдеще ще включват по един сектор за събиране на инфилтрат.

Клетките, заедно с тяхната площ и обем са представени в следващата таблица:

Клетка	I	II	III	IV	V	Общо депото
Сектори за събиране на инфилтрат	I и II	III	IV	V	VI	
Депо площ (m ²)	15 154	13 100	16 116	15 562	12 684	72 616
Сектор обем (m ³)	97 352	132 120	192 893	153 343	72 440	648 148
Сектор обем (m ³)	97 352	229 472	422 365	575 708	648 148	1 973 045
Период на функциониране (години)	5	7	10	8	4	34

Капацитетът на РЦУО – Кърджали по проектни данни е представен в Таблиците:

№	Производствен участък	Проектен капацитет
1.	РЦУО – Кърджали и ново депо Кърджали, включващо доставка на ТБО от 4 претоварни станции в общините Ардино, Джебел, Ивайловград, Кирково, Крумовград, Момчилград и Черноочене	35 346 t/y 113 t/24h

№	Производствен участък	Проектен
---	-----------------------	----------

		капацитет
1.	РЦУО – Кърджали и ново депо Кърджали, включващо доставка на ТБО от 4 претоварни станции в общините Ардино, Джебел, Ивайловград, Кирково, Крумовград, Момчилград и Черноочене	35 346 t/y 113 t/24h
2.	Регионален център за управление на отпадъци -Инсталация за компостиране	17673 t/y; 56.5 t/24h
3.	Регионално депо за неопасни отпадъци	14368 t/y; 46 t/24h

Таблицата по – долу представя прогнозирания обем отпадъци, който ще постъпи в сметището в град Кърджали през периода 2012 – 2030 година.

Година	Отпадъци за годината m³	Натрупани отпадъци m³
2012	16 336	32 591
2013	16 418	49 009
2014	16 500	65 509
2015	16 582	82 091
2016	16 665	98 756
2017	16 749	115 505
2018	16 832	132 337
2019	16 917	149 254
2020	17 002	166 256
2021	17 087	183 343
2022	17 172	200 515
2023	17 258	217 773
2024	17 344	235 117
2025	17 431	252 548
2026	17 518	270 066
2027	17 606	287 672
2028	17 694	305 366
2029	17 782	323 148
2030	17 871	341 019

Производствени отпадъци

Създаването на оптимални устройствени условия за социално- икономическо развитие на града предполага и създаването на условия за развитие на промишлеността в частност на количествата генерирани промишлени отпадъци.

Прогнозата за структурата на промишленото развитие отразява приетата визия за целеви структурни промени като ускорено развитие на високотехнологични, ефективни и конкурентно- способни производства.

Развитието на нови, високотехнологични производства предполага и стремеж към подмяна на технологичните съоръжения и въвеждане на Най-добрите налични техники, от което следва постепенно намаляване на количествата на генерираните производствени отпадъци. По отношение на останалите видове отпадъци – болнични, опасни и др., на етап ОУП не може да се направи прогноза.

КОМЕНТАР – ОЦЕНКА ЗА ВЪЗДЕЙСТВИЕ ВЪРХУ ОКОЛНАТА СРЕДА

ОУП разглежда съществуващото депо за ТБО при с. Вишеград, като подлежащо на закриване на дейността с последваща рекултивация. Предвид закъсняващите срокове за изграждане на Регионалния център в с. Вишеград и в условията на категоричното изискване на Националната програма за управление на отпадъците за закриване на съществуващите депа, проблемът с третиране на отпадъците на територията на града остава нерешен.

6.9. ВРЕДНИ ФИЗИЧНИ ФАКТОРИ

Върху изменението на шумовия режим в перспектива за град Кърджали ще окаже:

- Изменението в параметрите на селищната среда- поява на нови улици, изменението в техническите параметри и пътната настилка при реконструкция на съществуващи улици, изменението в характера на застрояването, поява на нови източници на шум и др.;
- Изменението в параметрите на транспортните потоци.

В проектното решение на транспортно- комуникационната система се предвижда:

- Обходно трасе източно от града за извеждане на транзитното движение, което в перспектива, с отварянето на пътя за Р. Гърция през прохода Маказа, значително ще се увеличи;
- Ново трасе с подходящи в нивелентно и габаритно отношение параметри за пряка връзка с яз. „Кърджали” и пътя за с. Енчец;
- Нови трасета от входа от град Ардино, с. Солище, изход за град Хасково;
- Насочване на масов транспорт по новата крайречна улица.

Съвременните възможности за намаляване на шума в самите транспортни средства все още са недостатъчни. От друга страна, съществуващата изграденост на селищната територия силно ограничава прилагането на радикални устройствени мерки. Тези особености поставят проблема за защита на населението от транспортния шум в групата на най- сложните и актуални проблеми от съвременното селищно устройство.

6.10. КУЛТУРНО- ИСТОРИЧЕСКО НАСЛЕДСТВО

Културно- историческото наследство на града е голямо. Наред с природните забележителности, местоботания на редки и застрашени от изчезване растителни и животински видове, природни резервати и т. н. обекти на познавателния туризъм, културно- историческото наследство в града може да се превърне в един от основните туристически ресурси. В перспектива, особено след отваряне на пътя през Маказа, културно- историческото наследство ще придобие голяма значимост, като обект на познавателния туризъм.

Изхождайки от стратегията за опазване на социализацията на културно- историческото наследство в града, с цел да бъде съхранена историческата автентичност и национална идентичност на жизнената среда, в предварителния проект, при функционалната и пространствена организация на територията е използван устройствения и градоустройствен подход.

Предвидените в проекта устройствени мероприятия не засягат пряко обектите на културно- историческото наследство. Около обектите е осигурена контактна зона.

КОМЕНТАР-ОЦЕНКА ЗА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО ВЪРХУ ОКОЛНАТА СРЕДА

Заявените с Плана насоки с устройствен характер по отношение на съхранението на културно-историческото наследство не притежават необходимата конкретност, за да се оцени ефективността им.

7. МЕРКИ, ПРЕДВИДЕНИ ЗА ПРЕДОТВРЯВАНЕ, НАМАЛЯВАНЕ И ВЪЗМОЖНО НАЙ- ПЪЛНО КОМПЕНСИРАНЕ НА НЕБЛАГОПРИЯТНИТЕ ПОСЛЕДСТВИЯ ОТ ОСЪЩЕСТВЯВАНЕТО НА ПЛАНА ВЪРХУ ОКОЛНАТА СРЕДА

Компонент	Мярка
Подземни води и геоложка основа	Съобразяване на предстоящото проектиране с резултатите от геоложки, инженерно-геоложки и хидрогеоложки проучвания и изследвания, каквито следва да се провеждат за конкретизиране на условията за фундиране и изграждане на нови и/или реконструкция на сгради, водопроводни и канализационни мрежи, локални пречиствателни съоръжения и други съоръжения и комуникации
	Качествено изпълнение на строителните работи и рекултивация на нарушени терени след приключване на строителните работи и привеждането им в естетичен вид
	Осъществяване на водовземането от съществуващите и евентуално изградени нови водовземни съоръжения от подземни води в съответствие с разрешителния режим по Закона за водите и наредбите към него
	Въвеждане на забрана за пряко отвеждане на отпадъчни води в земните недра
	Въвеждане на мерки за активизиране на борбата с ерозионните процеси, почистване и укрепване на речни корита
Води	Подмяна на амортизираните водопроводи с оглед намаляване на загубите във водопроводната мрежа, което представлява значителен резерв за водоснабдяването на града
	Изграждане на нови водоизточници, където е необходимо
	За отвеждане на формираните отпадъчни води за пречистване с оглед запазване на водоприемниците от замърсяване е необходимо едновременно с изграждането на нови промишлени предприятия да се изградят и необходимите ПСОВ
Отпадъци	Да се предложат алтернативни площадки и/или съоръжения за третиране на ТБО до изграждане на Регионален център за управление на отпадъците
	Да се предложат площадки за разполагане на депо за инертни и строителни отпадъци
Шум и вредни физични фактори	При източниците на шум да се използват- намаляване на шума на двигателите на МПС и усъвършенстване на конструкцията им, контрол за техническата исправност; подходящи гладки улични настилки и малък наклон на улиците; подходяща организация на движението
	За ограничаване на разпространението на шума в жилищната зона- правилно зонироване на населеното място, като не се допуска улична мрежа с транзитно движение в микрорайона; достатъчно отстояние на сградите от улиците; екраниране и поглъщане на транспортния шум; при планиране на жилищни сгради,

	разположени на улици, към тях да са обърнати сервизните им помещения
	Подобряване ефективността на транспортните схеми и намаляване на шумовото натоварване- ускоряване изграждането на околновръстен път
КИН	Да се предвидят конкретни изисквания за подходящо социализиране на паметниците на културата и възможностите за включването им в специализирани туристически маршрути

8. ОПИСАНИЕ НА МОТИВИТЕ ЗА ИЗБОР НА РАЗГЛЕДАНИТЕ АЛТЕРНАТИВИ И НА МЕТОДИТЕ НА ИЗВЪРШВАНЕ НА ЕКОЛОГИЧНА ОЦЕНКА, ВКЛ. ПРИ СЪБИРАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯ

8.1. МОТИВИ И ИЗПОЛЗВАНИ МЕТОДИ ЗА ОЦЕНКА

При разработването на настоящата екологична оценка са използвани методически принципи, подходи и конкретни методики, както следва:

Методически принципи:

- Принцип на териториалност, съгласно който територията е интегрираща категория, степента на усвояване на която определя характера на съществуването и развитието ѝ вкл. и на съседни и по отдалечени територии;
- Принцип на системност, според който всяко явление се разглежда като част от единна система, независимо от водещата или подчинената му роля;ю
- Принцип на приемственост, съгласно който проблемите на околната среда са предмет на внимание във всички фази на планиране, проектиране, строителство и експлоатация;
- Принцип на относителна оптималност, съгласно който управлението на околната среда се осъществява на база оптимално съчетаване на процесите на урбанистично развитие с капацитета на природните ресурси и условията за живот на населението;
- Принцип на приоритетност, при който определен процес или фактор има предимствена роля пред останалите;
- Принцип на предпазването, при който, ако за дадено въздействие няма достатъчно информация, то се приема най-лошия възможен сценарий.

Методически подходи:

- При проучване на съществуващото състояние на компонентите на околната среда се прилагат основно аналитичните подходи;
- Системно- структурния подход е в основата на диагнозата на състоянието на околната среда;
- Прогнозата на компонентите се базира на сценариите на намеренията за развитие, групирани по съответен начин;
- SWOT анализ, който е в основата на избора на мерки за предотвратяване или възстановяване на допуснати нарушения и изменения на околната среда.

Конкретни методики:

- Методика за определяне на разсейването на емисиите на вредни вещества от превозни средства и тяхната концентрация в приземния атмосферен слой, МОСВ, 2004 г.;
- Класификатор на почвите в България;
- Класификация на ландшафтите по БДС;
- Методика за ландшафтно-естетическа оценка;
- Ръководство за екологична оценка на планове и програми в България, София, 2002 г. (МАТО/BG/9/1);
- Наредба № 6 от 09.11.2000 г. за емисионни норми за допустимото съдържание на вредни и опасни вещества в отпадъчните води, зауствани във водни обекти, ДВ, бр. 97/2000;
- Методи за определяне необходимата степен на пречистване на отпадъчните води, Ц. Цачев, част 1и2, 1991 г.

9. ОПИСАНИЕ НА НЕОБХОДИМИТЕ МЕРКИ ВЪВ ВРЪЗКА С НАБЛЮДЕНИЕТО ПО ВРЕМЕ НА ПРИЛАГАНЕТО НА ПЛАНА

Методическият подход, приложен при анализът и оценката на компонентите и факторите на околната среда е определящ и по отношение избора на мерките, които трябва да бъдат приложени по време на прилагането на плана. В следващата таблица са показани мерки за наблюдение и контрол по време на прилагане на плана:

Описание на необходимите мерки за наблюдение и контрол по време на прилагане на плана

Компоненти и фактори	Мерки	Периодика, отговорност
Атмосферен въздух	Контрол на КАВ в контекста на НСЕМ и Програма за ООС	РИОСВ
Повърхностни и подземни води	Контрол на водопотреблението	Ежемесечно, Басейнова дирекция
	Мониторинг на повърхностните и подземните води	Ежемесечно, РИОСВ
Земни и почви	Картиране и наблюдение на съществуващите свлачищни райони на територията на града	Община, РИОСВ
Земни недра	Не се налагат	
Биоразнообразие Защитени природни територии	Контрол за недопускане на нетипични устройствени действия в границите на ЗТ и ЗЗ	РИОСВ
Отпадъци	Контрол за нерегламентирано депониране на отпадъци	Община, РИОСВ
Вредни физични фактори	Мониторинг на шума по големите транспортни източници	РИОСВ

Устройствени параметри	Териториите, предвидени за разширяване на селищата да се усвояват въз основа на цялостни подробни устройствени планове с прилагане на чл.16 на ЗУТ и строителство в тях да не се разрешава преди изграждане на уличната мрежа, водопровод и канализация	Общинска администрация
	При последващото подробно устройствено и инвестиционни проектиране да е упражнява контрол за спазване на устройствените показатели, одобрени с Правилата за прилагане на ОУП (Кинт, плътност, озеленяване и др.)	Общинска администрация
	Екологичните оценки на последващите подробни устройствени планове да се разработват като техни части съгласно чл. 3, ал. 2, т. 1 във връзка с чл. 8, ал. 3 на Наредбата за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми	РИОСВ

10. КОНСУЛТАЦИИ С КОМПЕТЕНТНИ ОРГАНИ И ЗАИНТЕРЕСОВАНИ ЛИЦА

Провеждането на консултации и отразяване на резултатите от тях се извършва съгласно изискванията на глава IV от Наредбата за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми. Организираните от Инвеститора и експертите по ЕО консултации са обработени и представени в следващата таблица:

Консултирани органи и лица	Същност	Отразяване в ЕО
РИОСВ- Хасково, изх. № 839/21.04.2011 г.	ОУП подлежи на задължителна екологична оценка- вх. № 32-00-74/27.04.2011 г.	ЕО възприема изцяло изразеното становище и ще се съобрази напълно с него
„ВиК” ООД- Кърджали, наш изх. № 53-00-504/19.04.2012 г., относно съдържанието и обхвата на оценката	„ВиК” ООД- Кърджали одобрява ЕО, с препоръки относно съдържанието ѝ в частта засягаща състоянието и бъдещото развитие на водния сектор- вх. № 53-00-504-(1)/18.05.2012 г.	Всички посочени в становището препоръки ще бъдат съобразени в доклада по ЕО

„ЕвН България”, наш изх. № 53-02-6/19.04.2012 г., относно съдържанието и обхвата на оценката	Като оператор на електроразпределителната мрежа в оценявания район, се дава положително становище по отношение обхвата и съдържанието на доклада-вх. № 53-02-7/16.05.2012 г.	-
Министерство на културата, наш изх. № 04-09-12/19.04.2012 г., относно съдържанието и обхвата на оценката	В законоустановеният срок не е получен отговор, което се приема за положително становище	-
БД ИБР, наш изх. № 24-00-438/19.04.2012 г., относно съдържанието и обхвата на оценката	БД ИБР изразява своите забележки и препоръки, относно съдържанието ѝ в частта- повърхностни и подземни води- вх. № 24-00-438-(1)/23.05.2012 г.	Всички посочени в становището забележки и препоръки ще бъдат съобразени в доклада по ЕО
РИОСВ- Хасково, наш изх. № 32-00-81/19.04.2012 г., относно съдържанието и обхвата на оценката	РИОСВ- Хасково, изразява своите забележки и препоръки- вх. № 32-00-147/12.07.2012 г.	Всички посочени в становището забележки и препоръки ще бъдат съобразени в доклада по ЕО
РЗИ- Кърджали, наш изх. № 32-00-82/19.04.2012 г., относно съдържанието и обхвата на оценката	РЗИ- Кърджали изразява своите забележки и препоръки, относно съдържанието и обхвата на оценката- вх. № 32-00-82-(1)/06.07.2012 г.	Всички посочени в становището забележки и препоръки ще бъдат съобразени в доклада по ЕО
Напоителни системи- клон Горна Тунджа, наш изх. № 53-00-929/13.07.2012 г., относно съдържанието и обхвата на оценката	Напоителни системи- клон Горна Тунджа, изразява своето положително становище, относно разработената ЕО - изх. № 2184/30.07.2012 г.	-
Общинска служба по земеделие- град Кърджали, наш изх. № 92-00-801/13.07.2012 г., относно съдържанието и обхвата на оценката		
ТП- ДГС град Кърджали, наш изх. № 53-00-928/13.07.2012 г., относно съдържанието и обхвата на оценката	ТП- ДГС град Кърджали изразява своето положително становище по отношение обхвата и съдържанието на доклада- вх. № 53-00-928-	-

	(1)/26.07.2012 г.	
„ВиК” ООД- Кърджали, наш изх. № 53-00-934/17.07.2012 г., относно съдържанието и обхвата на доклада	„ВиК” ООД- Кърджали одобрява изготвеният доклад без забележки и препоръки, относно съдържанието ѝ в частта засягаща състоянието и бъдещето развитие на водния сектор- вх. № 53-00-943-(1)/23.07.2012 г.	-
БД ИБР, наш изх. № 24-00-949/17.07.2012 г., относно съдържанието и обхвата на доклада	БД ИБР, изразява положителна оценка за качеството на доклада по ЕО- вх. № 24-00-949-(1)/03.08.2012 г.	-
РЗИ- Кърджали, наш изх. № 32-00-170/31.07.2012 г., относно съдържанието и обхвата на оценката		

11. СИНТЕЗИРАНЕ НА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ АНАЛИЗА НА СЪЩЕСТВУВАЩОТО СЪСТОЯНИЕ

11.1. РАЗВИТИЕ НА АСПЕКТИТЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА БЕЗ ПРИЛАГАНЕТО НА ПЛАНА

Ако не бъде приложен Планът ще продължат да се задълбочават проявяващите се вече неблагоприятни тенденции в развитието на град Кърджали, както следва:

- Значителните природни туристически и рекреационни ресурси на града няма да получат пълноценна социализация или в най- добрия случай ще бъдат оползотворявани неравномерно със съответни опасности от увреждане;
- Ще продължи териториалното разрастване на град Кърджали върху ценни земеделски земи и ще останат неизползвани възможностите за поемане на ново жилищно строителство върху по- малко ценни земи в землищата на близко разположените села;
- Реализирането на потенциала на трансграничната връзка към Гърция рискува да протече хаотично и да бъдат нанесени сериозни поражения на природните ландшафти;
- Отсъствието на мерки по развитието на инфраструктурата и благоустройството на заплашените от обезлюдяване малки села, няма да привлече градско население за трайно или ваканционно обитаване и те постепенно ще загинат и физически.

Анализът на съществуващото състояние дава основание за синтезиране на резултатите и оценка на развитието и взаимовръзката на аспектите и факторите на околната среда без прилагането на плана, както следва:

Оценка на развитието на компонентите и факторите на ОС без прилагането на плана

Аспекти и фактори	Очаквано развитие на компонентите без прилагане на плана
Климат, атмосферен въздух	Възможно влошаване на климатични параметри поради неподходящи териториално-устройствени и градоустройствени решения
	Общото ниво на замърсяване на въздуха с фини прахови частици основно от транспортната дейност ще продължи
Повърхностни води	Заустването на непречистени отпадъчни води в яз. «Студен Кладенец» ще продължи
	Заустването в реките и язовирите на непречистени отпадъчни води влошава качествата на водите след мястото на заустването и създава здравен риск за населението; тенденцията се запазва
	Съществуващите водоеми нямат достатъчен обем да покрият пиковите моменти на водопотребление; местните водоизточници за водоснабдяване на селата са с малък дебит; затрудненията с нормалното водоснабдяване ще продължат
	Водопроводните мрежи са стари и често аварират; загубите на вода във водопроводната мрежа ще продължат
	Замърсяването на яз. „Студен кладенец” на територията на града с непречистени отпадъчни води ще продължи
Земи и почви	Безконтролното усвояване на ценни земи и почви ще продължи
	Ще продължи раздробяването на поземления фонд по случаен признак
	Ще намалява относителния дял на плодородните земи като ценен природен ресурс поради нерегламентирано строително усвояване
	Проявата на деградационни процеси ще продължи
Биоразнообразие, защитени зони и територии	Диспропорциите между отделните функционални зони на територията на града ще се задълбочат
Ландшафт	Респектирането на ролята и значенето на защитените територии и зони и отношението към тях ще остане без ясен и конкретен устройствен регламент, какъвто е общият план
Отпадъци, опасни вещества	Тенденцията на “непрекъсната урбанизация” и нарастване относителния дял на ландшафти с относителна устойчивост ще се задълбочи
	Ще продължи експлоатацията на депа, неотговарящи на изискванията за здравна защита на селищната среда Създават се възможности за разполагане на съоръжения за третиране на отпадъци на площадки, неотговарящи на нормативните изисквания

Шум	Ще продължи развитието на транспортната инфраструктура без прилагане на пространствени вариантни решения и шумозащитни мероприятия; неблагоприятната акустична обстановка ще се задълбочава
Други вредни физични фактори	Обичайно измерваните стойности за радиационното състояние спрямо предходни години в наблюдаваните пунктове са по-ниски от фоновите за страната; тенденцията ще се запази
	Нейонизиращите лъчения имат локално въздействие и са свързани с развитието на предавателната мрежа на мобилните оператори, кабелните телевизии с техните ретранслатори и частично от някои радиостанции; въздействията върху хората се оформят като съществен аспект на околната среда
Културно наследство	Преекспонирането (респективно урбанизационно натоварване) на едни локализации за сметка на други и слабата степен на социализация на други ще продължи

12. СИНТЕЗИРАНЕ НА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ АНАЛИЗА НА ВЪЗМОЖНИТЕ ВЪЗДЕЙСТВИЯ ВЪРХУ ОКОЛНАТА СРЕДА ОТ ПРЕДВИЖДАНИЯТА НА ПЛАНА

• По общата концепция на Плана

Като цяло, общата концепция на Плана е насочена към минимизиране на отрицателното въздействие върху околната среда, предизвикано от по-нататъшното урбанизиране и строително усвояване на територията на града. В това направление действат следните нейни основополагащи характеристики:

- Максимално опазване на зоните с регламентирана природозащита, носители на най- благоприятните екологични условия, на биологичното и ландшафтно разнообразие;
- Ограничаване усвояването на нови терени за промишлени дейности и преустройство на съществуващите производствени зони в обслужващи и логистични;
- Приоритетно развитие на системите на техническата инфраструктура с непосредствено значение за екологичните условия - водоснабдяване, канализация, евакуация и третиране на ТБО;

• По селищно развитие

Като рискове биха могли да се оценят:

- Липсата на ясно териториално ограничаване на зоните/урбанизираните структури за нуждите на отдиха и туризма и предоставянето му на последващото подробно устройствено планиране;
- Отсъствието на предвиждания за формиране на селищни образувания, свързани с логистичните функции на Кърджали.

• По устройството на извънселищните територии

Доколкото по отношение на териториите за земеделие и горскостопански дейности не са въведени зони, забраняващи промяната на предназначението им, съществува опасност от последващи частични промени, противоречащи на устройствената концепция на плана и поява на участъци с непрекъсната урбанизация.

Рисковано е и отсъствието на проектни предложения за регулиране на устройствените намеси в териториите, попадащи в границите на защитените зони по Натура 2000, защото последващо допускане на такива частични намеси крие опасности и за самите защитени зони.

- **По отношение на съхранението на културно-историческото наследство**

Заявените с Плана насоки с устройствен характер територии на града не притежават необходимата конкретност, за да се оцени ефективността им.

- **Предложенията на Плана за развитие на техническата инфраструктура**

Независимо, че някои от тях не са разработени достатъчно конкретно, като цяло ще имат положително въздействие върху екологичната обстановка в селата. Постепенното канализиране ще ликвидира риска от инфилтрации и замърсяване на подземни води. Газоснабдяването ще доведе до сериозно ограничаване на вредните емисии в атмосферния въздух.

12.1. РАЗВИТИЕ НА АСПЕКТИТЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА С ПРИЛАГАНЕ НА ПЛАНА

Резултатите от анализа и оценката на компонентите на околната среда и възможните въздействия върху тях са представени в табличен вид по-долу:

Резултати от анализа на възможните въздействия върху околната среда

Компоненти и фактори	Очаквано развитие на аспектите на околната среда и възможни въздействия върху тях
Климат, атмосферен въздух	Прилагането на принципа на прекъснатост в урбанистичното развитие ще доведе до намаляване относителния дял на територии с дискомфортни климатични условия
	Въздействията върху атмосферния въздух в местата за отдых се свързват с концентриране на посетители и превозни средства в празничните и почивни дни и във връзка с масови прояви; касае се за епизодично, допустимо и обективно обусловено въздействие върху качествата на атмосферния въздух; оценява се като незначително
	Предложенията на ОУП за подобряване на пътната инфраструктура и изнасяне на транзитните потоци от населени места имат положително въздействие върху състоянието на атмосферния въздух
	Газоснабдяването на града ще доведе до намаляване на емисиите в атмосферния въздух
Води	С реализацията на предвижданията на плана ще се постигне задоволяване на потребителите с необходимото количество вода за питейно-битови нужди, ще се намалят загубите във водопреосната мрежа и ще се подобри качеството на водоподаването
	Подмяната на амортизираните водопроводи ще доведе до намаляване на загубите във водопроводната мрежа, респективно до намаляване на водочерпенето на подземни води и водовземането от реките

Компоненти и фактори	Очаквано развитие на аспектите на околната среда и възможни въздействия върху тях
	<p>Изграждането на нови жилищни квартали и среди за отдих ще наложи изграждането на нови В и К мрежи, освен тези, които подлежат на подмяна</p> <p>При изграждане на канализационните мрежи е възможно да се заустват непречистени отпадъчни води в един водо-приемник; за намаляване на негативното влияние, изграждането на ПСОВ трябва да става едновременно с изграждането на канализационните мрежи</p> <p>Ще се ликвидира опасността от здравен риск вследствие заустване на непречистени отпадъчни води в реките; предвидените водоснабдяване и канализация на населените места и пречистването на формираните отпадъчни води ще подобрят значително условията за обитаване</p>
Геоложка основа и подземни води	<p>Възможно инфилтриране на замърсени отпадъчни води от съществуващи изгребни и попивни ями и замърсяване с битови и други отпадъци; въздействието ще бъде отрицателно, пряко, временно и обратимо с ограничен териториален обхват в обсега на населените места и на изкопите и насипите за ново строителство</p> <p>Възможно е отнемане на естествени ресурси от подземни водни тела, при експлоатацията на съществуващите водовземни съоръжения и системи и евентуално предстоящи за изграждане нови водовземни съоръжения от подземни води</p>
Земи и почви	<p>Заявените общи постановки на ОУП по отношение на земеползването и устройството на извънселищните територии говорят за подход, насочен към постигане на екологосъобразни устройствени решения и в този смисъл те не представляват заплаха за околната среда</p> <p>Концептуалната ориентация на плана към отказ от усвояване на нови терени за промишлени дейности се разглежда като положително решение по отношение опазването на околната среда</p> <p>Опазване на ценни земеделски земи, чрез провеждане линия на децентрализация на обитаването от общинския център към заобикалящите го села.</p> <p>Неяснотата относно ясно териториално ограничаване на зоните/урбанизираните структури за нуждите на отдиха и туризма може да стане причина за неправомерно и непланово усвояване на земи за други цели</p> <p>Планираното рекултивиране на нарушените територии е планово решение с безспорно положително въздействие върху околната среда, независимо, че не е показано последващото им ползване</p>
Зелени площи, защитени	<p>Ориентацията на плана към максимално опазване на съществуващите защитени територии и зони, макар и</p>

Компоненти и фактори	Очаквано развитие на аспектите на околната среда и възможни въздействия върху тях
територии, спорт и отдих	концептуална, се разглежда като положителен елемент на плана
	Положително е предложението за създаване на нови паркове и зелени площи предимно в прилежащите територии на гр. Кърджали
	Предвижданията на Плана относно устройствения режим на съществуващите защитени територии в неговия обхват и липсата на конкретни предложения за регулиране на устройствените намеси в тях крие опасности за съхраняване на биологичното разнообразие
	Предложеното развитие на рекреационни дейности в съществуваща планинска природна среда и допълването ѝ с нови крайградски горски и хидропаркове създава подходящи условия за съответстващо управление и контрол на параметрите на средата
Ландшафт	Реализацията на предложенията на плана по отношение на техническата инфраструктура ще осигури максимално опазване на компонентите на ландшафта, по които се извършва миграция на замърсители
	Предложеният на плана за рекултивиране на нарушени терени е положително по отношение качествата на ландшафта, независимо от безадресното им предназначение в бъдеще
	Не са специфицирани предлаганите активни ландшафтно-устройствени мерки на плана
	Положително решение по отношение бъдещото развитие на рекреативните ландшафти са формираните от плана 3 типа рекреативни територии
	Липсата на конкретност по отношение устройствените намеси в зоните по Natura 2000 може да предизвика опасност за целостта на зоните
Отпадъци и опасни вещества	Поради закъснението на регионалното депо за ТБО е възможно да се проявят екологични, административни и др. проблеми
Шум и други вредни физични фактори	Очаква се прогнозния период да бъде обезпечен с по-пълна и подробна информация относно източниците на вредни физични въздействия позволяващ избор на подходящи устройствени мерки за ограничаването им
	Нейонизиращите лъчения имат локално въздействие и са свързани с развитието на предавателната мрежа на мобилните оператори, кабелните телевизии с техните ретранслатори и частично от някои радиостанции. Не са установени вредни въздействия върху обитателите
Културно наследство	Заявените с Плана насоки с устройствен характер по отношение на съхранението на културно-историческото не притежават необходимата конкретност

12.2. НЕРЕШЕНИ ЕКОЛОГИЧНИ ПРОБЛЕМИ ИЛИ ПРОИЗТИЧАЩИ ОТ ПРЕДВИЖДЕНИЯТА НА ОУП

Пропуските на Плана са:

- Липсата на предложения за режима на устройство на извънурбанизираните територии - изключителна държавна, публична, държавна и публична общинска собственост, каквото изискване се съдържа в чл. 16, ал.1, т. 3 на Наредба № 8;

13. АЛТЕРНАТИВИ , В Т. Ч. НУЛЕВА

ОУП не съдържа алтернативни решения. Нулева алтернатива е състоянието, при което Планът не се реализира. При това положение ще продължат да се задълбочават проявяващите се вече неблагоприятни тенденции в развитието на града, а именно:

- Значителните природни туристически и рекреационни ресурси на града няма да получат пълноценна социализация или в най-добрия случай ще бъдат оползотворявани неравномерно със съответни опасности от увреждане;
- Ще продължи териториалното разрастване на град Кърджали върху ценни земеделски земи и ще останат неизползвани възможностите за поемане на ново жилищно строителство върху по-малко ценни земи;
- Реализирането на потенциала на трансграничната връзка към Гърция рискува да протече хаотично и да бъдат нанесени сериозни поражения на природните ландшафти;
- Отсъствието на мерки по развитието на инфраструктурата, няма да привлече градско население за трайно или ваканционно обитаване и те постепенно ще загинат и физически.

14. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Въз основа на извършените изследвания и анализи, и направените прогнози, екипът от експерти, разработили настоящата Екологична оценка, дава следното заключение:

В своята цялостност, реализацията на Общия устройствен план на град Кърджали, ще окаже трайно във времето, положително въздействие върху компонентите на околната среда и здравето на населението. Планът създава условия за постепенно подобряване на състоянието на средата и на качеството на живот и осигурява условия за устойчив характер на развитието на територията на града. Това заключение е валидно, при положение, че бъдат изпълнени мерките, указани в Доклада за екологичната оценка, чиято цел е да се смекчат и сведат до минимум временните отрицателни въздействия върху отделните компоненти на околната среда, свързани с реализиране на някои от мярорприятията, заложи в ОУП, които са указани по- горе.

ПРИЛОЖЕНИЯ

I. Списък на източниците на информация на използваните методи за оценка и прогноза на въздействието върху околната среда:

- Програма за подобряване качеството на атмосферния въздух на територията на община Кърджали, за периода 2011- 2013 г.;
- Програма за управление на дейностите по отпадъците на територията на община Кърджали, за периода 2011- 2021 г.;
- Общинска програма за опазване на околната среда, за периода 2009- 2013 г.;
- Закон за опазване на околната среда;
- Наредба за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми;
- Закон за устройство на територията;
- Закон за управление на отпадъците;
- Закон за биологичното разнообразие;
- Закон за водите;
- Общински план за развитие;
- Областна стратегия за развитие;
- Регионален план за развитие на Югоизточния район за планиране;

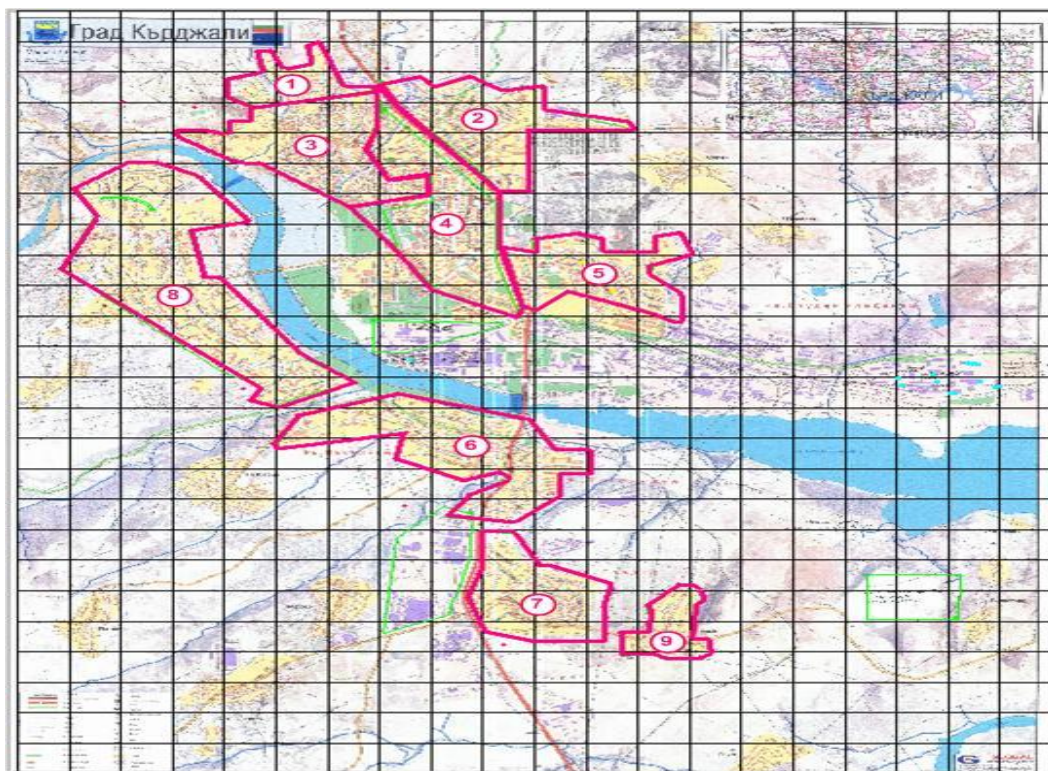
II. Списък с експертите и ръководителя, изготвили доклада за ЕО:

- Тодор Александров Вълчев- качество на атмосферния въздух, опасни вещества, производствени отпадъци, строителни отпадъци, опасни отпадъци, шум, вибрации, повърхностни води;
- Михаил Асенов Асенов- отпадъци.

III. Фигури

РАЗПОЛОЖЕНИЕ НА ДЕПА И ХВОСТОХРАНИЛИЩА, ИЗТОЧНИЦИ НА ЕМИСИИ НА ФПЧ₁₀, НА ТЕРИТОРИЯТА НА КЪРДЖАЛИ

РАЗПОЛОЖЕНИЕ НА ПЛОЩНИТЕ ИЗТОЧНИЦИ ОТ БИТОВО ОТОПЛЕНИЕ НА ЕМИСИИ НА ФПЧ₁₀, SO₂, Pb, Cd и As НА ТЕРИТОРИЯТА НА ГР. КЪРДЖАЛИ

РАЗПОЛОЖЕНИЕ НА ЛИНЕЙНИТЕ ИЗТОЧНИЦИ НА ТРАНСПОРТА НА ЕМИСИИ НА ФПЧ_{10} , SO_2 , Pb , Cd и As НА ТЕРИТОРИЯТА НА ГР. КЪРДЖАЛИ

Зониране на града

Кв. Боровец, Стара градска част

Кв. Байкал

Кв. Студен кладенец

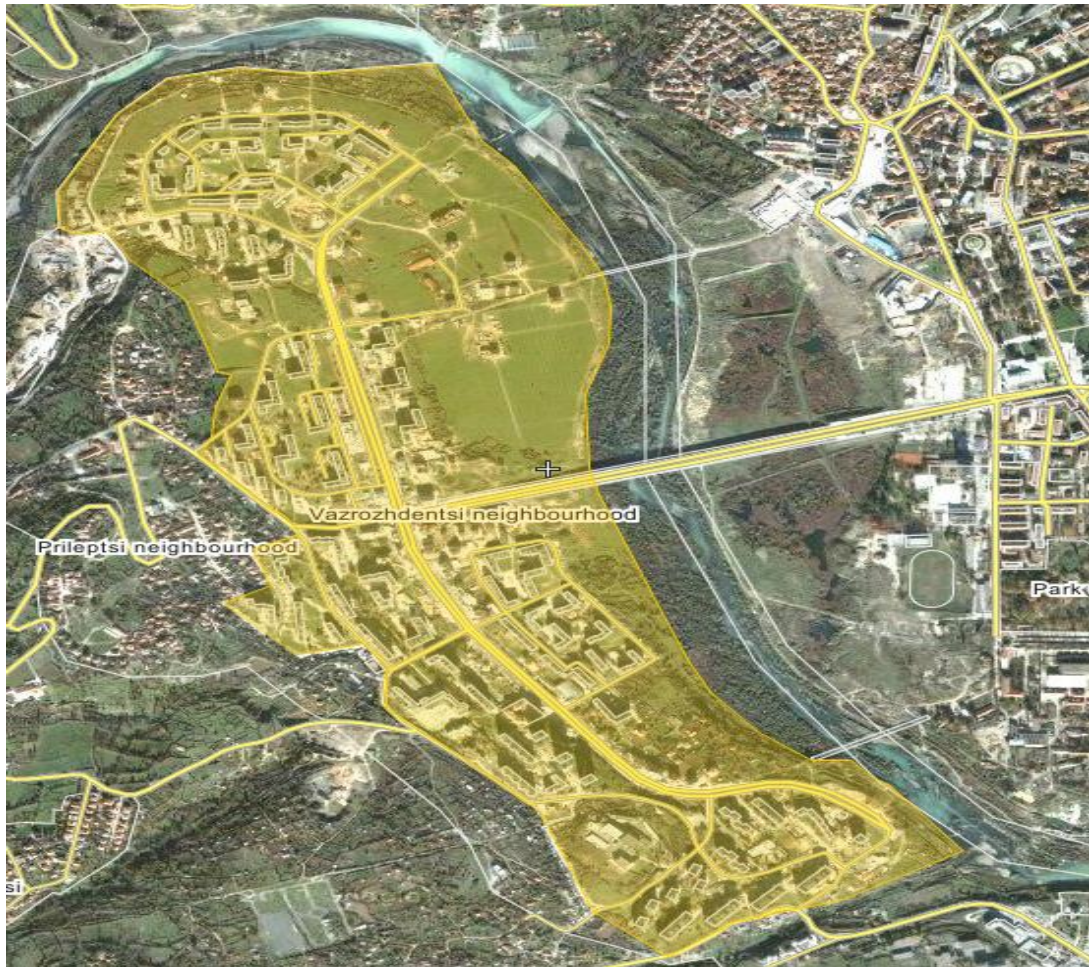
Кв. Веселчане

Кв. Гледка

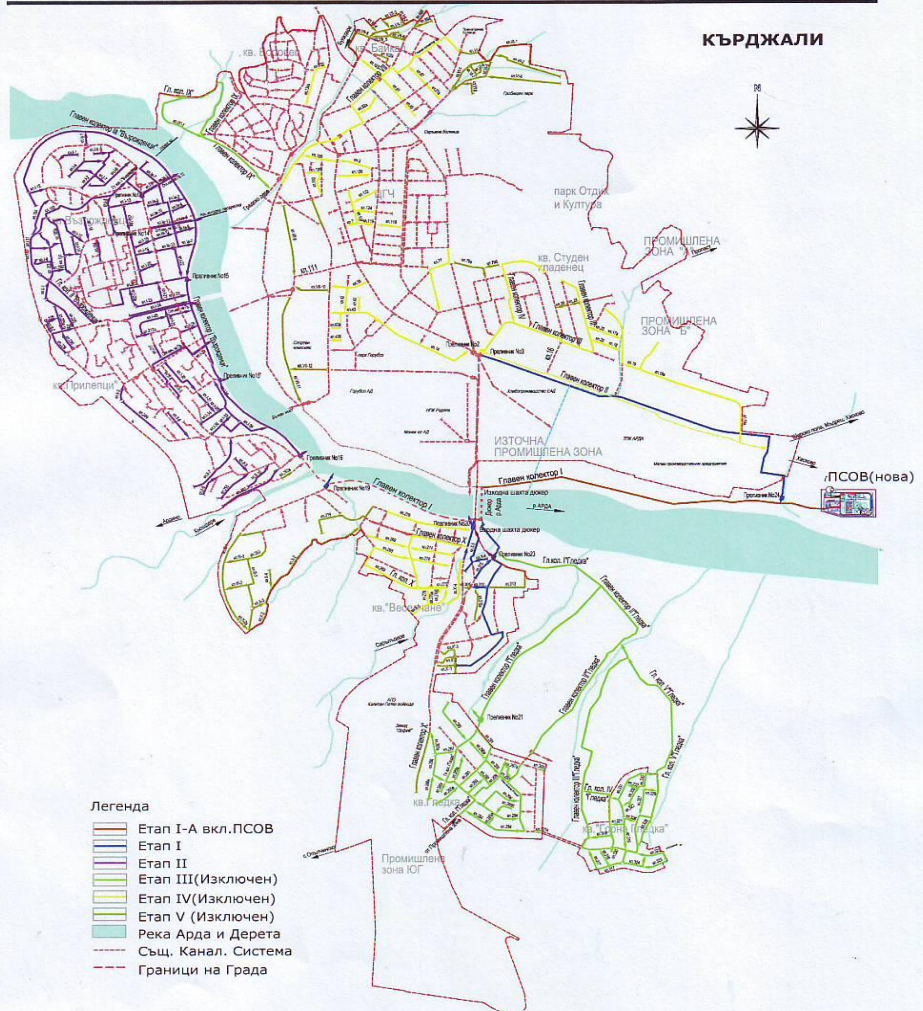
Кв. Горна Гледка

Кв. Възрожденци

**КЪРДЖАЛИ: Пред-инвестиционно
ПРОУЧВАНЕ**

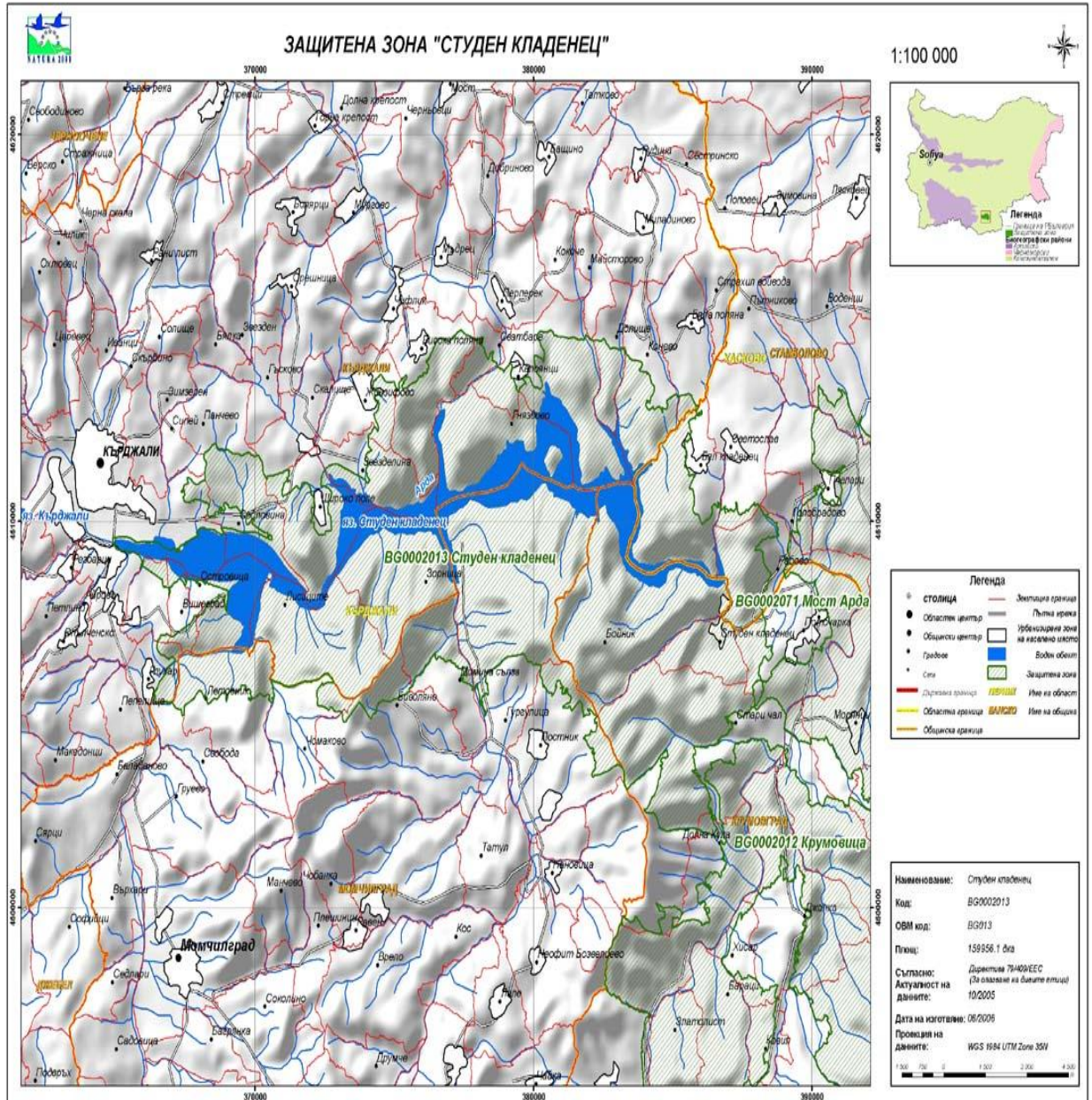
Октомври 2010

71

Местоположение на площадката на П.СОВ, където ще се изгражда

Защитена зона „Студен кладенец“

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА ОКОЛНАТА СРЕДА И ВОДИТЕ

УДОСТОВЕРЕНИЕ

№ 1792 от 16. Юли 2008 година

за вписване в публичния регистър на експертите, извършващи екологична оценка (ЕО) и
оценка на въздействието върху околната среда (ОВОС)

На основание чл. 83, ал. 4 от Закона за опазване на околната среда и Наредба № 1/2003 г.
удостоверявам, че

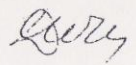
ТОДОР АЛЕКСАНДРОВ ВЪЛЧЕВ

е вписан в публичния регистър на експертите по ЕО и ОВОС със следните заявени елементи
оценката:

качество на атмосферния въздух, опасни вещества, производствени отпадъци, строителни отпадъци,
опасни отпадъци, шум, вибрации, повърхностни води

Срок на валидност на удостоверението: 5 (пет) години от датата на издаване.

МИНИСТЪР:

/Джевдет Чакъров/

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА ОКОЛНАТА СРЕДА И ВОДИТЕ

УДОСТОВЕРЕНИЕ

№ 1828 от 08. януари 2009 година

за вписване в публичния регистър на експертите, извършващи екологична оценка (ЕО) и
оценка на въздействието върху околната среда (ОВОС)

На основание чл. 83, ал. 4 от Закона за опазване на околната среда и Наредба № 1/2003 г.
удостоверявам, че

МИХАИЛ АСЕНОВ АСЕНОВ

е вписан в публичния регистър на експертите по ЕО и ОВОС със следните заявени елементи на
оценката:

отпадъци

Срок на валидност на удостоверението: 5 (пет) години от датата на издаване.

МИНИСТЪР:

/Джевдет Чакъров/

